Dzisiaj 16 stron

Wydanie główne

Cena 15 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Wiktor Ujma za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp Akc Drukarnia Polska w Poznaniu św Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 478

Poznań, środa dnia 19 października 1932

Rok XXVII

Poznań, 18 października.

Strategja polska na Bałtyku

Morze Bałtyckie, które łączy Polskę ze światem, wyzwala nas ekonomicznie od wyzysku sąsiadów, a poza tem posiada dla państwa naszego jako czynnik obrony znaczenie pierwszorzędne. Przed wojną światową gospodarowały tu i rządziły cztery ościenne mocarstwa, obecnie liczba gospodarzy wzrosła do dziewięciu. Trzech sąsiadów — Niemcy, Sowiety i Litwa nie darzy nas swą życzliwością, ale Kowno na morzu jest niczem, zaś flota sowiecka jest przeważnie przestarzała. Pozostają Niemcy, które posiadają dużą marynarkę bojową o charakterze zaczepnym, mogącą zagrozić całokształtowi naszych interesów na Bałtyku. Niemcy górują nad nami olbrzymią przewagą swych statków linjowych — 13 contra 0 — nie możemy więc dogonić ich w wyścigu budowania krążowników nigdy. Nie potrzebujemy zresztą floty linjowej wobec ograniczonego zakresu zadań naszych na Morzu Bałtyckiem.

Nie pomógłby nam nawet minimalnie sojusz wojskowy z któremkolwiek z przychylnych nam państw na Bałtyku. Szwecja i Danja posiadają prawie wyłącznie statki, przeznaczone do obrony nadbrzeżnej, a siły morskie państw wschodnich brzegów morza składają się poza paroma nurkowcami z przestarzałych drugorzędnych statków rosyjskich i niemieckich, skonfiskowanych po wojnie.

Nie możemy również liczyć na pomoc sojuszniczą. Bałtyk w razie wojny będzie dla nas i naszych sojuszników „mare clausum", do którego klucze trzymają Niemcy mocno w swoich rękach.

Zadania morskie strategji niemieckiej przeciwko Polsce są nieskomplikowane i sprowadzają się do zburzenia portu w Gdyni, jedynej podstawy działań naszej marynarki wojennej, i jednoczesnego zniszczenia słabej floty polskiej. Organizacja obrony nie jest jednak trudna, o ile złożą się na nią — ciężkie baterje na mierzei Helu o doniosłości 36 klm. (działa okrętowe niosą zwykle nie dalej niż na 27 klm.), pola minowe, zamykające dostęp do zatoki gdańskiej, oświetlone w nocy reflektorami, własne eskadry hydroplanów, nie dopuszczające awjacji przeciwnika ponad rejon portu, baterje przeciwlotnicze, tworzenie maski, zakrywającej port w chwili niebezpieczeństwa, wreszcie środek najsilniejszy — wypady naszych nurkowców, których goljaty morskie obawiają się bardzo.

Walczący, który ogranicza się jedynie do odpierania razów przeciwnika, przegra wkońcu niechybnie, o ile nie przejdzie ze swej strony do akcji zaczepnej, która dla polskiej marynarki ogranicza się do dwóch zadań: przecięcia komunikacji morskiej między Świnoujściem a Królewcem — bazy działań zaczepnych przeciwko Polsce — i sparaliżowania ruchu handlowego na linjach, łączących Niemcy ze Szwecją i Sowietami. W okresie ostatniej wojny otrzymywali oni ze Szwecji olbrzymie transporty rudy żelaznej, tak potrzebnej do fabrykacji amunicji.

W pamiętnikach Ludendorffa znajdujemy uwagę, że, gdyby przewóz rudy żelaznej ze Szwecji był uniemożliwiony, niemieckie niebezpieczeństwo podwodne w stosunku do Anglji nie mogłoby osiągnąć takich rozmiarów. Niema wątpliwości, że w ewentualnej przyszłej wojnie z Niemcami będą one usiłowały otrzymywać pozatem z Petersburga transporty nafty sowieckiej, tak potrzebne przy trakcji motorowej.

Operacje wojenne na Bałtyku nie są dla polskiej floty łatwe przedewszystkiem dlatego, że mamy tylko jeden port, co komplikuje bardzo manewrowanie. Że Gdańsk znajdzie się po tamtej stronie, nie wątpi chyba nikt. Warunki pływania na tem morzu nie są pomyślne, jest ono względnie płytkie, głębokość przewyższa rzadko 200 mtr., wszędzie więc prawie mogą być zakładane miny, żegluga jest bezpieczna tylko w centralnej głębokiej przestrzeni dokoła Gottlandu. Jesienią wskutek częstych sztormów i mgły, a w porze zimowej lodów, ruch statków na dużych obszarach zamiera i manerw floty bywa utrudniony.

Przy pomyślnych warunkach atmosferycznych rejon Bałtyku jest dogodny dla działań awjacji, przestrzenie wodne nie są duże, orjentacja dzięki poszarpanym brzegom łatwa. W tej dziedzinie może awjacja polska uzyskać poważny sukurs od hydroawjacji sojuszników.

Polska opinja społeczna przyjęła z dużem zadowoleniem fakt złożenia wizyty marynarce szwedzkiej przez pierwszą bojową eskadrę floty polskiej. Znaczenie propagandowe tych odwiedzin jest pierwszorzędne. Po raz pierwszy od czasów zmartwychwstania zaznaczyliśmy na Bałtyku posiadanie argumentu zbrojnej siły morskiej, jedynego, który jest przekonywającym dla naszych sąsiadów zachodnich.

Prasa niemiecka zareagowała na tę uroczystość w sposób kwaśny lub zgryźliwy. Trudno nie odczuć głębokiego zadowolenia, czytając np. na ten temat artykuły zatytułowane: „Pfähle im deutschen Fleisch" („Pale w ciele niemieckiem") itp. Obyśmy na wybrzeżach polskiego Bałtyku wbijali te pale ze wzrastającą energją.

E. DE HENNING-MICHAELIS
Generał.

Znów trzy wielkie katastrofy kolejowe

Pod Temeszwarem w Siedmiogrodzie wykoleił się koniec pociągu — Kilka wagonów uległo całkowitemu rozbiciu — 24 osoby poniosło śmierć, a 20 jest rannych

Bukareszt, 18. 10. (Tel. wł.) — Straszna w swych skutkach katastrofa kolejowa wydarzyła się w poniedziałek tuż przed stacją główną w Temeszwarze (po rumuńsku Timisoara, prowincjonalne miasto w Siedmiogrodzie w Rumunji nad kanałem Begda, liczące 73 tys. ludności. — Red.).

Pociąg towarowy, posiadający na końcu wagon osobowy z kilkudziesięciu pracownikami kolejowymi wykoleił się, przyczem część wagonów uległa rozbiciu.

Nieszczęście wydarzyło się w chwili kiedy ostatnie wagony mijały zwrotnicę przed wjazdem na peron Prawdopodobnie musiano przedwcześnie nastawić tę zwrotnicę w innym kierunku wskutek czego kilka końcowych wagonów wyskoczyło z szyn. Jeden z nich przewrócił się i zarył w ziemię. Pozostałe z końca wleczone jeszcze przez parowóz z okropnym trzaskiem i zgrzytem żelaziwa wpadły na siebie, wrzynając się jeden w drugi. Nad wszystkiem górował przeraźliwy krzyk miażdżonych kolejarzy, którzy jechali w ostatnim wagonie.

Zanim zdołano zatrzymać pociąg, już utworzyły się na miejscu katastrofy zwały rumowisk, zlanych obficie krwią, a wokół tor był rozwalony niczem po jakimś wybuchu.

Przystąpiono natychmiast do pracy nad uprzątaniem zwalisk i pomimo energicznych wysiłków, zmudna ta i trudna praca trwała przez całą noc, wywierając wstrząsające wrażenie na ludności całego miasta. Z pod gruzów wydobyto 24 osoby zabite, których ciała były przeważnie zniekształcone w straszliwy sposób. Ponad 20 osób jest rannych, przyczem przeważnie wszyscy — ciężko.

Ruch kolejowy wstrzymano na całej linji. Z Bukaresztu przybyła do Temeszwaru specjalna komisja śledcza.

Bukareszt, 18. 10. (Tel. wł.) W związku z wczorajszą katastrofą na stacji w Temeszwarze donoszą, że zdążający ze stacji Jembu pociąg, który uległ wypadkow, był mieszany, t. j. częściowo złożony z wagonów towarowych i z osobowych Na końcu znalazły się dwa wagony trzeciej i czwartej klasy, przepełnione chłopami oraz robotnikami kolejowymi. Wypadek nastąpił w chwili, kiedy ostatnie wagony miały minąć zwrotnicę, którą jeszcze pod pociągiem nieuważny zwrotniczy przestawił. Skutki katastrofy nie byłyby tak straszne, gdyby nie fakt, że część rozbitych wagonów parowóz wlókł przez przeszło 50 m.

Jak stwierdzono, zpod gruzów rozbitych wozów wyciągnięto w pierwszej chwili 17 osób Później wydobyto jeszcze dwie dalsze ofiary. 18 osób odstawiono z ciężkiemi obrażeniami do szpitala, przyczem 5 z nich zmarło w drodze wskutek odniesionych ran. 9 dalszych osób walczy ze śmiercią.

W Argentynie z powodu wybuchu amunicji kilka wagonów wyleciało w powietrze — 6 osób zginęło, a 12 odniosło ciężkie rany

Londyn, 18. 10. (Tel. wł.) W Entre Rios (prowincja Argentyny w Am. Poł.) w wagonie wiozącym ładunek amunicji nastąpił wybuch w chwili, kiedy pociąg jechał w przyspieszonem tempie Jak się okazuje eksplodował tank z benzyną znajdujący się pomiędzy ładunkiem amunicji, która naturalnie wyleciała w powietrze. Cześć wagonów uległo rozbiciu a wielka ilość amunicji — zniszczeniu. Sześć osób konwojujących ładunek i dozorujących pociąg zginęło w tej katastrofie śmiercią a 12 jest ciężko rannych, a kilku odniosło lżejsze rany.

Pociąg pośpieszny rozbił się pod Moskwą — Wiele ofiar katastrofy, którą władze sowieckie ukrywają

Moskwa, 18 10 (Tel. wł.) W pobliżu miasta wykoleił się pociąg pospieszny idący z południa kraju, z Kaukazu. Część wagonów oderwała się od reszty pociągu, a dwa z pośród nich uległy zupełnemu zniszczeniu.

Szkody materjalne są bardzo wielkie. Również zginęło wielu pasażerów.

Liczby ofiar katastrofy ani też ilości rannych nie można podać nawet w przybliżeniu, bowiem władze sowieckie otaczają cały wypadek ogromną tajemnicą. Nie ulega wątpliwości, że conajmniej kilkudziesięciu ludzi postradało życie lub odniosło rany.

Nastroje monarchistyczne w Rzeszy rosną

Berlin, 18. 10. (PAT.) Koła demokratyczne wykazują wielkie zaniepokojenie z powodu wzrastających nastrojów monarchistycznych w Niemczech.

Würtemberski minister gospodarki Maier, wskazując na niezwykle ożywioną propagandę na rzecz haseł restytucji monarchji, oświadczył na zgromadzeniu w Megenheim, iż wizyta kanclerza u b. następcy tronu bawarskiego oraz dobre stosunki, łączące Papena z b. kronprincem Fryderykiem-Wilhelmem, uważać należy za symptomatyczne objawy. Zastanawiając się nad stosunkiem Würtembergji do ruchu monarchistycznego, minister wyraził zdanie, iż w razie prawdopodobnego podziału Niemiec na dwie strefy, północną, przychylną Hohenzollernom i południową, oddaną Wittelsbachom, Würtembergja zapewne nie wypowie się ani za jedną, ani za drugą i obejdzie się bez monarchji.

B. minister finansów Rzeszy Dietrich w wygłoszonem w Królewcu przemówieniu wspomniał o istniejącym podobno zamiarze powołania do życia przybocznej rady prezydjalnej, która miałaby m. in. na celu desygnowanie następcy Hindenburga na stanowisko prezydenta Rzeszy. Mówca przeciwstawił się temu projektowi jako próbie restytucji monarchji z pominięciem trudności, związanych z osobą b. cesarza Wilhelma. Zaznaczył dalej, że istnieje plan przedstawienia reakcyjnego projektu reformy konstytucji Reichstagowi, a po jego ewentualnem odrzuceniu odwołania się do referendum ludowego, które mogłoby tylko bądź przyjąć bądź odrzucić projekt reformy w całości.

Wreszcie wyjazd min. spraw wewnętrznych Rzeszy von Gayla do Bawarji jest żywo komentowany. Dotychczasowe domysły prasy łączyły tę podróż z pertraktacjami jakie Gayl miał odbyć z czynnikami bawarskiemi na temat projektu reformy konstytucji. Wiadomości te zdementowano.

Przed sesją parlamentarną

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Warszawa, 17 października.

(w) W tym tygodniu spodziewane jest zakończenie prac w prezydjum Rady Ministrów nad budżetem. Uzgadnianie stanowisk poszczególnych ministrów resortowych z ministrem skarbu natrafia na duże trudności i kłopoty. Premjer Prystor pora się z tem już dwa tygodnie.

Przedostają się wiadomości, zapowiadające, że będzie parlamentowi przedstawiony preliminarz deficytowy. Cyfry jeszcze nie można dokładnie określić. Zeszłoroczny preliminarz i opracowany przez rząd i przyjęty przez parlament, był także deficytowy. Dlatego obdarzono ministra skarbu w szerokie pełnomocnictwa, dzięki którym on był faktycznym dyktatorem w sprawie realizowania budżetu.

Czy parlament potrafi wynaleźć jakie środki, żeby zabezpieczyć równowagę budżetową? Czy uchwali jakie nowe podatki?

Rząd przyjdzie przed parlament z preliminarzem budżetowym. Czy zechce zaraz zamknąć sesję? Nie jest to wykluczone, jakkolwiek nie przyniesie mu to wiele, bo i tak pełnomocnictwa gospodarcze wygasają z chwilą zwołania sesji. Raczej przystąpi do prac normalnych. W kołach „sanacyjnych" głoszą, że Sejm będzie musiał opracować ustawy samorządowe, nowelizację ustawy o ustroju szkół akademickich, a także miałby się zająć nowelizacją ustaw podatkowych. Czy to prawda? Równie to prawdopodobne, jak i nie.

Dwa projekty spadły z poprzedniego Sejmu: ustawa samorządowa i projekt scalenia ubezpieczeń socjalnych. Nad projektem sąmorządowym pracowała komisja samorządowa w łonie klubu rządowego podczas feryj, a ostatnio często naradzają się grupy robotnicze w łonie B. B., niechybnie nad nowelizacją ustaw sacjalnych. Ta ostatnia sprawa jest dla rządu bardzo drażliwa, i rząd wolałby ją załatwiać przez Sejm, aniżeli sam brać ciężar reform na siebie w dobie przesilenia.

Sprawa rokowań rumuńsko-sowieckich

Sowiecki komisarz spraw zagranicznych p. Litwinow wydał za pośrednictwem agencji Tass obszerne oświadczenie w sprawie rokowań rumuńsko - sowieckich o pakt nieagresji. P. Litwinow przedstawił przy tej sposobności historję tych rokowań, zapoczątkowanych przed 9 miesiącami w Rydze, wskazał na pośredni udział w pertraktacjach państw trzecich, głównie Polski, oraz omówił przebieg ostatnich wypadków, które doprowadziły do znanego wystąpienia p. Titulescu.

Powodem nieporozumienia jest ciągle sprawa Besarabji. Rząd rumuński domaga się, zdaniem p. Litwinowa, uznania przez Rosję w pakcie raz na zawsze faktu przyłączenia Besarabji do Rumunji. Rosja chce uważać nadal Besarabję za „kwestję sporną", która pozostaje otwartą przy zachowaniu przez oba rządy dawnych stanowisk, z tem jednak zastrzeżeniem, iż sprawa ta nie będzie mogła być rozstrzygana w drodze wojny.

Z wywodów p. Litwinowa wynika, że w Rydze doszło mimo wszystko do podpisania protokołu, zawierającego tekst paktu. Przedstawiciele Rumunji w Rydze zostali jednak zdezawuowani przez rząd bukareszteński. Później rokowania wciąż się nawiązywały, często dzięki pośrednictwu Polski Francji, lecz z podobnym skutkiem. Rząd rumuński nie chciał brać za podstawę dalszych pertraktacyj protokołu ryskiego. Inne formuły, z których niektóre były wysunięte przez Polskę, zostały odrzucone bądź przez Rosję, bądź przez Rumunję.

Ostatnie rokowania, prowadzone przez p. Litwinowa z posłem rumuńskim w Warszawie, napawają komisarza sowieckiego pesymizmem, gdyż ze strony rumuńskiej kwestjonuje się teraz wogóle konieczność zawarcia paktu, czemu p. Litwinow energicznie przeczy, dowodząc, że pakt Kellogga, obowiązujący między Rosją a Rumunją, nie zapobiegł jednak wojnie na Dalekim Wschodzie.

Z polskiej strony w odpowiedzi na wywiad Litwinowa zaznaczają, że sposób przedstawienia udziału Polski w rokowaniach rumuńsko - sowieckich jest ścisły, kwestjonuje się tylko pesymizm p. Litwinowa co do dalszego losu tych pertraktacyj.

Tymczasem w Rumunji sprawa ta jest przyczyną zaostrzającego się kryzysu rządowego. Do porozumienia między p. Titulescu a obecnym rządem p. Vaida Voevod nie doszło. Rząd podał się do dymisji. Podobno ma dojść do władzy przywódca większości parlamentarnej narodowo - chłopskiej p. Maniu. Ale jaką będzie dalsza polityka Rumunji w tej sprawie trudno narazie osądzić.

25-lecie prasy narodowej w Wilnie

Niedawno minęło ćwierćwiecze od chwili powstania w Wilnie z inicjatywy grona działaczów narodowych pierwszego pisma narodowego w Wilnie, „Dziennika Wileńskiego".

Blisko pięćdziesiąt lat Wileńszczyzna pozbawiona była prasy polskiej, a przez cały ten czas zaborcy prowadzili wytrwałą politykę, zmierzającą do wytrzebienia polskości z naszego kraju. — Język polski wygnany został z życia publicznego. W szkołach, w urzędach, w teatrze zapanowała niepodzielnie mowa rosyjska. W lokalach publicznych ukazały się napisy „goworit' po polski wospreszczajetsia". Robiono wszystko, żeby kraj nasz i miasto Wilno nabrały przynajmniej nazewnątrz charakteru rosyjskiego.

Jednakowoż mimo wszelkich wysiłków rusyfikacja nie zdołała zapuścić głębszych korzeni. Duch polski Wilna i Wileńszczyzny był zbyt silny, aby go można było zniszczyć środkami policyjnemi. Polskość, wygnana z życia publicznego, pozostała nienaruszona w Kościele, w rodzinie, w tajnych organizacjach, w sercach i uczuciach ludności.

Gdy warunki polityczne się zmieniły, gdy Rosja po przegranej wojnie japońskiej i rewolucji zmuszona była zmienić kurs swej polityki, polskość Wileńszczyzny natychmiast wyszła nazewnątrz. Odrazu powstają jawne organizacje społeczne, powstaje teatr, powstaje prasa.

Pierwsze ukazały się „Nowiny Wileńskie", następnie „Kurjer Litewski". Wkrótce też myśl polityczną w duchu narodowym krzewić rozpoczyna w Wilnie „Dziennik Wileński", na czele z Józefem Hłaską i Aleksandrem Zwierzyńskim. Odtąd nieprzerwanie do dnia dzisiejszego trwa i rozwija się w Wilnie prasa narodowa, przezwyciężając wszelkie trudności, nieraz bardzo wielkie.

Prasa narodowa napotyka od chwili swego powstania na represje ze strony władz. „Dziennik Wileński" zostaje przez władze rosyjskie zamknięty, na jego miejsce wychodzi „Goniec Wileński". Po pewnym czasie, wskutek ciężkich warunków materjalnych, następuje fuzja „Gońca Wileńskiego" z konserwatywnym „Kurjerem Litewskim". Od czasu fuzji myśl narodowa znajduje swój wyraz na łamach „Kurjera Litewskiego" aż do okupacji niemieckiej. Ucisk niemiecki był o wiele silniejszy i bardziej bezwzględny niż rosyjski. — Przez pewien czas Wilno zostaje całkowicie pozbawione drukowanego słowa polskiego, bo Niemcy nie dopuszczają do Wilna nawet pism z Warszawy. O wydawaniu pisma politycznego w duchu narodowym nie było mowy. W roku 1916 zaczął wychodzić „Dziennik Wileński", który jednak nie był organem myśli politycznej, a musiał ograniczyć się do skromniejszej roli pisma informacyjnego.

Dopiero z uzyskaniem niepodległości rozpoczyna się rozwój prasy narodowej. „Dziennik Wileński" przechodzi w ręce obozu narodowego, szybko się rozwija i z małego pisemka przekształca się, zawdzięczając poparciu społeczeństwa narodowego, w poważne duże pismo. Dziś pismo to, na którego czele stoi po 25 latach pracy p. Aleksander Zwierzyński, poseł i b. wicemarszałek Sejmu, w dalszym ciągu służy sprawie narodowej mimo nowych trudności — konfiskat, procesów prasowych, a nawet zawieszenia..

Dwadzieścia pięć lat prasy narodowej w Wilnie, to ćwierć wieku wytężonej pracy, wielkiego wysiłku i ustawicznego borykania się z trudnościami wszelkiego rodzaju.

W celu urządzenia obchodu jubileuszowego zawiązał się pod egidą Klubu Narodowego komitet, który organizuje dnia 23 października, w sali przy ul. Orzeszkowej 11, uroczystą akademję jubileuszową.

Akademja ta niewątpliwie zgromadzi całe narodowo myślące Wilno.

Numerus clausus w — Palestynie

Władza angielska w Palestynie, jako władza mandatowa, wyznaczyła dla emigracji żydowskiej na czas 6 miesięcy — od października 1932 r. do kwietnia 1933 r. — 4 500 certyfikatów.

Poruszając tę sprawę „Hajnt" pisze:

„Przyjmując, że na podstawie jednego certyfikatu przybywa do Erec Izrael (Palestyny) od 2 do 3 osób — kobiet i dzieci — otrzymamy w ten sposób w ciągu najbliższych 6 miesięcy emigrację do Erec Izrael, na podstawie tylko samych certyfikatów, w ilości ponad 10 tys. osób. Jeżeli przyjmiemy, że Polska otrzyma z tej ogólnej ilości około 3 tysięcy certyfikatów, wyniesie taka emigracja z tego kraju około 7 do 8 tysięcy osób."

Słowem. liczba ludności żydowskiej, emigrującej w ciągu najbliższych 6 miesięcy do Palestyny, nie może przekroczyć 4 500 certyfikatów. Władza angielska państwa żydowskiego wprowadza dla Żydów emigrujących do Erec Izrael numerus clausus...

Konfiskaty

Starostwo grodzkie w Poznaniu dokonało wczoraj zajęcia nr. 240 „Orędownika Wielkopolskiego" na wtorek, 18. 10. 1932 Konfiskacie uległ cały ustęp drugi z artykułu na stronie 7, zatytułowanego: „Sanacja — to nie państwo polskie", zawierającego sprawozdanie z rozprawy przed sądem okręgowym w Katowicach przeciwko redaktorowi tamtejszej „Polonii". Po dokonanej konfiskacie wydrukowano nowy nakład „Orędownika Wielkopolskiego", oznaczony numerem 240 A, w którym opuszczono inkryminowany ustęp.

Również wczoraj dokonano zajęcia nr. 476 „Kurjera Poznańskiego" (wydanie główne) na wtorek, 18. 10. 1932. Konfiskacie uległ cytat w artykule na stronie 2 p. n. „Dwa procesy o obrazę Piłsudskiego", zawierającym sprawozdanie z rozpraw przed sądem grodzkim w Inowrocławiu przeciwko redaktorowi „Dziennika Kujawskiego"; skonfiskowany cytat w drugim ustępie zaczyna się od słów: „gdyż w chwilach pamiętnych" a kończy się na słowach: „infamję i banicję". Po dokonanej konfiskacie wydrukowano nowy nakład „Kurjera Poznańskiego" oznaczony numerem 476 A, w którym opuszczono inkryminowany ustęp.

Trzy znamienne procesy w Toruniu

„Słowo Pomorskie" donosi:

Przed sądem grodzkim w Toruniu odbyła się rozprawa karna przeciwko Żydowi Herzbergowi, oskarżonemu o napaść na Polaka, p. Mieczysława Jankowskiego, b. członka O. W. P., popełnioną w lipcu rb. na ul. Grudziądzkiej. Herzberg stanął przed trybunałem na podstawie oskarżenia policyjnego. Sądził p. sędzia Krakowski.

Powołany na rozprawę w charakterze świadka p. Jankowski zeznał pod przysięgą, że napaść miała miejsce i że w toku tejże Herzberg zelżył go słowami: „Ty polski psie, ty polska mordo, ja cię zabiję!" itp. Obrońca Żyda wywodził, iż Herzberg winien być uwolniony, gdyż p. Jankowski nie wniósł przeciwko niemu skargi. Sąd wydał wyrok, uwalniający Herzberga.

W tymże dniu i przed tym samym sądem odbyła się rozprawa karna z oskarżenia policyjnego przeciwko b. członkowi O. W. P., p. Egonowi Tempskiemu i b. kandydatom O. W. P. pp. Birkholcowi i Millerowi, tudzież przeciwko Żydówce Cellmeisterowej o wywołanie zbiegowiska na ul. Wielkie Garbary. Powołani świadkowie zeznali obciążająco wyłącznie dla Cellmeisterowej. Sąd wydał wyrok, uwalniający oskarżonych i nakładający koszty postępowania na skarb państwa.

Ponadto toruński sąd grodzki rozpatrywał również sprawę Żyda Beima, który w czasie, gdy O. W. P. prowadził na terenie Torunia akcję w obronie polskiego handlu i rzemiosła, dopuścił się ciężkiego wybryku, wołając do członków O. W. P.: „Wy mordy i świnie chrześcijańskie, jeżeli nie przestaniecie, to wam łby odpadną!", przyczem sięgał ręką do kieszeni z zamiarem wyjęcia rewolweru.

Świadkowie zajścia zeznali zgodnie z oskarżeniem. Sąd skazał wojowniczego Beima na 7 dni aresztu. Żyd wniósł apelację od tego wyroku.

Żydzi o naszym eksporcie

„Moment" z 5 b. m. podaje korespondencję z Gdańska o planach angielskich opanowania rynków skandynawskich i bałtyckich. Anglja chce wytworzyć blok gospodarczy z tych państw pod swoją hegemonją. Wysoki komisarz z ramienia L. N., którym ma być, według intencji Londynu, Anglik, ma ułatwić osiągnięcie tego celu. Ma się rozumieć, te plany angielskie pośrednio uderzają w eksport polski do tych krajów, idący przez Gdańsk. To godzi w interes Gdańska.

„W 1931 r. wywieziono tylko do Danji za 45 milj. zł., również w ostatnich miesiącach stosunki gdańsko - skandynawskie znajdują się w dobrym stanie."

Miejscowa prasa handlowa podniosła alarm z tego powodu:

„Wskazuje się, że przeciw wspólnemu „wrogowi" winny iść łącznie Polska z Niemcami, gdyż oba te państwa są zainteresowane, aby Anglja nie opanowała rynku skandynawskiego."

Można spodziewać się na tem tle złagodzenia stosunków niemiecko-polskich.

„Mogą nadejść niezwykłe niespodzianki, czego nie dokonywa rozum, dokona — czas. Port gdański szuka już opieki u gospodarki polskiej i nie jest wyłączone, że wkrótce rozpoczną się poważne narady gospodarcze między Niemcami i Polską. Nawet prasa hitlerowska rozpoczęła w tej sprawie pisać w innym tonie."

Również Rosja Sowiecka przeprowadza plany, godzące w eksport zboża z Polski:

„W polskim eksporcie zboża nastąpiły niespodzianki. Sowieckie organizacje wywozu zboża rozpoczęły pertraktacje z Belgją i z innemi państwami zachodniemi, gdzie dotąd importowano zboże z Polski, aby zastąpić go zbożem sowieckiem."

Trzeba stwierdzić, że Żydzi szybko jadą w oczekiwaniu porozumienia z Niemcami.

Zapisz się na członka wspierającego T. C. L., roczna składka 12 zł, kwartalna 3 zł.

Skuteczna głodówka

Helsinki, 18. 10. (Tel. wł.) Na zarządzenie władz prokuratorskich zwolniono kilku lappowców przetrzymywanych od szeregu miesięcy w areszcie śledczym. Wśród zwolnionych znajduje się m. in. przywódca lappowców Kossola i trzej jego najbliżsi współpracownicy, którzy razem od szeregu dni odbywali głodówkę.

To przyczyniło się do zwolnienia ich. Nie pomogła natomiast głodówka aresztowanemu również gen. Valeniusowi, który nadal pozstaje w więzieniu. Zapowiedział więc, że wobec tego nadal będzie głodował.

Stronnictwo Narodowe

Koło Wilda

Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, 18 bm. o godz. 19.30 w lokalu p. Zawadki, Górna Wilda 75. Na porządku obrad referat p. posła Ryszarda Piestrzyńskiego na temat: Praca Narodowego Koła Gospodarczego w poznańskiej radzie miejskiej.

O liczne i punktualne przybycie prosi ZARZĄD.

Koło Łazarz

Walne zebranie odbędzie się w środę, 19 b. m. o godz. 19.30 w sali p. Przybylskiego przy Rynku Łazarskim. Na porządku obrad referat p. red. Jerzego Herniczka.

O liczny udział prosi ZARZĄD.

Dziesięciolecie marszu na Rzym

Przemówienie Mussoliniego o powstaniu faszyzmu i jego dążeniach

Rzym, 18. 10. (PAT.) Na placu Weneckim odbyło się wielkie zebranie w związku z obchodem 10-lecia marszu na Rzym. W uroczystości wzięło udział przeszło 25.000 osób, w tej liczbie znajdowali się wszyscy dygnitarze faszystowscy.

Mussolini wśród ogólnego entuzjazmu wygłosił przemówienie, w którem przypomniał na wstępie, iż 16 października 1922 roku, na zebraniu, zwołanem przez niego w Medjolanie, zdecydowano proklamować powstanie.

„Wszyscy, którzy brali udział w tem historycznem zebraniu" — powiedział Mussolini — „są tu obecni. Brak jedynie Michała Bianchi i zawsze będziemy wspominali go z jak najgłębszym żalem".

„Powstanie — mówił dalej Mussolini — jest tylko jednym momentem w rozwoju rewolucji, która w formie o wiele bardziej całkowitej zaczęła się później, bo dopiero w styczniu 1923 r., kiedy stworzono milicje i kiedy powstała wielka rada. Należy obecnie powiedzieć rzecz, która, być może, zdziwi nawet was, a mianowicie, iż z wszystkich ruchów powstańczych nowych czasów najbardziej krwawem było powstanie faszystowskie".

Mussolini podkreślił konieczność dochowania wiary doktrynie faszystowskiej i złożonej przysiędze, nie uznając żadnych kompromisów z przeszłością, ani żadnych ustępstw wobec katastrofalnych przewidywań przyszłości. Należy odrzucić wszelkie nadzieje na cudowne środki, mogące zażegnać kryzys. Jest on albo zjawiskiem perjodycznem, związanem z obecnym systemem i jako takie po pewnym czasie ustąpi; albo jest to kryzys systemu i w takim razie znajdowalibyśmy się w momencie przełomowym i przejściowym jednej epoki cywilizacji do drugiej.

Mussolini dłużej zatrzymał się nad zagadnieniem wychowania młodego pokolenia. W drugiem 10-leciu należy zrobić miejsce dla młodzieży. „Chcemy, żeby młode pokolenie przejęło z naszych rąk pochodnię i było zdecydowane kontynuować naszą pracę" — zakończył Mussolini.

Anglja stara się przekonać Niemcy

Dalsze zabiegi Mac Donalda — Odmowna odpowiedź w sprawie Genewy — Zgoda na Lozannę?

Berlin, 18. 10. (PAT.) Jak donosi Biuro Conti, w poniedziałek popołudniu angielski charge d'affaires w Berlinie Nevton zjawił się znowu u min. spr. zagr. Neuratha i wreczył mu ponownie zaproszenie Niemiec na konferencję mocarstw w Genewie. Min. Neurath powtórzył daną poprzednio odpowiedź negatywną, stwierdzając, iż Niemcy ze znanych powodów nie mogą się zgodzić na Genewę, jako miejsce konferencji

Berlin, 18. 10. (PAT). Według doniesień prasy w czasie wizyty angielskiego charge d'affaires u niemieckiego min. spr. zagr. poruszona była również sprawa bezpośredniej wymiany zdań między Anglją a Niemcami oraz sprawa wyboru innego miejsca na konferencję mocarstw w kwestjach rozbrojeniowych.

Londyn, 18. 10. (PAT). Dzienniki angielskie informują o dokonaniu nowego demarche Anglji w Berlinie celem nakłonienia Niemców do zgody na Genewę.

„Daily Telegraph" donosi, jakoby Niemcy nie wykazywały objekcyj co do Lozanny wychodząc z założenia, że ich żądanie równouprawnienia jest logicznym skutkiem konferencji reparacyjnej, odbytej w Lozannie a więc żądanie to może być i tam rozwiązane. Przyjęcie Genewy, jako miejsca obrad równe byłoby zdaniem Niemiec pójściem do Canosy zwłaszcza po mowie Massigliego.

Centrum występuje ostro przeciw Papenowi

Berlin, 18. 10. (PAT.) Przywódca stronnictwa centrowego, ks. prał. Kaas wystąpił na zgromadzeniu wyborczem w Muensterze (główne miasto w Westfalji) z wielką mową polityczną, w której poddał ostrej krytyce posunięcia wewnętrzne i zagraniczne obecnego rządu Papena.

Wynik konferencji lozańskiej ks. prał. Kaas uważa raczej za niepowodzenie. Mówca wyraził wątpliwość, czy wystąpienie z konferencji rozbrojeniowej poprawi szanse polityki niemieckiej.

W zakresie polityki wewn. krytykował taktykę parlamentarną Papena, który rozbudził tylko destrukcyjne siły zamiast skupić elementy twórcze do współpracy w gabinecie o silnym składzie.

Przechodząc do reformy konstytucji, mówca zapowiedział ostry sprzeciw centrum w tym względzie, i oświadczył się kategorycznie przeciwko zamiarom stworzenia izby pierwszej oraz zniesieniu wyborów proporcjonalnych.

Śmiały napad na sowiecki skład żywnościowy

Wilno, 18. 10. (PAT). Ze Stołpców donoszą, że w ub. piątek w granicznem miasteczku sowieckiem Uzda wydarzył się wypadek, pod którego wrażeniem pozostają dotychczas władze sowieckie.

Do centralnego składu zaopatrywania w żywność straży granicznej podjechały dwa samochody ciężarowe, z których wyskoczyło kilkunastu uzbrojonych osobników. Osobnicy ci błyskawicznie rozbroili strażników, oraz kierownika składu żywnościowego, poprzecinali linje telefoniczne, załadowali na samochody kilkanaście skrzyń słoniny, kilka worków mąki, cukru, kilka paczek tytoniu oraz wiele innych artykułów pierwszej potrzeby i niezatrzymani przez nikogo zbiegli w niewiadomym kierunku.

Przeprowadzone dochodzenia narazie nie ustaliły, kto był sprawcą napadu. Wiadomo tylko, iż automobile skradziono dowództwu 3 rejonu straży granicznej w tymsamym dniu rano. Dwaj rabusie zaopatrzeni byli w płaszcze straży granicznej.

Krążą pogłoski, iż napadu dokonał oddział partyzantów, grasujący w tej okolicy.

Gandhi sparaliżowany?

Londyn, 18. 10. (PAT). „Daily Herald" donosi, jakoby przyjaciele Gandhiego w Londynie otrzymać mieli wiadomość, że uległ on atakowi paraliżu wkrótce po zakończeniu głodówki. Choroba ta miała być przyczyną, że administracja brytyjska nagle odcięła Gandhiego od świata zewnętrznego i zamknęła dostęp gości do więzienia, nie chcąc, aby wiadomość przedostała się do mas hinduskich.

Już 2 lata temu Gandhi miał ulec atakowi paraliżu. Głodówka spowodować miała drugi atak, tym razem groźniejszy.

Londyn, 18. 10. (Tel. wł.) Jak donosi Reuter, z Indyj wiadomość podana przez koła nacjonalistyczne w Indjach o rzekomym paraliżu Gandhiego jest zupełnie wyssana z palca.

Władze brytyjskie stwierdzają, że tego rodzaju pogłoski mają na celu wywołanie nowych starć i rozruchów oraz akcję biernego oporu.

Wspaniała manifestacja narodowa

Wielkie zebranie Stronnictwa Narodowego w Inowrocławiu

Wielkie zebranie Stronnictwa Narodowego w Inowrocławiu przeistoczyło się we wspaniałą manifestację narodową, w której brało udział ponad 1500 ludzi. Obrady zagaił w Sokolni wiceprezes okręgu p. Bratek-Dąbrowski, poczem kolejno zabierali głos hucznie oklaskiwani posłowie Petrycki i Grosmanówna. Na zakończenie odśpiewano „Rotę".

Przepowiednia pogody na środę:
Po mroźnej nocy w ciągu dnia zachmurzenie i dżdżysto, miejscami znaczniejsze opady; temperatura w dalszym ciągu bez zmian, zrana mglisto i w ciągu dnia chłodno.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań. 18. 10 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierć-litrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 70.6 kg (120.1 ft w hol.), 2) żyta pomorskiego 69.35 kg. (118.2 ft. w hol.). 3) pszenicy pozn i pomorskiej 72.95 kg (124 ft w hol.), 4) owsa poznańskiego i pomorskiego 43.55 kg (74.1 ft w hol.).

Ceny transakcyjne

Żyto 105 tonn par. Poznań	15,80
Żyto 30 tonn par Poznań	15,75
Żyto 15 tonn par Poznań	15 55
Owies 15 tonn par Poznań	15,60
Owies 70 tonn par Poznań	15,50

Ceny orjentacyjne

Żyto	15.25 — 15.45
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	23.75 — 24.75
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	17,50— 19,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 68—69 kg.	15.00 — 15.75
Jęczmień 64—66 kg	14,50 — 15.00
Usposobienie spokojne.	
Owies	15,00 — 15.25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	23.50 — 24.50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	37,25— 39.25
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	8.75— 9,00
Otręby pszenne	9,00— 10.00
Otręby pszenne (grube)	10.00— 11.00
Rzepak	37,00— 38.00
Rzepik	35.00— 40.00
Gorczyca	39.00— 45.00
Groch Victoria	21.00— 24.00
Groch Folgera	33.00— 36.00
Koniczyna biała	120.00—160.00
Ziemniaki jadalne	2,20— 2,50
Ziemniaki fabr za kilo %	0,00—0.12½
Mak niebieski	90.00—100,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 575 tonn, pszenicy 145 tonn, jęczmienia 45 tonn, owsa 45 tonn, grochu Victoria 15 tonn.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, 18. 10 1932 r.

Spędzono: wołów 69, buhaj 182, krów 390, świń 2 140, cieląt 535, owiec 240 razem 3 556 zwierząt.

(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowemi)

Płacono za 100 kg żywej wagi za:

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczone nieopręgane	62— 66
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	52— 56
Mięsiste tuczone starsze	44— 50
Miernie odżywione	36— 42
Buhaje:	
Wytuczone pełnomięsiste	54— 56
Tuczone mięsiste	48— 52
Nietuczone dobrze odżywione starsze	42— 46
Miernie odżywione	36— 40
Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	60— 68
Tuczone mięsiste	48— 54
Nietuczone dobrze odżywione	30— 38
Miernie odżywione	24— 28
Jałowice:	
Wytuczone pełnomięsiste	62— 68
Tuczone mięsiste	54— 60
Nietuczone dobrze odżywione	46— 52
Miernie odżywione	36— 42
Młodzież:	
Dobrze odżywione	36— 42
Miernie odżywione	30— 34
Cielęta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczone	84— 96
Tuczone cielęta	76— 80
Dobrze odżywione	64— 70
Miernie odżywione	50— 58
OWCE:	
Wytuczone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy	60— 70
Tuczone starsze skopy i maciórki	00— 46
ŚWINIE (TUCZNIKI):	
Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	106—108
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	100—104
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	90— 96
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi	76— 86
Maciory i późne kastraty	86— 96

Przebieg targu normalny, bydło niewyprzedane.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.90¾ zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211 50 zł., gotówką 210.00 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.36 do 173.62 zł., gotówką 173.02 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 18. 10 1932 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych płacono nadal za 5% Poż. konwers 40%, za 4% Poż inwestycyjną 95.— oraz za 3% poż. bud. 38½

Z papierów komunalnych handlowano 8% obl m Poznania z roku 1927 i 1929 po 92% w tranzakcjach.

W papierach P. Z. K. zauważono większe zainteresowanie 4% listami zast. konwert., które poszukiwano po 30% pozatem notowano jeszcze 6% listy żytnie po 12¼ — w zaofiarowaniu (w mniejszych ilościach); natomiast nie doszło do notowania 8% listami dol. staremi, które ofiarowano po 59½% Po dłuższej przerwie notowano znów 10% listy zast. serji z roku 1932 P Z K po 102% w płaceniu

Z akcyj bankowych płacono za Bank Polski 88.—.

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.
Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 40% P
8% obligacje m. Poznania z 1927 r. 92% +
8% obligacje m Poznania z 1929 r 92% +
4% listy zastaw konw. Pozn. Ziem. Kredyt. stmepl 30% P.
10% obligacje serji z r. 1932 Pozn. Ziemstwa Kredyt. 102% P.
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn Ziemstwa Kredyt. 12¼ O.
4% Premi Pożyczka Inwestycyjna 95.— P.
3% pożyczka budowlana. serja I. 38½ P.
Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em 88.— P.
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 18. 10. 1932 r.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	123,90	124.21	123.59
Londyn	30.68	30,83	30,53
Nowy Jork czeki	8,913	8,933	8,893
Nowy Jork kabel	8,918	8,938	8,898
Paryż	35,01	35,10	34,92
Praga	26,41	26,47	26,35
Szwajcarja	172,20	172,63	171,77
Berlin	211.85		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poż inw	96.50
4% poż inw szt. ser.	103.25—103.50
5% poż. konw	40.50
4% poż dolarowa	49.75
6% poż. dol	55,50
7% poż stabil.	54,85— 53.63

Tendencja przeważnie mocniejsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski	88.00
Haberbusch	43,00
Wysoka	46,00

Tendencja słabsza.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 18. 10. 1932 r.

Pszenica marchijska	199.00—201,00
Tendencja słabsza.	
Żyto march. 80—81 kg.	156,00—158,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień browarowy	175,00—185,00
Tendencja utrzymana.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	167,00—174,00
Tendencja utrzymana.	
Owies march.	135,00—139,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	24,75— 28,25
Tendencja słabsza.	
Mąka żytnia	20,25— 22,75
Tendencja spokojna.	
Otręby pszenne	9,40— 9,75
Tendencja spokojna.	
Otręby żytnie	8,40— 8,80
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	22,00— 26.00
Groch drobny jadalny	20,00— 23,00
Groch pastewny	14,00— 17,00
Wyka	17,00— 20,00
Kuchy lniane	10,30— 10,50
Kuchy z orzecha ziemnego	11,50
Kuchy mielone (mączka)	11,60
Wytłoki suche	9.20 — 9.50
Śrót Soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	10,50
Śrót Soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	11.20
Słoma ż. pras drut.	0,65— 0,80
Słoma p. pras drut.	0,45— 0,60
Słoma owsiana drut.	0,45— 0,60
Słoma jęczmienna drut.	0,45— 0,60
Słoma ż. długo wiązana	0,70— 0,90
Słoma p. pras. sznur.	0,45— 0,55
Słoma ż. pras. sznur.	0,50— 0,70
Tendencja spokojna.	
Siano dobre I. pokosu	1,90— 2,20
Lucerna luzem	2,15— 2,45
Tymotka luzem	2,20— 2,50
Siano koniczynowe luzem	2,00— 2,30
Tendencja stała.	

Ogólna tendencja słabsza.

O projekcie zmiany odpoczynku niedzielnego

Polska Katolicka Agencja Prasowa pisze w tej sprawie, co następuje:

W prasie został opublikowany projekt dekretu, nowelizujący dotychczasowe przepisy o godzinach handlu. Przepisy te w niektórych gałęziach handlu znoszą wprost całkowicie świętowanie niedzieli i dni świątecznych, w innych zaś poważnie je ograniczają.

Z punktu widzenia gospodarczego bardziej niż problematyczne jest, czy zamierzona nowela wpłynie korzystnie na polepszenie sytuacji w przemyśle i handlu. Inne państwa europejskie, więcej odczuwające kryzys gospodarczy, aniżeli Polska, jak n. p. Anglja, Niemcy, nie rozpoczęły walki z kryzysem od wyłomów w świętowaniu niedzieli. W programie walki z kryzysem i bezrobociem święta zostały nienaruszone. Wręcz przeciwnie, na porządku dziennym międzynarodowej konferencji gospodarczej znajduje się wniosek rządu włoskiego o skrócenie tygodnia pracy do 40 godzin, tj. pięciodniowego tygodnia, aby w ten sposób dać możność zatrudnienia większej ilości bezrobotnych.

Z punktu widzenia religijnego i społecznego projekt ustawy zawiera poważne niebezpieczeństwa. Przykazanie Boże wyraźnie nakazuje dzień święty święcić, obowiązkiem każdego katolika jest w dniu tym wysłuchać mszy św. i powstrzymać się od pracy, nie spowodowanej koniecznością życiową.

Projekt noweli, który zezwala pewnej gałęzi handlu na pracę, w czasie od maja do 31 października od godz. 9 do 23 na wszystkie dni tygodnia, a więc w święta i to cały dzień, stawia katolików wobec niebezpieczeństwa niemożności wykonania swych obowiązków religijnych.

Tak samo ma się sprawa ze wszystkiemi sklepami w miejscowościach kuracyjnych, które w dnie świąteczne mogą być otwarte od godz. 9 do 21, oraz wszystkiemi miejscami sprzedaży w obrębie dworców kolejowych. Dla innych gałęzi handlu, jak np. wyrobów tytoniowych, w niedzielę i święta czas sprzedaży wyznacza się od godz. 7 do 10 i od 13 do 19. Jak widać z powyższego, wyłomy w świętowaniu dni świątecznych czyni się dla gałęzi handlu, które nie są związane z koniecznością życiową, a już zniewagą jest dla tradycji chrześcijańskiej zezwalanie na otwarcie sklepów w czasie uroczystych nabożeństw świątecznych w godz. 10—1 popoł.

Musimy z całą przykrością i z zdziwieniem podkreślić fakt, że w sprawie powyższej, tak ważnej dla Kościoła i społeczeństwa katolickiego, czynniki miarodajne nie zechciały się porozumieć i zasięgnąć nawet opinji władz kościelnych. A przecież nowela powyższa wkracza głęboko w życie religijne państwa, w którem 90 procent ludności należy do Kościoła Katolickiego.

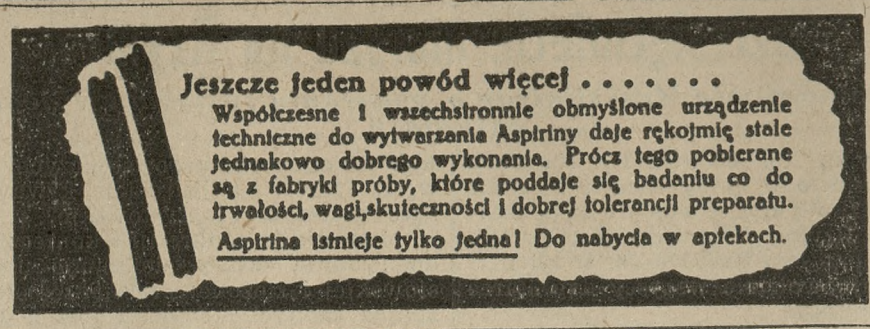

Kobiety, dzieci i małżeństwo w Z. S. S. R.

Rosja dzisiejsza — jak wywodzi inż. Bleszyński w książce „Więcej prawdy o Sowietach — chcąc występować w roli propagatorki idei postępowych, nadała swojej kobiecie równe prawa z mężczyzną. Ażeby jednak na polu równouprawnienia prześcignąć wszystkie inne państwa, przeprowadziła także odpowiednie zmiany w ustroju życia codziennego.

Kobiecie nikt już w Rosji nie ustępuje miejsca w tramwaju. Maszyniści dźwigają pale drewniane narówni z robotnikami portowymi. Miljony kobiet po pracy uczą się strzelać. Ale zato dziewczynki, gdy podrosną, nie będą miały pojęcia o gotowaniu i prowadzeniu domu.

Już teraz istnieje olbrzymia kampanja, mająca na celu przerzucenie kłopotów gospodarstwa domowego na fabryki-kuchnie, które jedne mogą dostać na zamówienie potrzebne talerze i artykuły spożywcze. Prywatna osoba nie ma ani czasu ani możności nabycia pożywienia, lub skompletowania drobnego naczynia.

Równocześnie właściwe organa propagują ideę równouprawnienia w sposób krańcowy w rozmaitych odczytach i ilustracjach. Wówczas przed słuchaczami z inteligencji przesuwają się obrazy przyszłego raju, kiedy ludzie mieszkać będą w domach-komunach, niczem sanatorjach, a pracujący rodzice będą mogli odwiedzać swoje dzieci w żłóbkach-komunach. Gdy już mody nie będzie, a skala pożywienia będzie dla wszystkich jednakowa, wtedy nastąpi raj bolszewicki i myśl o pieniądzach zaniknie.

Tymczasem, dopóki nowe pokolenie nie wyrośnie, przepojone temi zasadami, obecne kobiety jeszcze tęsknią za skromnemi obiadami w domu i nie rwą się wcale do życia hotelowego, bo wiedzą dobrze, że ono rozluźnia węzły rodzinne. Zresztą straszny fetor z brudu i nędzy, który panuje obecnie we fabrykach-kuchniach całej Rosji, daje bardzo niemiły przedsmak przyszłego życia, w którem kobieta zdobędzie krańcowe równouprawnienie.

Utajonem marzeniem każdej kobiety jest posiadanie dziecka. Z tego powodu, jeżeli się już rozprawia nad prawami i obowiązkami kobiety, myśl ludzka przechodzi odrazu do rozważań nad dzieckiem.

Otóż w Rosji sowieckiej — trzeba na to zwrócić uwagę — znajduje się masa dzieci opuszczonych. Żyją w norach i grotach. Skupiają się głównie na Kaukazie i Krymie. Ukrywają się w bandach rabujących po drogach, albo samopas żebrzą i kradną w portach.

Należy oddać sprawiedliwość rządowi sowieckiemu, że czyni on wszystko, co może, aby wyłapać grasowników i oddać do przytułków, względnie umieścić w domach poprawy.

Dlaczego jednak Rosja dzisiejsza posiada tyle dzieci opuszczonych? Na to pytanie krytycy ustroju sowieckiego odpowiadają różnie. Jedni są zdania, że najwięcej przyczynia się do tego rozwiązłość obyczajów, obok rozpusty, uprawianej jako proceder. Drudzy tłumaczą ten fakt kilkugodzinnem trwaniem związków małżeńskich.

Rozwiązłość obyczajów panuje w Rosji ogromna i właśnie ona tworzy kadry bezdomnych, ale proceder prawie całkiem nie istnieje. Warunki mieszkaniowe na to nie pozwalają i zaabsorbowanie pracą. Dzień w Sowietach — czy w urzędach, czy we fabrykach — jest tak doszczętnie wypełniony zajęciami obowiązkowemi i „obciążeniami społecznemi", że na nic innego nie pozostaje czasu. Teatry zaś i kina, które mogłyby dawać rzeczy podniecające, muszą zgodnie z agitacją sowiecką propagować sztuki o maszynach i sporcie.

A teraz przejdźmy do kwestji małżeństwa w Rosji, tak często omawianej i krytykowanej. Pozostawiając na uboczu zagadnienie uczucia, zwalczanego systematycznie przez bolszewizm nietylko na tem polu, ale i wobec Boga, rodziców oraz dzieci, stwierdzić należy, że zbyt powierzchowną byłaby opinja, mówiąca o kilkugodzinnej trwałości małżeństwa sowieckiego.

Amerykańskie tempo w rozwiązywaniu związków małżeńskich zachodziło w czasach rewolucyjnych. Obecnie ważne małżeństwo, to znaczy zawarte w urzędzie stanu cywilnego, po sprawdzeniu paszportów i uiszczeniu opłaty kilkurublowej, może być rozwiązane najwyżej cztery razy i tylko w wyjątkowych okolicznościach. Wprawdzie można nadal uzyskać rozwód na zasadzie jednostronnego żądania męża lub żony, jednak dzisiaj trzeba już conajmniej trzyletniego pożycia małżeńskiego.

Dalsze nowe przepisy rozpatrują zabezpieczenie materjalne dzieci. Otóż w razie rozwodu dzieci pozostają przy matce, ale ojciec musi łożyć na utrzymanie. Gdziekolwiek się on ruszy, wszędzie idą za nim nakazy płatnicze i należność zostaje ściągana z pensji bardzo regularnie. Oczywiście nie obchodziło się bez oszustw.

Znaleźli się tacy ojcowie, którzy uciekali na prowincję, aby choć przez kilka miesięcy, tając swoje ojcostwo, pobierać pełną pensję. Teraz i na nich przyszła kolej. Wydana została ustawa, która każe surowo więzieniem t. zw. „latający alimentacyjnych".

Z tego wszystkiego widzimy, że Sowiety zaczynają rozumieć ważność instytucji małżeństwa, bo coraz ostrzejszemi więzami gruntują trwałość związku małżeńskiego. Doszły wreszcie do przekonania, że najbardziej nowoczesne budowle nie zabezpieczą węzłów między ludźmi, jeżeli pod ich fundamentami zakopie się rodzinę, tę najstarszą komórkę społeczną. Z. Sz.

Niepowodzenia „sanacji" „w terenie"

Jak donosi „Kurjer Lwowski", w Małopolsce wschodniej dokonała się ogromna przemiana w nastrojach ludności w kierunku nieprzychylnym dla „sanacji". Ostatnio B. B. urządził szereg wieców w okolicach Przeworska, wszystkie jednak skończyły się zupełnem niepowodzeniem.

W Tryńczu po referacie posła Tołpichy z B. B. zebrani uchwalili przez aklamację rezolucję, wyrażającą uznanie i zaufanie dla Stron. Narodowego. Wiec zakończono okrzykami: „Precz z „sanacją", niech żyje Stronnictwo Narodowe!"

W Gniewczynie referował poseł BB. Łazarski. Uchwalono rezolucje gospodarcze przeciw - „sanacyjne", zaproponowane przez narodowców. Nie lepiej powiodło się „sanacji" w Żurawiczkach, Pantalowicach, Markowej, Krzeczowicach i Manasterzu.

Podobnie zresztą nie miały powodzenia ostatnie zebrania B. B. w szeregu miejscowości województwa poznańskiego, choć o nich tak szumnie referował tutejszy organ „sanacyjny".

Charakterystyczny był np. przebieg zebrania poselskiego B. B. w Czerniejewie (pow. gnieźnieński). Na sali p. Kledeckiego zebrała się pokaźna liczba słuchaczy z Czerniejewa i okolicy. Kiedy senator Dobiecki rozpoczął swój referat, zpośród zebranych rozległy się głośne protesty. Przewodniczący zebrania p. Pruski oświadczył wówczas, że zebranie przeznaczone jest wyłącznie dla członków i sympatyków B. B., wzywając zarazem wszystkich przeciwników obozu „sanacyjnego" do opuszczenia sali. Skutek wezwania był ten, że wszyscy obecni z wyjątkiem małej grupy ludzi zależnych poczęli wychodzić z sali. Widząc to, prezydjum zebrania wezwało znów wychodzących do powrotu. Wówczas rozległy się głośne okrzyki: „Precz z „sanacją", niech żyje obóz narodowy, niech żyje Roman Dmowski!" Sen Dobiecki nie mógł wogóle dojść do głosu i zrezygnował z dalszego referatu, oświadczając tylko, że „wrażeniami swojemi z tego zebrania podzieli się w Warszawie". Głos zabrał p. dr. Dworczyk z Czerniejewa, dawniej gorący „sanator", a dziś zdecydowany przeciwnik „sanacji", i wypowiedział kilka cierpkich słów na temat obecnych stosunków.

Podobne fiasko poniosła „sanacja" także na wiecu w Gnieźnie, na którym w dyskusji zabrał głos szereg mówców z opozycji, występując ostro przeciwko polityce B. B. Cała niemal sala zsolidaryzowała się z temi wywodami.

Równocześnie „Gazeta Bydgoska" donosi z Kruszwicy, że w ostatnich tygodniach zarząd powiatowy B. B. rozpoczął kampanję wiecową w całym niemal powiecie, urządzając zebrania w pobliskich wioskach, jak Chełmce, Bachorce, Witowice itd. Na zebraniach tych wygłaszali referaty główni leaderzy pow koła B. B. z Mogilna. Jak naprawdę wyglądały te zebrania, mieszkańcy wiosek doskonale wiedzą. Ilość osób nie przekraczała nigdy dwóch dziesiątków, przyczem przeważnie były to osoby zależne.

Także „zbawca ludu"

„Głos Powiatu Warszawskiego", organ — jak o sobie pisze — „regjonalny, a bezstronny", w ten sposób charakteryzuje działalność posła Kulisiewicza, organizującego obecnie wspólnie z tutejszym ex-ludowcowym posłem Michałkiewiczem „sanacyjne" t. zw. Narodowe Chłopskie Stronnictwo Agrarne:

„Wynagradzał pan Kulisiewicz jako burmistrz m. Błonie pracę swoją bardzo hojnie, gdyż sam sobie wypłacał z kasy miasta podwójne djety. Za same „wyjazdy służbowe" w jednym tylko roku p. burmistrz p. burmistrzowi wypłacił zaledwie 2.000 zł, przyczem wyjazdy uskuteczniał własnym samochodem, a za benzynę płaciło oddzielnie miasto. Ojciec p. burmistrza (który niedawno zastrzelił robotnika Zielińskiego) przez cały czas burmistrzostwa syna prowadził tranzakcje handlowe z synem na duże sumy, żadna jednak z tranzakcyj, dokonywanych w imieniu miasta, nie była przeprowadzona legalnie, a więc: bez przetargu i uchwały rady miejskiej. W rachunkach miejskich w szeregu innych, paraduje rachunek „za przyjęcie gości" — 800 zł. Ławnik p. Pągowski, z zawodu malarz, a z okazji powiernik p. burmistrza, pobierał potrójne djety — jako ławnik — i bajeczne ceny za roboty malarskie, tak, że niech się nawet Kossak schowa. Np. odnowienie starej łaźni miejskiej kosztowało tyle, ile kosztowałoby postawienie nowej, „mistrz" zaś Pągowski wziął za samą robotę — bez materjału — 1870 zł! Co wytwarza proporcję: za pomalowanie jednej klamki lub wymalowanie napisu „00" — pięć złotych! A odnowienie rzeźni? Dwa tysiące złotych, t. j. — jak później stwierdzono — o 100 proc. zawiele!"

Każdy tomik za 35 gr.

„Wydawnictwo Bibljoteki T. C. L."

Arcydzieła literatury polskiej i obcej Wydawnictwa „Bibljoteka T. C. L." spotkały się z dużem uznaniem przez szkoły, młodzież i rodziców. Są one najtańsze, bo każdy tomik w pełnym tekście z wstępem, objaśnieniami, a często życiorysem autora wydany na dobrym papierze i w estetycznej, zewnętrznej szacie — kosztuje tylko 35 groszy.

Dotychczas wyszły: nr. 1. „Grażyna" (Mickiewicza), nr. 2. „Treny" i „Odprawa Posłów" (Kochanowskiego), nr. 3. „Ballady" i „Romanse" (Mickiewicza), nr. 4. „Przedświt" (Krasińskiego), nr. 5. „Sonety", „Oda do młodości", „Farys" (Mickiewicza), nr. 6. „Zemsta" (Fredry).

W przygotowaniu: „Wiesław" (Brodzińskiego), „Dziady" cz. I i II (Mickiewicza), „Ojciec Zadżumionych" i „Godzina Myśli" (Słowackiego), „Dziady" cz. IV (Mickiewicza), „Marja" (Malczewskiego), „Kazania Sejmowe" (ks. Skargi), „Anhelli" (Słowackiego), „Konrad Wallenrod" (Mickiewicza), „Nieboska Komedja" (Krasińskiego), „Lilla Weneda" (Słowackiego), „Śluby Panieńskie" (Fredry) i t. d.

Nabywać można w Wydawnictwie T. C. L. w Poznaniu, św. Marcin 37, oraz we wszystkich księgarniach.

Grupa Akademicka Obozu Wielkiej Polski
Młodzież Wszechpolska

urządza we wtorek, dnia 18 bm. o godz. 20 w sali Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1

Wielkie Zebranie Informacyjne

z referatami n. t. „Akademik a praca O. W. P."

Istota organizacji ideowej

Koleżanki i Koledzy stawcie się licznie!

Bunt więźniów

Londyn, 18. 10. (Tel. wł.) W jednem z więzień kanadyjskich w Pormouth wybuchł bunt. Więźniowie usiłowali rozbroić straż i uciec.

Zaalarmowane posiłki z trudem zdołały oprzeć się napastnikom. Dopiero przywołane dalsze oddziały policyjne opanowały sytuację po krótkiej strzelaninie w czasie której kilku więźniów zostało rannych.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Powrotna fala baissy

Niemcy posiadają doskonałe, bo wyśmienicie uzmysławiające określenia, przy których pomocy przedstawiają nastroje, w danym momencie panujące na giełdzie. Niemieckie ceduły giełdowe mają w sobie coś z biuletynów meteorologicznych! Onegdaj, przeglądając prasę berlińską, wpadliśmy na pomysł użycia w tym samym celu formuł, stosowanych w muzyce dla określenia tempa. Zaraz zademonstrujemy nasz pomysł.

Chcąc przedstawić najwięźlej tendencje, jakie w ostatnich tygodniach panowały na giełdach światowych, użyliśmy trzech określeń: dla drugiej połowy sierpnia: „allegro con fuoco" (ruch radosnej inicjatywy, wyrażający się w niespodzianej zwyżce cen); dla pierwszej połowy września: „andante" (zahamowanie poprzedniej tendencji, okres wyczekiwania); wreszcie dla drugiej połowy września i pierwszych dni października: „largo" (tj. najpowolniejsze tempo, wyrażające smutek).

„Largo" — oto definicja dzisiejszego położenia na rynkach światowych! Efektowny blask sztucznych ogni, rozpalonych w sierpniu, zgasł i tem ciemniejszą wydaje się noc, jaka nas otacza.

Wyrażając się bardziej prozaicznie: na rynkach surowcowych ponownie zapanowała baissa. Dlaczego? Dla dwojakiego rodzaju przyczyn.

Przedewszystkiem, sytuacja polityczna — wbrew nadziejom — nie wyjaśniła się. W Stanach Zjednoczonych rewelacyjna mowa prez. Hoovera, w której oświadczył, że był taki moment, kiedy zdawało się, że nie uda się utrzymać kursu dolara, wywołała fatalne wrażenie i wzmogła nową falę nieufności do dolara. Dalej: Konferencja w Stresie nie wydała owoców spodziewanych, które niektórzy już nawet zdyskwalifikowali. Wreszcie kocioł niemiecki swoim ustawicznym bulgotem psuje nadal atmosferę kiełkującej nadziei; ostatnim wymysłem naszych sąsiadów była sprawa kontyngentów, która sporo narobiła wrzawy w świecie.

Poza politycznemi przyczynami ponownej baissy tłumaczy się ona również względami gospodarczemi. Pisaliśmy już na tem miejscu, że niespodziewana zwyżka cen surowców była dziełem spekulacji i że nie było przesłanek gospodarczych dla haussy. Istniała wprawdzie nadzieja — jak Niemcy to nazywają: „einer Ankurbelung der Wirtschaft durch die Boerse", tj. „nakręcenia", podniesienia gospodarki przez giełdę, ale — jak dotychczas — nadzieja ta zawiodła. Cen nie udało się utrzymać na wyższym poziomie. Spadły ceny zbożowej, ceny bawełny, wełny, metali i kauczuku.

Jednem słowem: largo! Na pocieszenie Czytelnika niechaj nam wolno będzie wspomnieć, że rzadko kiedy w muzyce largo trwa przez czas dłuższy; zazwyczaj po largo przychodzi tempo bardziej ożywione. Oby dało się zastosować naszą analogję do życia gospodarczego!

Z WYDAWNICTW

(w) **„Przegląd Organizacji"**, organ Instytutu Naukowej Organizacji, nr. 10 zawiera następującą treść: W. Mileski — Planowa gospodarka w ogniu dyskusji. Mgr. Jan Chodorowski — Zastosowanie zasad naukowego kierownictwa w przedsiębiorstwie handlowem. Inż. St. Sierpiński — Planowanie przebiegu pracy zapomocą tablic. Inż. B. Nawrocki — Wzorcowa metoda ustalania kosztów własnych na tle referatów i rozpraw V Międzynarodowego Kongresu Naukowej Organizacji. Inżynier Wojnarowicz — Organizacja ściągania opłat w miejskiem przedsiębiorstwie wodociągowo-kanalizacyjnem. Z działalności Instytutu Naukowej Organizacji. Polski Komitet Naukowej Organizacji. Kronika. Wydawnictwa. Organizacja biura: R. Lambert — Zasada operacji jednokrotnej w pracy biurowej. J. B. Marszałek — Znaczenie obiegu dokumentów w organizacji pracy biurowej. Bibljografja. Kronika.

Krótkie informacje gospodarcze

— Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Szwajcarji wynosiła w końcu sierpnia b. r. 90.000 osób, z czego 36 tys. całkowicie bez pracy

— Brytyjskie kopalnie węgla w północno-wschodniej Anglji otrzymały od magistratu m. Rygi zamówienie na 26 000 tonn węgla do robót publicznych w stolicy Łotwy.

— W Leningradzie ma być uruchomiona jeszcze w ciągu najbliższej zimy fabryka, wyrabiająca metodą hydrolityczną cukier i spirytus z drzewa.

KONJUNKTURY

Pieniądz i papiery wartościowe

Rewelacyjna mowa Hoovera narobiła dużo wrzawy i wpłynęła bardzo niepomyślnie na tendencję światowych giełd pieniężnych i towarowych. Naskutek tego przemówienia nastąpił gwałtowny spadek dolara i dewizy New Jork na rynkach zagranicznych. Baissa na Wall Street przybrała rozmiary nienotowane od szeregu miesięcy — zniżki kursowe bowiem w ciągu jednego tygodnia sięgały 15 proc. Mówią ogólnie, że na tak silną zniżkę wpłynęła w dużej mierze sprzedaż znacznych pakietów akcyj ze strony posiadaczy europejskich. Mowa Hoovera odbiła się także fatalnie na nastrojach giełd zbożowych — zwłaszcza w Chicago jakoteż rynków surowcowych — metali, kauczuku i bawełny. — Dopiero w połowie ub. tygodnia nastąpiła na giełdzie nowojorskiej, a w ślad za nią także na giełdach europejskich dość duża poprawa, wywołana oficjalnem oświadczeniem amerykańskich kół rządowych, że ustęp przemówienia Hoovera, dotyczący odejścia od parytetu złota nie został należycie zrozumiany, że zapasy złota Stanów Zjednoczonych od końca czerwca rb. podniosły się o przeszło 300 miljonów dol. i że sytuacja walutowa U. S. A. jest bardzo pomyślna i nie nasuwa żadnych obaw na przyszłość. Prócz tego na poprawę tendencji, zwłaszcza giełdy nowojorskiej wpłynęły wiadomości o zwiększonych przewozach kolejowych, wzroście zużycia prądu elektrycznego, wyższym stanie zatrudnienia w przemyśle stalowym, ożywieniu w handlu detalicznym, a wreszcie o haussie na rynkach surowej bawełny. — Mowa Papena wygłoszona na zgromadzeniu bawarskiego związku przemysłowców przyjęta została przez giełdy przychylnie.

Giełda nowojorska, jak wspomnieliśmy wyżej, wykazywała początkowo tendencję zniżkową, w środku tygodnia nastąpiło jednak wzmocnienie, które trwało do końca okresu sprawozdawczego. Pożyczki polskie uległy lekkiej zniżce. W dniu 13 bm. notowano (w nawiasach cyfry z 7 bm.): 8 proc. Poż. Dillona 58.25 (59.00), 7 proc. Poż. Stab. 52.00 (52.00), 6 proc. Poż. Dol. 53 25 (54.00), 7 proc. Poż. m. Warszawy 41.50 (41.25), 7 proc. Poż. Śląska 40.00 (41 37½). Na giełdzie londyńskiej po początkowej lekkiej baissie, kursy papierów państwowych i popularniejszych akcyj, wykazywały dość znaczny wzrost, co przypisać należy głównie wzmocnieniu się tendencji na Wallstreet. — Giełda paryska miała usposobienie niejednolite, zależne w dużym stopniu od giełdy nowojorskiej.

Notowania akcyj na giełdzie warszawskiej z wyjątkiem zniżkującego dość silnie Banku Polskiego, utrzymały się przeważnie w granicach poprzedniego tygodnia. Obroty były małe, nastrój dość ospały. Większe ożywienie dało się zauważyć w dziale pożyczek państwowych.

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub tygodniu następująco:

	10.10.	11.10.	12.10.	13.10.	14.10.	15.10.
Pszenica						
Warszawa	26,00	26,00	26,00	26,0	26,00	—
Poznań	24,00	24,00	24,00	24,00	24,25	24,25
Lwów	—	27,25	27,50	27,75	—	—
Lublin	—	—	27,25	27.25	—	—
Żyto						
Warszawa	16,25	16,25	16,25	16.40	16,50	—
Poznań	15,40	15,30	15 50	15,30	15,40	15,40
Lwów	—	16,75	17,00	17,50	—	—
Lublin	—	—	16,25	16,50	—	—
Jęczmień						
Warszawa	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	—
Poznań	15,75	15,75	15,75	15,75	15,75	15,75
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	—	—	—	—
Owies						
Warszawa	17.50	17,50	17.50	17,75	18,00	—
Poznań	14,50	14,50	14 75	14,75	15,00	15,00
Lwów	—	17,00	17,25	17.75	—	—
Lublin	—	—	18,25	18,00	—	—

W ciągu ostatnich dwóch tygodni okazało się ponownie, że giełda zbożowa w Chicago nie jest niczem więcej, jak przybudówką do nowojorskiej giełdy efektów. Dlatego też notowania chicagowskie są mniej uzależnione od podaży i popytu, a więcej od manipulacyjnych zabiegów grup spekulanckich, oraz od wieści, idących z Nowego Jorku. Nic dziwnego, że Chicago przestało wywierać poważniejszy wpływ na rynki światowe i nie zmienia się to nawet wówczas, kiedy następuje zniżka cen i Stany Zjednoczone zbliżają się do takiego poziomu cen, który umożliwia im rozpoczęcie interesów eksportowych. W tej chwili wydaje się, iż ten moment jest bliski. Powiązany jest on jednak z licznemi niebezpieczeństwami, a przedewszystkiem z dalszą zniżką cen, jakie dotykają farmerów. Grożą oni urządzeniem marszu na Waszyngton, celem zaprotestowania przeciwko negliżowaniu ich interesów. Sfery urzędowe jednak odznaczają się w dalszym ciągu optymizmem, wskazując na dalsze zmniejszanie obszaru zasiewów ozimych, co ma umożliwić w najbliższym roku likwidację starych zapasów. Ale pomimo optymizmu, ceny nadal spadają.

W Kanadzie uchwytne zapasy rosną z każdym dniem, przyczem w ostatnim tygodniu przybyło ich prawie 6 miljonów buszli. W tej chwili uchwytne zapasy kanadyjskie obliczają na 103 milj. 573 tys. buszli pszenicy, podczas gdy o tej porze przed rokiem wynosiły one 59 391.000 buszli. Nic dziwnego, że przy takiem tempie przyrostu nawet bardzo energiczny eksport nie jest wstanie usunąć gromadzących się ilości zbóż z rynków. W związku z tem zastępcy kanadyjskich prowincyj zbożowych oraz przedstawiciele organizacyj „pool'ów" pszenicznych zwrócili się do rządu związkowego z żądaniem utworzenia specjalnego funduszu, mającego na celu premjowanie farmerów. Akcja polegać miała na tem, że rząd zapewniłby farmerom możność sprzedania całej pszenicy z tegorocznych zbiorów po cenie przynajmniej pokrywającej pełne koszty produkcji.

Tendencja zniżkowa udzieliła się również rynkom europejskim.

Na rynkach krajowych usposobienie spokojne.

Nabiał

Pod koniec ub. tygodnia nastąpiła reakcja na gwałtowną zwyżkę notowań masła. Tendencja się osłabiła, ceny obniżyły się o 20—30 gr. na 1 kg. Hurtowe notowania w Warszawie, według komisji Nabiałowej, obowiązujące od 17 m. b., wynoszą w zł. za 1 kg: masło wyborowe 4.10, deserowe i solone mleczarskie 3.40, osełkowe 2,90. Na rynku katowickim notuje się loco skład dostawcy w zł. za 1 kg: masło deserowe I gat. 3.90—43.0, II gat. 3.80 do 4.10, kuchenne 3,40—3.50 przy tendencji zniżkowej. Mleczarnie poznańskie notują bez zmiany masło I gat.: w detalu 4,40 zł, w hurcie 4.00 zł za 1 kg. Sytuacja na rynkach zagranicznych nie uległa zmianie, tendencja stała utrzymuje się od dłuższego czasu przy naogół nieznacznych wahaniach.

Cena mleka konsumcyjnego podniosła się w ub. tygodniu o 3—5 gr. na 1 litrze w związku ze zwyżką cen masła. Pewne ożywienie zanotowano również na rynku serów, które nieznacznie zwyżkowały.

Jaja

Produkcja jaj wykazuje sezonowy spadek w związku z czem maleje podaż towaru świeżego. Jednak konsumcja jest bardzo czuła na cenę jaj i reaguje na tendencję zwyżkową spadkiem zapotrzebowania, co oczywiście hamuje zwyżkowy ruch cen. Podobnie działają utrudnienia importowe w szeregu krajów. Na rynku przeważa chwilowo tendencja utrzymana z odcieniem mocniejszym. Zmiana tendencji może nastąpić naskutek znaczniejszej zmiany temperatury. Za towar wyborowy osiąga się 135 zł i więcej za 1 skrzynię. Cena zakupu towaru nieprzerobionego wynosi 105—115 zł za 1 skrzynię.

Bydło i trzoda

Na rynku żywca nadal usposobienie niejednolite przy przewadze nastrojów zniżkowych. Podczas gdy notowania bydła rogatego są przeważnie utrzymane, obserwuje się na targach trzody chlewnej przewagę po stronie podaży. Najbardziej obniżyły się notowania na świnie bekonowe z powodu nagłej deruty cen na londyńskim rynku bekonów. Jedynie ostatnie notowania Centralnej Targowicy w Mysłowicach są utrzymane przy ożywionych obrotach.

Chcąc skutecznie przeprowadzić reklamę
w wschodniej Małopolsce
należy adresować tylko
Kurjer Lwowski
zg 16 183/4

KRONIKA GOSPODARCZA

Rolnictwo w bilansie handlowym Polski

Rola rolnictwa w naszym bilansie handlowym jest dotychczas niedoceniana, choć właśnie rolnictwo decyduje o końcowych wynikach tego bilansu. Dla ujawnienia tej roli należy rozbić bilans handlowy na 4 grupy i wyprowadzić saldo obrotów dla rolnictwa, górnictwa, przemysłu i dla grupy towarzystw mieszanych.

Analizując w ten sposób bilans handlowy 1931 r., stwierdzić trzeba, że rolnictwo dało saldo aktywne w sumie 721 000 000 zł, górnictwo również saldo aktywne w sumie 332 000 000 zł, natomiast przemysł wykazał deficyt w bilansie handlowym, wyrażający się sumą 238 000 000 zł i towary mieszane również deficyt w sumie 398 miljonów zł. Nadwyżki wywozu wytworów rolnictwa i górnictwa, wyrażające się razem sumą 1 053 milj. zł, pokryły niedobór dwóch pozostałych działów i w ostatecznym wyniku dały saldo dodatnie w kwocie 417 milj. zł.

W roku bież. w ciągu pierwszych 8-miu miesięcy saldo dodatnie w zakresie obrotów artykułami rolniczemi wyniosło 209 milj. zł, w zakresie górnictwa 133 milj zł. Obrót z zagranicą produktami przemysłowemi dał deficyt w wysokości 92 milj. zł, towarami mieszanemi również deficyt w sumie 108 milj. zł. A zatem i w roku bieżącym sytuacja w polskim bilansie handlowym układa się w ten sposób, że dodatnie saldo obrotu rolniczego pokrywa deficyty w obrocie artykułami przemysłowemi i towarami mieszanemi, dając w rezultacie łącznie z górnictwem w okresie styczeń — sierpień rb. ogólne saldo dodatnie w wysokości 147 milj. zł.

Z KRAJU

(k) **Czy obniżka cen węgla?** Według informacyj pism gdańskich, między polskim a angielskim przemysłem węglowym została zawarta umowa, dotycząca eksportu węgla na rynek skandynawski. Umowa ta ma dotyczyć zarówno rozmiarów eksportu z obydwu krajów, jak i cen minimalnych, za jakie węgiel ma być sprzedawany. Jeśli informacje te potwierdzą się, straty, ponoszone przez przemysł węglowy z tytułu eksportu, znacznie się zmniejszą. Zapewne w związku z tem rozeszły się ponownie pogłoski, mimo zaprzeczeń zainteresowanych, o znacznej obniżce cen węgla, jakiej ma dokonać przemysł węglowy w dobrze zrozumianym interesie własnym, nie czekając na powolną w tej dziedzinie interwencję rządu.

(k) **Znaki stemplowe na pocztę.** Od 1 października br. weszła w życie instrukcja pocztowa, na mocy której wszystkie urzędy pocztowe (agencje) dokonywują sprzedaży znaków stemplowych. Wyjątek stanowią jedynie urzędy działające w Gdańsku. Sprzedaż dotyczy zarówno znaczków stemplowych, jak i blankietów wekslowych (ze schematem i bez schematu umowy wekslowej).

(k) **Amerykańskie zamówienia na przetwory mięsne w Polsce.** Wysiłki polskich przetwórni mięsnych, zmierzające do opanowania rynku amerykańskiego, zaczynają wydawać rezultaty. Przed kilku dniami otrzymała jedna z tych przetwórni we Lwowie, jako pierwsza, poważne zamówienie na artykuły, będące jej specjalnością. Chodzi tu o tranzakcję, obejmującą kilka wagonó wtowaru, wartości 100 tysięcy zł.

Z ZAGRANICY

(z) **Kontyngenty przywozowe dla Polski we Francji.** Jak wyjaśnia Państwowy Instytut Eksportowy, przyznane Polsce przez rząd francuski kontyngenty na artykuły rolnicze na IV kwartał rb. dotyczą koni rzeźnych (1 000 sztuk), owiec żywych (1 000 sztuk), świń (300 q), mięsa świeżego i chłodzonego baraniego (1 200 q), jaj (6 650 q). Na inne artykuły rolne, a mianowicie: na woły, mięso świeże i chłodzone wieprzowe, wołowe, mięso solone i inne, drób bity i sery przyznane zostały Polsce kontyngenty w ramach kontyngentu ogólnego dla państw osobno niewymienionych. Kontyngenty te dla państw specjalnie niewymienionych wynoszą na IV kwartał rb.: woły — 100 q dla Francji i 2 700 q dla Zagłębia Saary, mięso świeże i chłodzone wieprzowe 735 q, wołowe — 1 048 q, mięso solone i szynki 714 q, mięso preparowane niegotowane wieprzowe, wołowe i inne 113 q, drób bity 1 039 q, sery 3 000 q. Przydziały dla Polski dokonywane będą w ramach podanych powyżej ilości.

(z) **Próby odbudowy eksportu węgla angielskiego.** „Daily Express" donosi o daleko idących planach rządu angielskiego w porozumieniu z właścicielami kopalń co do odbudowy eksportu węgla brytyjskiego. Plan ten obejmuje ustanowienie specjalnej opłaty od węgla konsumowanego wewnątrz kraju celem premjowania eksportu, zmuszonego ze względów konkurencyjnych wywozić węgiel po bardzo niskiej cenie.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Propaganda oszczędności

Przygotowania do powszechnego „dnia oszczędności"

Jak corocznie, tak i w tym roku w dniu 31 października odbędzie się „dzień oszczędności", poświęcony propagandzie zmysłu oszczędności wśród szerokich sfer. W Poznaniu, zawiązał się już odpowiedni komitet na miasto Poznań i województwo poznańskie Na dwóch zebraniach, które się odbyły w ciągu bieżącego miesiąca, dyskutowano szczegółowo nad sposobem przeprowadzenia propagandy. Referat w tej doniosłej sprawie wygłosił dyr P. K. O. p. dr. Kowalski, którego też wybrano przewodniczącym wojewódzkiego komitetu wykonawczego. Przewodniczącym komitetu wykonawczego lokalnego wybrano p. radcę Kontrowicza, a sekretarzami komitetu pp.: Poturalskiego i mgr. Jabłkowskiego; skarbnikiem wybrano p Michalika

Szczegółowo omawiano projekt urządzenia samego obchodu „dnia oszczędności". Przez radjo mówić będzie prezes centralnego komitetu oszczędnościowego p. Gruber, a ponadto nadana zostanie przez radjo pieśń o oszczędności W szkołach i w wojsku przewidziane jest urządzenie odpowiednich pogadanek Do prasy zwraca się komitet z apelem o umieszczenie artykułów, podkreślających znaczenie oszczędności. Ponadto przewiduje się rozdanie ulotek, propagujących oszczędność, przyozdobienie lokali odpowiedniemi hasłami i ewentualnie tramwajów oraz innych pojazdów. Duży nacisk, zdaniem komitetu, należy położyć na urządzenie pogadanek i odpowiednich odczytów w związkach zawodowych i stowarzyszeniach.

Na terenie powiatów powstawać mają komitety lokalne, których celem będzie zorganizowanie „dnia oszczędności". Komitet przygotowuje dla wspomnianych komitetów materjały, mogące służyć do odczytów i pogadanek. Władze szkolne, wojskowe oraz inne czynniki przyrzekły w tej sprawie pełne poparcie W dyskusji podkreślano ważność współdziałania pracowników instytucyj oszczędnościowych w komitetach lokalnych.

Dzień propagandy oszczędności prowadzony będzie przez instytucje oszczędnościowe bezimiennie, jakkolwiek niektóre z tych instytucyj urządzą własne imprezy propagandowe. Jednem z aktualnych zagadnień, które prawdopodobnie już uzgodnione zostanie przed „dniem oszczędności", ma być wydanie książeczki oszczędnościowej dla dzieci o jednolitym tvpie Na zakończenie zebrania p dyr. Kowalski podkreślił znaczenie propagandy oszczędności i wyraził życzenie, aby nie było miasta ani też szkoły i organizacji, w której w „dniu oszczędności" nie propagowanoby tej wielkiej i doniosłej idei. (kl.)

Pożegnanie prezesa sądu okręgowego p. Wyrzykowskiego

W ubiegłą sobotę nastąpiło oficjalne pożegnanie przeniesionego w stan spoczynku prezesa sądu okręgowego w Poznaniu p. Ludwika Wyrzykowskiego. Uroczystość pożegnalna odbyła się w gabinecie prezesa sądu okręgowego. Kolejno żegnali odchodzącego prezesa sędziowie całego okręgu, aplikanci, sędziowie handlowi, adwokaci i notarjusze, osobno urzędnicy, a w końcu niżsi funkcjonarjusze, składając p. Wyrzykowskiemu upominki.

Imieniem sędziów żegnał p. prezesa Wyrzykowskiego wiceprezes s. o., p Bohoszewicz, imieniem aplikantów przemawiał prezes Związku Aplikantów p. Zwierzyński, imieniem sędziów handlowych p. konsul Niedbał, imieniem adwokatów i notarjuszów prezes izby adwokackiej p. dr. Piechocki, imieniem urzędników naczelnik rachuby p. Stępiński, imieniem niższych funkcjonarjuszy p. Wesołowski.

Na wszystkie przemówienia odpowiadał p. prezes Wyrzykowski, gorąco dziękując za wszelkie objawy sympatji i przywiązania w czasie urzędowania. (z)

(Na zdjęciu fragment z uroczystości pożegnalnej: p. prezes Wyrzykowski w środku, w otoczeniu sędziów i urzędników).

„Fortepian" Szaniawskiego

Premjera w Teatrze Polskim

W środę, dnia 19 bm., występuje Teatr Polski z premjerą ostatniego utworu Jerzego Szaniawskiego, zeszłorocznego laureata państwowej nagrody. Komedja ta ukazuje oblicze literackie Szaniawskiego z nowej strony, porusza bowiem głęboki kulturalno-społeczny problem, w zwykłej u tego autora dyskretnej formie i bez cienia patosu kaznodziejskiego.

Fortepian jest w tej komedji symbolem starej tradycji kulturalnej, którą w dzisiejszych powojennych czasach na wszystkich frontach wypiera bezwzględny merkantylizm, blaga i szalbierstwo, drapujące się w pozory służby dla ideałów. Głęboka wiara autora w odrodczą siłę kultury jest ostatecznym akordem akcji zaciekawiającej i pod wieloma względami niezwykłej.

W przygotowanej reżysersko komedji przez p. Nowackiego udział biorą pp. Młodziejowska, Sawicka, Nowacki, Noskowski, Modzelewski, Przystański i Pichelski w głównych rolach.

Proces o zajścia antyżydowskie

Przed sądem okręgowym w Poznaniu toczył się dzisiaj proces o zajścia przeciwżydowskie, które miały miejsce w Poznaniu w dniach 13 i 14 grudnia ub. roku. Na ławie oskarżonych zasiedli pp.: Łuczak, Seifert, Gocwiński, Woźniak i Izydorek. W wyniku rozprawy p. Łuczak został skazany na 10 miesięcy więzienia, reszta zaś oskarżonych została uwolniona od winy i kary. Obrona oskarżonych spoczywała w rękach adw. Michała Howorki. (z)

Rzeka żywicielka

Strach pomyśleć, coby się stało z Egiptem, gdyby Nil przestał użyźniać jego pola. Kwitnący ogród zamieniłby się w piaszczystą pustynię, na której nocami wyją szakale. Tam, gdzie dzisiaj zielenią się palmy daktylowe, czerniłyby się rozgrzane podzwrotnikowem słońcem skały. Już starożytni Egipcjanie zdawali sobie dobrze sprawę z dobrodziejstwa, jakiem jest dla kraju potężna, życiodajna rzeka. Anglicy, rządzący w Egipcie zbudowali w górnym biegu Nilu olbrzymią tamę, przy pomocy której można regulować wylewy rzeki, a więc tem samem użyźniać cały kraj. W najnowszym (43-cim) numerze „Jlustracji Polskiej" znany podróżnik p. Kazimierz Nowak dzieli się z czytelnikami swojemi ciekawemi wrażeniami i zdjęciami z podróży rowerem wzdłuż Nilu do środka Afryki.

Z niedzielnego meczu „Warta" — „Pogoń"
Reprezentacyjny bramkarz Polski, Albański, interwenjuje w groźnej sytuacji, atakowany przez doskonałych napastników „Warty", Szerfkego i Kryszkiewicza.

Głos czytelnika

Pod adresem dyrekcji kolei

Piszą nam z miasta:

Wracałem w ubiegłą niedzielę do Poznania z małej stacji Pęckowa, leżącej tuż przy Szamotułach Wiszą tam, w sionce i poczekalni dwie równe czarne tabliczki z wymienieniem czasu odjazdu pociągów na tej linji kolejowej, do Poznania i do „Kreuz" Dlaczego do „Kreuz", jeżeli nawet oficjalny rozkład jazdy, rozplakatowany na ścianach stacji, wymienia grubym drukiem „Krzyż", a „Kreuz" tylko w nawiasach? Dlaczego wogóle Krzyż, a nie Drawski Młyn, ostatnią polska stację? Czy dyrekcja kolei długo jeszcze na polskiej stacji chce ten dziwoląg utrzymywać? Czy w Krzyżu też na tablicy głosi napis: „nach Poznań"? Nie wiem, lecz wątpię. Wprawdzie stacja Pęckowo otoczona jest dobrami, znajdującemi się w rękach niemieckich, lecz ci obywatele polscy chyba mieli czas nauczyć się języka państwowego, jeśli zaś nie, to tu możnaby zrobić początek. W każdym razie, mała rzecz, a duży wstyd.

Dla oczyszczenia krwi pijcie rano przez kilka dni z rzędu szklankę naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka - Józefa"**. Żądać w aptekach i drogerjach. ng 5 881

KALENDARZYK

Wtorek, 18 października 1932.

Słońce: wschód 6.23; — zachód 16.52; — długość dnia 10 godz. 29 min.
Księżyc: wschód 17.50; — zachód 11.04; — po pełni.
Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn.: Wtorek, godz 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 7 st. C., pochmurno wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 749 mm — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 12 st. C., najniższa + 7 st C.
Kal. rzk.: Łukasz Ew.; jutro Piotr z Alk.
Kal. słow.: Bratumiła; jutro Ziemowit Bł.

OSOBISTE

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — Dyplom i tytuł magistra praw uzyskali pp. Aleksy Sławiński z Czempinia w woj. poznańskiem i Aleksander Józef Morkowski z Inowrocławia

— * **Dyrektor Lasów Państwowych w Poznaniu,** p Władysław Grzegorzewski przeszedł z dniem 1 bm do służby w Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych w Warszawie. — Kierownictwo Dyrekcji Poznańskiej objął dotychczasowy Dyrektor Lasów Państwowych w Toruniu, p Teofil Lorkiewicz

— * **Srebrne gody małżeńskie** obchodzili 13 bm. pp Piotr i Franciszka z Lewandowskich Aniołowie zamieszkali ul. Dąbrowskiego 57. Mszę św na intencję Jubilatów odprawił w Kolegjacie św Marji Magdaleny w Poznaniu ks. radca Lewandowski W uroczystości uczestniczyły liczne towarzystwa ze sztandarami. Jubilatom „Szczęść Boże!"

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Wydział Lekarski T P. N.** W piątek, 21 bm o godz. 20.15 odbędzie się posiedzenie Wydziału Lekarskiego T P N, wspólnie z Towarzystwem Wiedzy Wojskowej, Sekcja Lekarska, w sali wykładowej Kliniki Dermatologicznej U P (Szpital Miejski, ul. Szkolna) Na porządku obrad m. in.: Dr Neyman: „Przetaczanie krwi w klinice schorzeń wewnętrznych".

— * **Uroczyste zebranie z okazji 25-lecia** Związku Pracowników Kupieckich, Przemysłowych, Bankowych i Biurowych odbędzie się w środę, 19 bm o godz 20 w sali Domu Król. Jadwigi, Al. Marcinkowskiego nr. 1.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Ważne dla ubezpieczonych w niemieckich kasach brackich.** Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu podaje do wiadomości byłym członkom niemieckich kas brackich, że pomiędzy Spółką Bracką w Tarnowskich Górach i Bractwem Górniczem Rzeszy Niemieckiej (Reichsknappschaft) została zawarta nowa umowa, na podstawie której nie należy płacić zale-

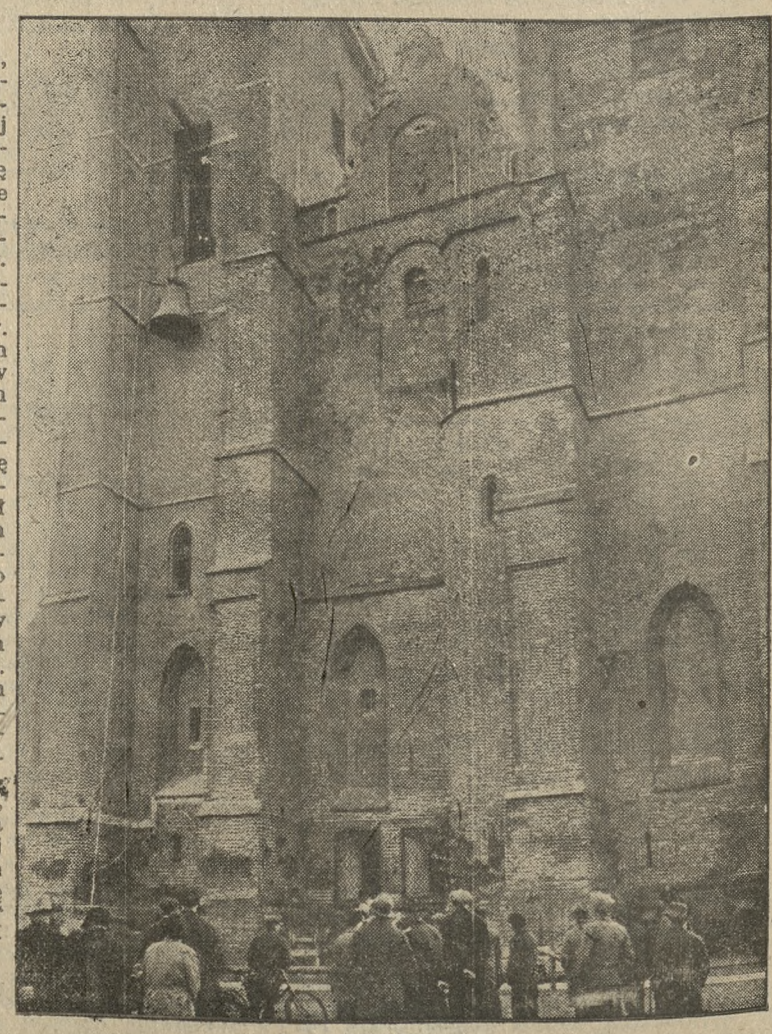

Historyczny dzwon, ochrzczony imieniem patrona bazyliki gnieźnieńskiej św. Wojciecha, został w ub sobotę przeniesiony ze skromnej dzwonnicy przy starożytnym kościółku św. Jerzego, do dzwonnicy na wieży bazyliki Sławny „Św. Wojciech" bił swem śpiżowem sercem w chwilach radosnych i smutnych w historji narodu naszego. Cisnęły się łzy do oczu w chwili gdy zajęczał swym śpiżowym dźwiękiem „Wojciech Święty" po zasądzeniu na więzienie rodziców dzieci wrzesińskich za pacierz polski. W sercach polskich zrodziła się nadzieja i wiara w sprawiedliwość dziejową..... Zabiło radośnie serce dzwonu, gdy umilkły działa na polach wielkiej wojny. Niebawem też rozkołysał się „Wojciech Święty" na Polski Zmartwychwstanie ....

głych do 31 grudnia 1932 r. uznaniówek do niemieckich kas brackich. Bliższe szczegóły nowej umowy zostaną podane do wiadomości w najbliższym czasie.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Za spokój duszy śp. Anieli Tułodzieckiej** odbyło się wczoraj o godz. 9 w kościele św. Marcina nabożeństwo żałobne. W przepełnionej świątyni mszę św. odprawił proboszcz parafji św. Marcina, ks. prałat Taczak. Przemówienie żałobne wygłosił kaznodzieja ks. prałat Prądzyński. Podczas nabożeństwa śpiewała znana śpiewaczka estradowa p. Wiesława Cichowiczówna przy akompanjamencie skrzypcowym p. Kulczyńskiego. Drugą partję solową podczas mszy św. wykonał p. Kulczyński, organista parafji św. Marcina z towarzyszeniem na organach p. Stanisławy Kulczyńskiej.

— * **O obniżenie opłat za gaz, elektryczność itd.** W związku z akcją, zmierzającą do obniżenia opłat za gaz, elektryczność, liczniki i bilety tramwajowe w Poznaniu odbyło się wczoraj w jednej z sal Domu Rzemieślniczego zebranie delegatów różnych organizacyj. Po dyskusji powzięto szereg uchwał, które mają być przedłożone odnośnym czynnikom miejskim. (kl.)

Nasi korespondenci donoszą

Z Poznańskiego

— * **Barcin.** (Reflekaje jarmarczne.) — Było do przewidzenia, że jarmark jesienny odbyty w dniu 13 bm., będzie jak każdego roku bardzo ożywiony. Przewidywania były trafne. Jarmark kramny i bydlęcy cieszył się tym razem wyjątkową frekwencją. Jedynie koni doprowadzono bardzo mało. Zauważono też brak handlarzy bydła. Wielki był najazd Żydów. Ceny na różne tandety były stosunkowo wygórowane.

— (Zuchwała kradzież.) Onegdaj po wyłamaniu kraty żelaznej włamali się niewyśledzeni złodzieje do śpichrza p. Franciszka Głowackiego i skradli jeden męski i jeden damski rower. Rowery te pozostawili złodzieje w ogrodzie proboszczowskim. (Es.)

— * **Czarnków.** („Obrona Częstochowy" na scenie.) W piątek, 21 bm. przyjeżdża Teatr Narodowy z Poznania i gra historyczną sztukę p. t. „Obrona Częstochowy" z pp. Leonem Frankowskim, Franciszkiem Pałańskim, Zbigniewem Szczerbowskim, Janem Niwińskim, Bronisławą Broniczową, Romanem Cichockim w rolach głównych. Teatr Narodowy z Poznania ma już ustaloną markę pierwszorzędnego teatru, który przywozi osobnym autobusem wszystkie dekoracje, które są potrzebne do zaprezentowania takiej sztuki, jaką jest „Obrona Częstochowy". Popyt na bilety jest bardzo duży, nie wątpimy więc, że sala Strzelnicy będzie w piątek wyprzedana.

Dobrzyca

Agencję „Kurjera Poznańskiego" przejął od 15 października 1932 r.

Z. Banaszyński

Dobrzyca, Koźmińska 7.

Zamówienia oraz przedpłatę na **listopad** i dalsze miesiące prosimy uskuteczniać odtąd tylko w wyżej wspomnianej agenturze, która przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych, bez żadnych dopłat.

Dostawa jeszcze tego samego dnia.

— * **Inowrocław.** (Nieostrożność z bronią.) Przy przystanku autobusów na ul. Poznańskiej w czasie postoju grono szoferów prowadziło rozmowę. Jeden z nich, oglądając rewolwer, spowodował wystrzał. Kula ugodziła handlarza Bolesława Orzechowskiego i przeszła mu przez brzuch na wylot. Pogotowie ratunkowe odwiozło rannego do szpitala powiatowego w Inowrocławiu. Orzechowskiemu utrata życia nie zagraża. (jot.)

— (Nieuczciwy ekspedjent.) Systematycznego okradania swego pracodawcy, p. Małuszka, który prowadzi w Inowrocławiu handel bławatów, dopuszczał się pracownik Roman Ziółkowski. Sprawa kradzieży znalazła swój epilog przed sądem grodzkim. Na ławie oskarżonych zasiedli główny przestępca Roman Ziółkowski, żona jego Helena, ojciec Jan Ziółkowski, Michał Milewski (Błonie 4), Stanisław Jedke oraz małżonkowie Alojzy i Władysława Pliszkowie z Bydgoszczy, Sienkiewicza 35. — Akt oskarżenia zarzucał Romanowi Ziółkowskiemu systematyczne okradanie firmy Małuszek w przeciągu ostatnich 8 lat, a drugim oskarżonym paserstwo. Roman Ziółkowski starał się przekonać sąd, że towar nabył w drodze legalnej, tj. w drodze kupna. Kierowniczka firmy jednak zeznała inaczej. Sąd skazał Romana Ziółkowskiego na 5 miesięcy więzienia, żonę jego Helenę na 4 tygodnie aresztu, Stanisława Jedkego na 10 dni aresztu, małżonków Pliszke po 4 tygodnie aresztu, zawieszając im odbycie kary z wyjątkiem Ziółkowskiego Romana na przeciąg 3 lat. Ponadto sąd skazał Michała Milewskiego na 2 tygodnie aresztu bez zawieszenia wykonania kary, a Jana Ziółkowskiego uwolnił od winy i kary. (jot.)

— * **Jarocin.** (Z harcerstwa.) Odbyło się tu uroczyste poświęcenie wybudowanej przez miejscowe drużyny harcówki hufca. Aktu poświęcenia dokonał członek hufca ks. prefekt Burjan. Wieczorem odbyło się wspólne ognisko wszystkich drużyn, które zgromadziło bardzo dużo publiczności. (ck.)

— * **Kościan.** (Kasjer zbiegł po sprzeniewierzeniu 10.000 zł.). Wielką sensację wywołała w Kościanie ucieczka kasjera powiatowej kasy komunalnej oszczędności 32-letniego Jana Wudziaka. Sprzeniewierzył on we wspomnianej kasie 10 tys. złotych. Za zbiegłym w dniu 14 bm. kasjerem wszczęły poszukiwania władze sądowe i policyjne. (kl)

— * **Międzychód.** (Dziesięciolecie towarzystwa.) Tow. Powst. i Wojaków im. Kilińskiego obchodziło uroczystość 10-lecia swego istnienia. Przy tej okazji odbył się pochód do kościoła na mszę św. i później pod pomnik, gdzie złożono wieniec, a w strzelnicy Bractwa Kurkowego odbyło się uroczyste zebranie. Założycielom i długoletnim zasłużonym członkom wręczył p. dr. Kubczak, prezes „Sokoła", dyplomy. Wieczorem odegrano jednoaktówkę „Dziesiąty pawilon", a wspólną kolacją i zabawą taneczną zakończono uroczystość. (wm.)

— * **Nowemiasto** n. Wartą. (Ze Stow. Młodych Polek.) W niedzielę obchodziło niedawno założone Stowarzyszenie Młodych Polek poświęcenie proporczyka. Aktu poświęcenia dokonał podczas nabożeństwa patron Stow. ks. prob. Dybizbański. Następnie na starej plebanji odbyło się uroczyste zebranie, na którem wygłosiła sekretarka p. Nawrocka sprawozdanie, a delegacje składały życzenia. Wieczorem odbyła się wieczornica na sali p. Szymankiewicza. Odegrano utwór pt. „Perły Najświętszej Panienki". Żywy obraz i wspólny śpiew zakończyły uroczystość.

— (Włamanie.) Niewyśledzeni złodzieje włamali się do chlewu p. Krawczyńskiego i skradli 16 wyrosłych kur rasy „Karmazyn". Byli zapewne znawcami, bo 5 gorszych kur nie zabrali. Bardzo czujnego psa podwórzowego odurzyli jakąś trucizną.

— (Strzelanie.) W niedzielę urządziło Tow. Powst. i Wojaków strzelanie z małokalibrówki o mistrzostwo tegoroczne Tow. Mistrzem został p. Stanisław Stróżewski, a podmistrzami pp. Tomasz Wiśniewski i Władysław Szymański. (i.)

— * **Ostrów.** (Z życia organizacyj). Wczoraj obchodziło Stowarzyszenie Młodzieży Starszej im. Kochanowskiego 10-lecie swego istnienia. Rano odbyło się nabożeństwo w kościele paraf. na intencję Stowarzyszenia. Po nabożeństwie udano się do Strzelnicy Miejskiej, gdzie o godz. 11.30 odbyła się uroczysta akademja, zagajona przez prezesa stowarzyszenia p. Gmurowskiego. Obszerne sprawozdanie z 10-letniej działalności stowarzyszenia odczytał sekretarz p. Stachowiak. Referat ideowy wygłosił p. Fr. Idzior. Chór stowarzyszenia pod batutą p. Rychtera wykonał kilka pieśni. Wygłoszono także kilka deklamacyj. W końcu delegacje różnych organizacyj składały jubilatowi swoje życzenia. Kilku członkom wręczono odznaczenia. Całość wypadła bardzo dobrze. Wieczorem odbyła się zabawa na dolnej sali Strzelnicy Miejskiej.

— (Zebranie które się nie odbyło...) Z okazji tygodnia propagandowego miało się odbyć wczoraj w Domu Katolickim wielkie zebranie propagandowe Związku Obrony Kresów Zachodnich. Ponieważ jednak z gości nikt nie przybył, zebranie odbyć się nie mogło. (or)

— * **Pobiedziska.** (Opór przy aresztowaniu). W tych dniach posterunkowi policji Piotr Świgoń i Józef Witkowski z posterunku w Pobiedziskach udali się do mieszkania Edmunda Iwanowskiego, by go ująć. Iwanowski wraz ze swą siostrą Leokadją Bąkowską stawił policji czynny opór. W rezultacie zajścia ujęto również Bąkowską. Oboje zostali odstawieni do więzienia sądowego. (kl)

— * **Rychtal.** (Wybór nowego burmistrza.) Na piątkowem posiedzeniu rady miejskiej wybrano większością głosów 4:2) burmistrzem Rychtala dotychczasowego sekretarza miejskiego p. Marjana Domagalskiego.

— * **Śrem.** (Z sejmiku powiatowego). Na ostatniem posiedzeniu Sejmiku Powiatowego powiatu śremskiego, któremu przewodniczył po raz pierwszy starosta p. Krykiewicz, omawiano m. in. kilka ważnych kwestyj budowlanych. Na pierwszy plan wysunięto sprawę wykończenia nowego budynku Szpitala Powiatowego, którego brak odczuwa się bardzo już od szeregu lat. Zkolei debatowano nad sprawą budowy i konserwacji dróg umocnionych. P. starosta Krykiewicz zaznaczył, że w bieżącym roku gospodarczym weźmie się szczególnie pod uwagę to zagadnienie. Już rozpoczęto prace, których owocem właśnie jest wykonanie 10 km. odcinka nowej nawierzchni na trakcie Kórnik - Poznań oraz kontynuowanie budowy nowej szosy Kórnik - Mosina. — Ponadto na porządku obrad znalazł się cały szereg kwestyj samorządu powiatowego. M. in. przyjęto bilans Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności za rok 1931, który wynosi po jednej i drugiej stronie 573.519 zł., i zarządowi udzielono pokwitowania, oraz powzięto uchwały w sprawie nowego ustalenia sieci dróg powiatowych i w przedmiocie opłat za badanie zwierząt rzeźnych i mięsa. Nad tą ostatnią sprawą wywiązała się ożywiona dyskusja, w ciągu której wypowiedziano się za znacznem obniżeniem opłat.

— Pożar). W ostatnich dniach wybuchł groźny pożar we wsi Mowieczek w powiecie śremskim. Z niewiadomych dotąd przyczyn powstał na strychu domu mieszkalnego gospodarza Stanisława Matuszewskiego pożar, który w mgnieniu oka ogarnął cały budynek. Dzięki usilnej akcji ratowniczej, szczególnie zaś miejscowej sikawki zdołano ostatecznie opanować groźny żywioł i ocalić położone w sąsiedztwie stodoły, napełnione po brzegi tegorocznemi zbiorami. Pastwą płomieni padł cały dom mieszkalny. Szkody sięgają 3000 zł.. Straty pokrywa częściowo ubezpieczalnia.

— (Nieszczęśliwy wypadek). W ub. tygodniu na stacji kolejowej w Śremie wydarzył się nieszczęśliwy wypadek. Otóż podczas prowadzenia wózka towarowego w kierunku obrotnicy, robotnik drogowy Ignacy Kosz w wieku około 57 lat upadł tak nieszczęśliwie na obrotnicę, iż złamał sobie kość w nodze poniżej kolana. P. Kosza przewieziono po natychmiastowem opatrzeniu do lecznicy kolejowej w Poznaniu. (ek)

— * **Wronki.** (Wynik kwesty.) W urządzonym przez Stow. Pań Mił. św. Wincentego a Paulo Dniu Miłosierdzia zbierano odzież, obuwie i różne produkty. Zachęceni kazaniem ks. prob. Jasika obywatele okazali znaczną ofiarność. Zebrano w gotówce 101 zł, ponadto zebrano 145 sztuk odzieży i obuwia, 10 ctr. żyta i kilka centnarów innych produktów.

Z Pomorza

— * **Czersk.** (Groźny pożar.) W Pączewie powstał w zabudowaniach gospodarza Lewickiego pożar, który strawił stodołę, chlew i wozownię. Spaliło się tegoroczne żniwo i maszyny rolnicze. Szkoda wynosi 25 000 zł. Pożar powstał podczas młócenia zboża od iskier, ulatniających się z lokomobili. Młockarnia, wynajęta od rolnika Sychowskiego, spaliła się również. S. ponosi stratę na przeszło 5 000 złotych. (x.)

— * **Tczew.** (Na budowę kościoła.) — Ostatnia kolekta w kościele św. Józefa, na rzecz budowy nowego kościoła na Nowemmieście, przyniosła 675 zł. Podczas kolekty domowej na ten sam cel zebrano dotychczas 900 zł.

— (Pomoc bezrobotnym.) W czasie od 15 października 1931 r. do 31 maja rb. powiatowy komitet dla spraw bezrobotnych utrzymywał 330 samotnych bezrobotnych, 743 żonatych oraz 2716 członków rodzin; razem zaopatrywano 3789 osób. W naturaljach wydano w tym czasie 163 874 zł, w gotówce 99 925 zł, razem 263 799 zł.

— (Pożar.) Ostatniej nocy wybuchł na majątku Ulrycha - spadkobierców w Szlacheckich Lignowach pożar, który zniszczył trzy stogi słomy. Miejscowa straż pożarna uratowała dalsze dwa stogi zboża. Prawdopodobnie dokonano podpalenia. Szkody wynoszą około 1500 zł.

— * **Wąbrzeźno.** (Tragiczny wypadek podczas pożaru.) W Uciążu wybuchł w nocy w budynku rolnika Pawła Tudka groźny pożar, który zniszczył doszczętnie dom mieszkalny i chlew; spaliło się również 110 ctr młóconego zboża, które złożone było na strychu spalonego domu. Straty wynoszą około 12 000 zł. Podczas akcji ratunkowej obalił się mur na stojącego opodal rolnika Leśniaka, których wskutek doznanych okaleczeń zmarł wśród strasznych boleści. (x.)

Zastrzelony przez złodziei

Ubiegłej nocy niewyśledzeni dotychczas zbrodniarze zastrzelili gospodarza Jana Sempołowicza z Szaradowa w powiecie szubińskim. Sempołowicz ścigał nieznanych złodziei, którzy dopuścili się kradzieży miodu u rolnika p. Józefa Jurka w Słonawach. Jak stwierdzono, było trzech złoczyńców, którzy w nocy między godziną 2—3 przyjechali na rowerach. Podczas pościgu złodzieje poczęli ostrzeliwać się z rewolwerów. Jedna z kul ugodziła w pierś Sempołowicza, zabijając go na miejscu. Zbrodniarze zbiegli niepoznani. Na wieść o zbrodni, policja zarządziła natychmiastowy pościg w Szaradowie i okolicy. (kl)

Wielkie nadużycia w Kasie Chorych w Wolsztynie

Aresztowanie dyrektora kasy — Spodziewane są dalsze aresztowania — „Sekretarka pana dyrektora" znikła

Społeczeństwo miasta Wolsztyna oddawna zwracało uwagę na stosunki w tamtejszej Kasie Chorych. Szczególnie uderzał rozrzutny tryb życia dyrektora tej kasy p. Maliszewskiego i stosunek, łączący go z sekretarką kasy niejaką Manikowską. Stosunki te trwały przez kilka lat i byłyby, być może, trwały jeszcze dłużej, gdyby nie fakt, że Kasę Chorych z Wolsztyna przeniesiono do centrali okręgowej w Grodzisku, co nastąpiło właśnie w ostatnich dniach. Równocześnie rozeszła się pogłoska o dokonanych aresztowaniach i o tem, że „sekretarka p. dyrektora", Manikowska, uciekła ponoć zagranicę. Poszlaki okazały się prawdziwe.

Aresztowano mianowicie w ostatnich dniach na polecenie władz sądowych dyrektora kasy Maliszewskiego. Niewykluczone, że nastąpią dalsze aresztowania wśród reszty urzędników.

Wysokości dokonywanych w ciągu kilku lat nadużyć nie zdołano do tej chwili ustalić definitywnie, w każdym razie są one bardzo poważne. Wymienia się sumę 100 do 150 tysięcy złotych. Nadużycia dokonywane były przez fałszywe bilansowanie, wpisywanie do ksiąg kasowych pozycyj nierzeczywistych, fałszowanie kwitów i t. d.

Wiadomość o nadużyciach i aresztowaniach wywołała niezwykłe poruszenie w Wolsztynie. (z)

Dzieje największego w Polsce dzwonu

Historyczny dzwon św. Wojciecha zawisł w dzwonnicach bazyliki gnieźnieńskiej

Historja dzwonu św. Wojciecha sięga czasów króla Władysława IV., który zdobyte w Moskwie liczne działa, podarował w r. 1621 arcybiskupowi gnieźnieńskiemu Wawrzyńcowi Gębickiemu, by tym sposobem przyczynić się do podźwignięcia z ruin katedry, która wraz z miastem kompletnie spłonęła w r. 1613. Wr. 1671 dzwon pękł. Sufragan gnieźnieński Wojciech Stachowski, dodawszy resztki dzwonów zegarowych z Łowicza i ofiarując 20 tys. zł polskich kazał dzwon nowy ulać, nadawszy mu miano św. Michała i św. Wojciecha. Już w r. 1719 spostrzeżono w dzwonie znowu szczerbę, wobec czego arcybiskup Stanisław Szembek i Teodor Potocki ofiarowali po 10 tys. złp., aby dzwon ponownie przelać, co uskuteczniono w r. 1726.

Dzwon św. Wojciecha nosi różne napisy. Na górnym otoku widnieje napis łaciński następującej treści: „Przez zasługi św. Wojciecha, Chryste, nas wysłuchaj i na prośby jego przybądź nam z pomocą". „Z Boską pomocą ulał mnie Michał Wittwerk, Gdańszczanin, 1726 Gns" (Gniezno — dop. red.). Na środku dzwonu widnieje figura św. Wojciecha, a pod nią napis: „Głosu mego słuchać będą".

Jeżeli przyjmiemy, że figura św. Wojciecha jest zwrócona ku wschodowi, to ku południowi widać herb Szembeków w otoczeniu szeregu liter, ku zachodowi herb Piława, a na północ herb Jelita-Stawowskiego. W dolnym otoku dzwonu znajdują się napisy: „Wieczny odpoczynek Wojciechowi Stawowskiemu suf. Gn. 1687 pierwszemu założycielowi", „Wieczny odpoczynek Stanisławowi Szembekowi arcyb. Gn., dobrodziejowi i pod niebiosa wychwalać będę Teodora Potockiego, który mi nadał tę formę i tchnął we mnie życie 1726".

Jak wiadomo, dzwon św. Wojciecha jest największym dzwonem w Polsce. Dzwon Zygmunta na Wawelu ma wprawdzie większą rozpiętość, jest jednak lżejszy i nie ma tak potężnego dźwięku. Waga dzwonu wynosi około 150 centnarów, a samo serce, kute w r. 1834 waży 5 centnarów. (br)

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

O CZEM MÓWI SZANIAWSKI W „FORTEPIANIE?"

(Przed jutrzejszą premjerą w Teatrze Polskim).

Niema dwóch zdań, że pani Baltowa złą obrała drogę, aby ratować fabrykę fortepianów, którą prowadzi jej mąż i którą ona rządzi. Kryzys, towar stoi, dochody maleją, a od tych dochodów zależy coś więcej, niż dobrobyt osobisty. „Maison Balt" wyrabia fortepiany, lecz także utrzymuje szkołę muzyczną, z której wyszedł niejeden tęgi pianista i wszechstronnie wykształcony muzyk. Zagrożoną jest nietylko placówka ekonomiczna, lecz instytucja kulturalna i tę pani Baltowa postanowiła uratować. Ale smutnie wygląda środek, jaki zastosowała.

Na Kaczym Targu, w dzielnicy mętów społecznych, osiedlił się niejaki Til, przedsiębiorca muzyczny, spekulant. Wydaje pornograficzne „szlagiery", fabrykuje tanie płyty gramofonowe z ohydną muzyką, zbija pieniądze na tem schlebianiu najniższym gustom, a także najniższym instynktom tłumu. Pani Baltowa jest z rodu ludzi interesu. Jej przodkowie byli przemysłowcami, przekazali jej zmysł do zysku, praktyczność, chłodne wyliczenie i wielki dar zapominania o etycznej stronie środków, które mają doprowadzić do celu. Wie ona, jak wygląda Dom Baltów, gdy się związał spółką z Tilem z Kaczego Targu, ale powiada sobie: tamtędy jest droga do pieniędzy, które mi są potrzebne na cel wyższy — pójdę tą droga a tylko postaram się, aby nikt o tem nie wiedział....

Oto pierwszy problem, zresztą uboczny. Szaniawski lubi tak mimochodem rzucić widzowi coś do przemyślenia, podczas gdy sam idzie dalej. Pani Baltowa ze swą moralną skazą stanowi tylko epizod w stosunku do symbolicznego znaczenia, jakie ma z jednej strony fortepian, z drugiej strony „szlagier" i tania płyta. Po premjerze warszawskiej wytłumaczył Zygmunt Wasilewski w naszym Dziale Kultury i Sztuki, co to są za symbole. W stosunku do fabryki Tila, wyobraża Dom Baltów nietylko wielką sztukę, przeciwstawioną tandecie i pornografji. W Tilu ucieleśnia się w ogóle wszystko co jest niskością myślenia, żądzą najniższego użycia, wpatrzeniem w zysk jako w jedyny sens świata. Til, który pocichu planuje sobie owładnięcie Domem Baltów i zamienienie go na fabrykę taniej płyty z kawiarnią na dodatek, — Til jest nawet do pewnego stopnia demoniczny, jak to w swym pięknym i głębokim szkicu Wasilewski przedstawił Tylko Szaniawski nie lubi jednych ludzi czernić, drugich bielić bez rachuby, w każdym wypadku chciałby pokazać, iż człowiek jest skomplikowany, to też nawet najgorszym swym egzemplarzom daje coś jakby sumienie, chociażby ono było organem szczątkowym, czmś w rodzaju śladów kości ogonowej w kośccu ludzkim. Ma też i Til różne przemilczenia i półsłówka, z których wynikałoby, że swoje niszczycielstwo rozumie i że chwilami może nawet nad niem... boleje, chciaż sam przed sobą by się do tego nie przyznał?

Na odwrót Szaniawski rodziny Baltów bynajmniej nie bieli i jest dla niej surowy. Rysę moralną pani Baltowej już widzieliśmy. Młodzi Baltowie, chłopak i dziewczyna, to dwójka sympatycznych nieproduktywów, stary Balt jest człowiekiem zużytym i przeświadczonym o swem zużyciu. Świat ducha wygląda u Szaniawskiego tak, jakby był niezdolny do walki ze światem materji. To też darmo czekalibyśmy na decydujący, bezwzględny h a p p y e n d, tj. na zwycięstwo Domu Baltów nad Tilem i jego światem. Prowizoryczny koniec jest dobry, ale wszystko zostaje w zawieszeniu. Wprawdzie wracają do szkoły Baltów uczniowie, których wabił Til, wprawdzie instytucja będzie istniała dalej i przybył jej talent twórczy: kompozytor Walewiak, ale jako status quo ante pozstaje niemoralna i zgniła spółka z Tilem, a przedewszystkiem pozostają warunki życiowe, które podkopały byt i ideę Baltów, a za symbol mają zanikający zbyt na fortepiany oraz rosnący popyt na „tanią płytę".

Mógłby ktoś z tego wyciągnąć wniosek, że Szaniawski kończy powierzchownym optymizmem — takim na niby — a w istocie suggeruje nam taki ciąg dalszy, który zamknie się katastrofą: czyli każe nam być pesymistami co do wyniku walki między Baltami a Tilem. Mojem zdaniem byłoby to najzupełniej niesłuszne. Szaniawski nie dał Chamstwu triumfu i zakończył akordem durowym nietylko dla tego, aby dodać nam odwagi. Poszedł o wiele głębiej. Ludzie, którzy reprezentują ideę, mogą w danej chwili być słabi, nieudolni, skazani na przegraną, lecz idea ma byt samoistny, niezależny od swoich wykonawców, jeżeli jest naprawdę twórczą i wieczystą. Baltowie już wielkiej sztuki nie utrzymają i nie obronią, lecz drugie pokolenie tego dopnie. Janowicz, ów wiarołomny uczeń, porzuca Tila i wraca do Baltów. Za chwilę wykona kompozycję Walewiaka, który napisał mistrzowskię warjacje na temat pozostawiony przez młodo zgasłego Krzysztofa Balta. Tonący statek otrzymuje nową załogę, walka pójdzie dalej i da zwycięstwo duchowi, bo ten jest niezniszczalny. Tego mamy się dorozumieć.

„Fortepian" jest różny od poprzednich sztuk Szaniawskiego. Dla mnie najistotniejszą różnicą jest ta, że Szaniawski nie zajmuje się, tak jak to czynił dotychczas, stosunkiem człowieka do człowieka i ludzi do świata, lecz stosunkiem w jakim pozostają do siebie dwa światy. Jest to stosunek wrogi, a walczące strony możnaby w najdalszej perspektywie określić jako k u l t u r ę — która jest sprawą ducha — oraz c y w i l i z a c j ę, która jest sprawą materji. Powiedziałem: w najdalszej perspektywie, i już z podanego wyżej streszczenia sztuki widać, że skrót taki jest sumaryczny, a zwłaszcza przydałoby się mu szczegółowsze wyjaśnienie różnicy między kulturą, a cywilizacją. Rozszerzyłoby to wszakże ponad miarę niniejsze szkicowe uwagi, więc dość przypomnieć, iż już w „Żeglarzu" postawił był Szaniawski problem ogólny, ujęty w pytanie, co jest mocniejsze: prawda, czy legenda? Niemniej była to kwestja abstrakcyjna, możnaby powiedzieć akademicka, podczas gdy tutaj przeszedł do spraw bardzo konkretnych, do bezpośredniej aktualności. Wielka przemianą powojenna jest myślą i troską wszystkich, którzy umieją nad sprawami ducha myśleć i o nie się troskać. Wszyscy wiemy, że odbywa się szturm generalny na różne stałe dotychczas wartości i cele. Szaniawski przedstawia tę bitwę w symbolicznym skrócie, którego artystycznem urzeczywistnieniem trzeba będzie zająć się osobno po jutrzejszej premjerze.

Witold Noskowski.

Jutro:
ZIMMERMANN, HERBU KORAB
przez
ks. dr. Szczęsnego Dettloffa.

Pisma nadesłane

„Sztuki Piękne". Nr. 8/9. Treść: Dr. W. Kozicki: „Edward Wittig" — E. Wierzbicki: „O kobiernictwie perskiem" — Kronika artystyczna. — 24 plansze. — Adr. Red. Kraków, ul. Wolska 19.

„Kwartalnik Klasyczny" 1932 (VI) 2. Treść: Zarycki: M. „Matematyka w klasycznem gimnazjum". — XXXVIII Sprawozdanie z czynności PTF za r 1931 — Bibljografja. — Kronika. — Adres administracji: Lwów, ul. Obertyńska 2.

„Przyjaciel Szkoły". Nr 15. Treść: J. Czarnecki: „Współczesne poglądy na myślenie dzieci". — F Pawłowski i A. Warczak: „O skali głosu dzieci szkół powszechnych". — Dr. F Kulański: „O nauce śpiewu w szkole powszechnej słów kilkoro". — S. Kaczyński: „Praca ręczna w szkole ogólnokształcącej jako czynnik odrodzenia sztuki ludowej" — Z. Prószyński: „Rytmiczność u dzieci a nauczanie" — Lekcja śpiewu kolegi X. z uwagami R. Heisinga. — Nowe książki. — Przegląd czasopism. — Drugi komunikat „Szkolnej Ligi Przyjaciół Zwierząt". — Adr. Red. Poznań, Wielka 18.

„Rodzina Polska". Nr. 10. Treść: „Szkoła jako czynnik kształcenia elity społecznej". — Ks. F Błotnicki: „Spowiednik" — Ks. dr. Z. Wądołowski: „Karlsbad" — W Grodzicka-Czechowska: „Żołnierz - poeta". — P. Krzowski: „Wiedza o Polsce" — J. S Noarro: „Zaręczyny w kajdanach" — Cz.: „Baudelaire wobec katolicyzmu". — Z księgi pielgrzyma. — Z Guzowska: „Topole". — Ze sztuki. — Rewera: „Walka z hańbą XX wieku". — Z piśmiennictwa — Na falach czasu. — Dział kobiecy — Kącik dla dzieci. — Adr. Red. Warszawa, Krak. Przedm. 71.

ŻYCIE KULTURALNE

EGON PETRI W POZNANIU

W czwartek będziemy mieli gościem w Poznaniu jednego z najniezwyklejszych pianistów współczesnych Jest nim Egon Petri, który przybywa na czwartkowy wieczór Orkiestry Symfonicznej m Poznania, aby wykonać koncert fortepianowy d-moll Bacha w opracowaniu Busoniego Petri jest uczniem Busoniego, a do Bacha specjalistą, jakich chyba w ogóle dzisiaj niema.

Do przybycia znakomitego artysty, który jest z Polską związany długoletnim i przeważnie stałym pobytem, wrócimy w jutrzejszym Dziale Kultury i Sztuki Batutę dzierżyć będzie przybywający z Warszawy Bronisław Wolfsthal Na programie znajduje się jeszcze Maliszewskiego „Bajka", oraz fantazja „Wędrowiec" Schuberta na fortepian i orkiestrę, oraz symfonja „Faust" Liszta.

„Carro di Thespi". Wędrowne teatry włoskie noszące tę nazwę, dzielą się na śpiewne i mówione. Ten ostatni typ ma trzy oddziały, jeżdżące po Włoszech w różnych kierunkach, a to do miejscowości nie posiadających teatru. „Thespis" dramatyczny w ostatnim objeździe zwiedził 131 miejscowości, dał w nich 203 przedstawień i przejechał 26 tysięcy kilometrów Taksamo jak wędrowny teatr śpiewny, ma on swoje autobusy dla aktorów i na dekoracje, przewoźną scenę oraz elektrownię na kołach.

TEATR

„Dzika pszczoła" w Wilnie. Sztuka L H. Morstina, której wystawienie przez tyr Trzcińskiego rozpoczęło sezon tegoroczny Teatru Polskiego, została odegraną w Wilnie w teatrze na Pohulance. Z Wilna donoszą nam: „Dużym sukcesem cieszy się „Dzika pszczoła" Morstina, przyjęta nader życzliwie przez krytykę. Sprawozdawca „Dz. Wileńskiego" stwierdza, po obszernym rozbiorze, że „dzięki talentowi autora, jego znajomości sceny i jej techniki powstała rzecz ciekawa, pełna życia, treści i barwy, rzecz, mimo konfliktu dramatycznego dwu serc kobiecych promieniejąca pogodą, słońcem i humorem którego dostarcza pisarzowi tło i środowisko małego miasta". Grano dobrze, szczególnie udał się łatwy zresztą do zagrania „pan Eustachy", ów filozof przyrody, oraz starosta i jego żona. „Dzika pszczoła" powinna doczekać się licznych powtórek".

(zw)

Metropolitan Opera-House w Nowym Yorku zacznie sezon 24 listopada. Przedstawienia potrwają tylko 4 miesiące, gaże artystów uległy silnej redukcji, repertuar przeważnie wagnerowski i francuski Z Włochów wykonywani będą najczęściej Verdi, Donizetti i Bellini, z artystów zaangażowano m. in tenorów Schipę i Lauri-Volpiego.

LITERATURA

Kto dostanie nagrodę Nobla? Ze Sztokholmu donoszą nam: 172 000 koron szwedzkich wynosi na ten rok literacka nagroda Nobla, kąsek wcale nie chudy, przeszło pół miljona złotych z dobrą nadwyżką. Według „Stockholms Tidningen", które miewają zwykle dobre informacje o fundacji Nobla, najprawdopodobniej wygląda podział nagrody między Niemca Stefana George'a a Francuza Pawła Valery. Wymieniają także — ale bez szans na ten rok — Anglika Johna Masefielda, z Francuzów jeszcze panią de Noailles i Francis Jammesa, wreszcie Maksyma Gorkiego i Bunina z Rosjan, oraz Greka Kostesa Palamasa. (ls)

NAUKA

„Mickiewicz i Maryla". Pod tym tytułem wydał ostatnio bardzo interesujący szkic docent naszego uniwersytetu dr. St. Kolbuszewski (Poznań 1932, str. 20), gdzie drogą pomysłowej i subtelnej analizy psychologicznej i literackiej stara się rozplątać misterny węzeł, w jaki się zadzierzgnęła w „Dziadach" prawda rzeczywistych przeżyć z poetycką ich stylizacją. W jakiej mierze szkic dra Kolbuszewskiego wyjaśnia te tajemnice ostatecznie, ocenią niewątpliwie zawodowi Mickiewiczologowie. Tu w każdym razie należy zanotować z satysfakcją pojawienie się tego ciekawego i pięknie napisanego szkicu. (P)

SZKOLNICTWO

Wybieranie i dobieranie uczniów. Zagadnienie selekcji w szkołach jest bardzo aktualne przedewszystkiem ze względu na drugoroczność. Chodzi o taki podział uczniów na klasy, by zmniejszyć różnice indywidualne. Jest to możliwe w szkołach o wielkiej ilości dzieci. Dobrze przeprowadzona selekcja ułatwia pracę i umożliwia lepsze wykorzystanie uzdolnień ucznia. Trzeba jednak dokonywać selekcji bardzo ostrożnie, gdyż trudno jest ocenić zupełnie objektywnie uzdolnienia dziecka. W Hamburgu podstawą selekcji było świadectwo ucznia, arkusz indywidualnyi badania inteligencji przy pomocy testów W utworzonych w ten sposób klasach specjalnych drugoroczność wynosiła tylko 4.1%, co świadczy o dobrym sposobie selekcjonowania. Bliższe szczegóły na ten temat znaleźć można w artykule p Bandury, zamieszczonym w nr. 7/8 „Życia Szkolnego"

(St. N.)

ŚWIAT WIEDZY

W NAUKOWYM POZNANIU

Towarzystwo Filozoficzne odbędzie jutro, we środę 19 10. o godz 20 w sal. 22 Coll. Minus XLI zebranie naukowe z odczytem dr. Wiegnera pt. „O istocie zjawisk psychicznych"

Nadzwyczajne walne zebranie. Oddziału Pozn P T. H. odbędzie się jutro we środę, dn. 19 bm. o g. 18 w Zamku w Semin. Historycznem Na porządku dziennym: 1. Ukonstytuowanie się sekcji dydaktycznej przy Pozn Oddziele P. T. H. 2. Referat p. mg. Janusza Staszewskiego pt. „Walki kawalerji polskiej pod Mirem i Romanowem w 1812 r."

OD KIEDY TRZEBA LICZYĆ POCZĄTEK ŚREDNIOWIECZA?

Z okazji zjazdu historyków w Paryżu była mowa na tem miejscu o słynnym historyku belgijskim Henryku Pirenne, który ma osobną tezę o dacie, od której należy liczyć koniec czasów starożytnych i początek średniowiecza. Pirenne uznaje rok 476 po Chr za przełomowy (zajęcie Rzymu przez Odoakra), lecz jako datę ostatecznie zwrotną wysuwa zajęcie północnej Afryki przez muzułmańskich Arabów. Najazd ten — zdaniem Pirenne'a — niszczy cywilizacyjną i gospodarczą całość śródziemnomorską czyli cywilizację rzymską. „Kult proroka wchodzi w miejsce wiary chrześcijańskiej, prawo muzułmańskie w miejsce prawa rzymskiego, język arabski w miejsce języka greckiego i łacińskiego". Inny świat. Równocześnie niknie handel śródziemnomorski państwo zaś merowińskie pozbawione wpływów pieniężnych, których dostarczał przedewszystkiem handel, przerzuca ciężar utrzymania państwa na ziemię. Powstaje tem samem ustrój feodalny, a wraz z nim i średniowiecze. Północ Europy jako nowa całość cywilizacyjna i gospodarcza poczyna wieść swój odrębny żywot. Nie dość na tem. Upadające państwo Merowingów nie było czynnikiem, któryby był w stanie przeciwstawić się naporowi arabskiemu. Zadanie to przejmuje dynastja Karolingów. Ale też „niepodobna dopatrywać się gry przypadku w związku, który zachodzi pomiędzy zanikiem całości śródziemnomorskiej i pojawieniem się Karolingów... Bez Islamu, imperjum frankońskie nie byłoby nigdy powstało, a Karol Wielki bez Mahometa byłby nie do pomyślenia".

Wspomnieliśmy, że teza Pirenne'a w niektórych punktach zgodna była ze spostrzeżeniami dawniejszemi. Nową jednak zupełnie stała się cezura pomiędzy wiekami starożytnemi średniemi, związana przez Pirenne'a z najazdem Arabów.

Tak postawiona teza Pirenne'a spotkała się zupełnie świeżo z krytyką, która wyszła ze środowiska naukowego wiedeńskiego. Mianowicie w redagowanych przez prof. Dopscha „Veröffentlichungen des Seminars für Wirtschafts- und Kulturgeschichte" docentka uniwersytetu we Wiedniu p. Erna Patzelt ogłosiła dziełko p. t. „Kultura frankońska i Islam" („Die fränkische Kultur und der Islam", 1932, str. 244), gdzie przeciwstawia się tezom Pirenne'a. Upadek całości śródziemnomorskiej dokonał się przed najazdem Arabów. Zdobycie Afryki przez Wandalów, a następnie odbicie jej przez państwo bizantyńskie (przed najazdem Arabów), pociągnęło za sobą takie zniszczenie tej prowincji, że przestała ona odgrywać tę rolę, którą odgrywała w czasach rzymsk. Z drugiej strony, kultura szczepów germańskich, choć po zaniku państwa rzymskiego nawiązała do tego rozwoju, to jednak niezależnie od tej cywilizacji przez długie wieki czasów przedhistorycznych kształtowała się niezależnie od niej. Dlatego też pojawienia się świata europejskiego jako wyodrębnionej całości nie można wiązać dopiero z najazdem Arabów.

U podstaw tej krytyki tkwi założenie filozoficzne, właściwe Dopschowi i jego szkole, mianowicie przekonanie że rozwój jest ciągły, a jednostkowych faktów przełomowych niema. Pogląd ten w dużej mierze wyrasta z nawiązania badań ściśle historycznych ku badaniom przedhistorycznym. Badania te cierpią jednak niewątpliwie na brak zastosowania kryterjów ilościowych, to też i książka p Patzelt nie zamknie wielkiej dyskusji o początku średniowiecza.

Dr. Z. Wojciechowski,
Poznań.

Z okazji dziesiątej rocznicy powstania faszyzmu Mussolini (na trybunie po prawej stronie) przyjmuje defiladę młodzieży faszystowskiej w ogrodzie Poncio w Rzymie.

Tajemnicze ludy Afryki

Potomkowie Egipcjan olbrzymi Watussowie — Zaginione plemię Beninów

Zdawaćby się mogło, że ląd afrykański. aczkolwiek zwany „czarnym" dla koloru jego mieszkańców, dzięki bliskiemu sąsiedztwu swemu z zachodnią Europą jest już dostatecznie zbadany i nie nastręcza już ani w przeszłości ani w teraźniejszości żadnych tajemnic. Nowsze badania wszakże wskazują na to, że nasza znajomość dziejów Afryki i jej zaludnienia wykazuje poważneluki Od czasu do czasu przesiąkają do nas wiadomości o tajemniczych karłach w niedostępnych dżunglach afrykańskich, o dzikich szczepach ludożerców, o potomkach innych ras kolorowych, wiodących tutaj żywot ludzi, rzuconych na odludną wyspę. O rozbitkach takiego plemienia pisze podróżnik afrykański Gerhard Schmidt m. i. jak następuje:

Już około r. 3000 przed nar. Chr. usiłowały ekspedycje egipskie dotrzeć do bajecznego kraju Punt, w którym miały znajdować się źródła Nilu. Części ich wróciły, przynosząc ze sobą wiadomości o ludach olbrzymów i karłów, jakie napotkali na swej drodze. Istotnie też wnętrze Afryki kryje w sobie dwa tajemnicze ludy pierzchliwych karłów Pygmeów i na południowy zachód od jeziora Wiktorja przeszło 2-metrowych olbrzymów plemienia Watussi. Zajmują oni rozległe i urodzajne terytorja nad północnem wybrzeżem jeziora Tanganjika. Wszędzie pasą się tam trzody pięknego bydła o białych rogach. Tutaj żyją jako władcy nad przeszło jednym miljonem murzynów Wartussowie, w prostej linji wywodzący się od strożytnych Egipcjan. Zachował się tam ustrój feudalny do dnia dzisiejszego. Oparkanione zagrody z grubiej trzciny bambusowej rozproszone są po całym kraju i robią wrażenie starożytnych burgów. Zagroda podzielona jest na część dla pana, komnatę dla kobiet i pomieszczenie dla murzynów podwładnych. Rozrzuceni po płaskowzgórzu Watussowie podporządkowani są królowi, na dworze którego chowają się synowie zamożnych. Króla nie należy porównywać z kacykami murzyńskimi, którym biali pozostawili tyle właśnie władzy, ile wymaga utrzymanie w porządku dróg i ściąganie podatków.

Pierwsze moje spotkanie z ludźmi plemienia Watussi pozostanie mi zawsze w pamięci. Wchodziliśmy na jedno trwawą pokrytych wzgórz, kiedy na grzbiecie pagórka pojawiła się na tle zachodzącego słońca grupa murzynów, a na czele kroczył ubrany w szkarłatną tunikę Mtussi (liczba pojedyńcza). Rumak szlachetny między osłami. Był to mężczyzna o wysokości przeszło 2 mtr., doskonale zbudowany, pewny siebie. Z wykwintną uprzejmością zaprowadził nas na brzeg strumyka i wskazał nam odpowiednie miejsce pod obozowisko. Na skinienie jego rozpierzchli się towarzyszący mu murzyni i zjawili się niebawem z żywnością. Następnego dnia złożyłem gościnnemu Mtussi wizytę w jego bliskiem domostwie. Żona jego i córki witały mnie bez wszelkiego zażenowania. Delikatne ręce i nogi przyozdobione miały szerokiemi pierścieniami bronzowemi, a subtelne twarze o migdałowych oczach i karminowych ustach przypominały raczej obraz Madonny, niż krajowców afrykańskich. Ludzie ci nie mają nic w sobie, coby przypominało murzyna. Jako naród panów nie zajmują się oni żadnem rzemiosłem, które wykonują ich podwładni. Mtussi wypełniają tylko dwa zajęcia: hodowla bydła i sport. W sporcie są oni mistrzami. Z lekkością piłki przeskakuje Mtussi przez przeszkody przeszło dwumetrowe.

Watussi, którzy są niewątpliwie potomkami starożytnych Egipcjan, zachowali dzięki izolacji swej i sąsiedztwu niskich plemion murzyńskich do dzisiaj bezwzględną czystość swej rasy.

Do przeszłości należy inne plemię panów, którego istnienie potwierdzają zabytki sztuki fantastycznej. Plemię to nazywało się Benin, a siedzibą jego był kraj Nigeria nad Oceanem Atlantyckim, pozostający pod protektoratem angielskim. Obecnie gromadzi się w Paryżu zabytki ich wspaniałej kultury, która zdaniem znawców dorównuje w czasie swego rozkwitu kulturze greckiej i rzymskiej za czasów Peryklesa i Augusta. Dzieła ich sztuki dowodzą, że umieli oni obrabiać bronz i żelazo, że ich rzemieślnicy znali doskonale sztuki piękne i posiadali znakomite instrumenty i narzędzia.

Beninów odkryli Portugalczycy w wieku XV. W owych czasach było państwo Beninów jednem z najpotężniejszych państw zachodniej Afryki. Król nazywał się Oba i był w rękach pogańskich kapłanów nie wiele więcej niż marjonetką. Był on prawie jeńcem w swoim pałacu królewskim. Głównem bóstwem było JUJU, na którego cześć składano z okazji rozmaitych uroczystości ofiary w ludziach, których po poprzedniem znieczuleniu zapomocą specjalnych trucizn krzyżowano.

Co do pochodzenia Beninów uczeni nie są ze sobą w zgodzie. Tyle zdaje się być pewnem, że na jakie 200 lat przed przybyciem Portugalczyków nastąpił najazd obcego plemienia, które opanowało władze i narzuciło kulturę swą krajowcom. Niektórzy badacze przypuszczają, że najeźdcy należeli do białej rasy, i że prawdopodobnie byli oni jednem z zaginionych plemion narodu izraelskiego. Inni znowuż skłonni są przypuszczać, że zwycięskie plemię było pochodzenia afrykańskiego, gdyż wiele z rzeźb przedstawia figury o twarzach murzyńskich. Zwolennicy innej teorji utrzymują, że przybysze przyszli z Sudanu. Tamże bowiem żył lud o wysoko rozwiniętej kulturze artystycznej i od niego, być może, przyszli władcy Beninu, przejęli swą kulturę. Są wreszcie i tacy, którzy nie wykluczają możliwości, że mieszkańcy Beninu wzięli swą kulturę od zamieszkałych na północ od nich Kabylów, którzy przez długi czas stanowili zagadkę antropologiczną.

Stolica Benin różni się dodatnio pod względem urbanistycznym od innych miast afrykańskich, posiada prosto zbudowane ulice i szerokie aleje. Olbrzymi pałac królewski jest tak artystycznie przyozdobiony jak się tego nie spotyka u innych tego rodzaju budowli.

Największą zagadkę przedstawia zniknięcie z widowni tej wysoce kulturalnej rasy, czy stała się ona ofiarą najazdu barbarzyńców, jak ongi Rzym starożytny, czy też zwyrodnienia wewnętrznego. W latach sześćdziesiątych ub. wieku Anglja zajęła Benin a wojska angielskie znalazły w pałacu królewskim liczne dowody wysokiej kultury zaginionego plemienia. W r. 1897 pożar zniszczył część pałacu i nagromadzonych w nim zbiorów, reszta ich w sposób nie bardzo wyjaśniony rozproszyła się po rozmaitych muzeach europejskich i amerykańskich. Przygotowująca się obecnie wystawa paryska ma dać pogląd na całokształt zaginionej a tak wysoko rozwiniętej kultury Beninu. W i P.

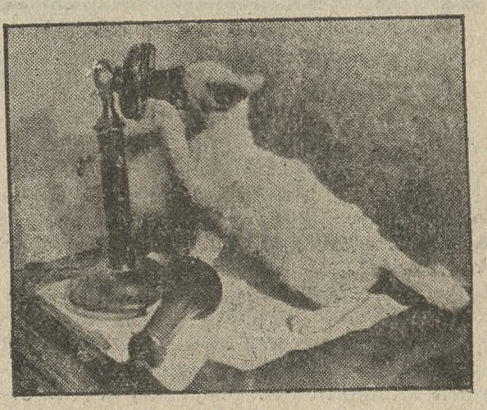

Kotka „Śnieżka" tak się przejęła rozmową telefoniczną z swym przyjacielem „Bobbie", że włożyła pyszczek do lejka aparatu. Niewiadomo, czy obrazek ten świadczy o wynikach tresury czy też o wrodzonej kotom ciekawości.

Niebezpieczeństwo postępu technicznego

Szybki rozwój techniki, niewspółmierny z rozwojem moralnym ludzkości, staje się coraz groźniejszem memento dla świata. Stale udoskonalane narzędzia walki bratobójczej koszą coraz łatwiej i sprawniej tysiące i miljony istnień ludzkich. Jakie spustoszenia siały w czasie wojny światowej, nie trzeba przypominać. Ale nietylko one sieją klęski i szerzą zniszczenie — dziś nawet niewinne w intencji swej wynalazki poczynają się wymykać z rąk człowiekowi i zwracają się przeciwko niemu. Koszmarny sen o człowieku - maszynie staje się niestety, powoli rzeczywistością.

Oto nic nieznaczący na pozór wypadek, a jakże symptomatyczny. Na angielską wystawę radjową w Londynie inżynier Harry May zgłosił człowieka - maszynę, którą nazwał „Alpha". Jest ona, jak to się mówi, cudem techniki: może nietylko poruszać się, ale strzelać z rewolweru, wskazywać dokładną godzinę, odpowiadać na pewne pytania i czytać w pewien określony sposób gazety. Maszyną zainteresowała się grupa bogatych Amerykanów, którzy dawali za nią 50.000 dolarów. Inżynier demonstrował im swój wynalazek. W pewnej chwili nacisnął niewłaściwy guzik. Skutek był fatalny: potwór z ogromną siłą uderzył prawą ręką inżyniera, który padł zemdlony i długo potem leżał w szpitalu. Amerykanie stracili ochotę kupienia „roba".

Symboliczny to wypadek: maszyna, osiągnąwszy pewien stopień doskonałości, zwraca się przeciwko swemu twórcy i panu. A co będzie w przyszłości, gdy faktem staną się najśmielsze pomysły wynalazców? Inżynier amerykański Whitman buduje „roba", który będzie używany w roli żołnierza i policjanta. „Serce" jego tworzy motor gazowy o sile 60 HP. W głowie będzie miał radjowy aparat odbiorczy, zapomocą którego będzie poruszany a ręce mają kształt pałek gumowych.

Do jak groźnych nadużyć otwiera się znów pole! (KAP)

Jak nas widzą nasi bliźni kolorowi?

Ciekawą i niepozbawioną dużej dozy słuszności opinję o naszej cywilizacji wygłosił człowiek kolorowy pochodzący z archipelagu Fidzi na Pacyfiku. Jest to Laisiasa Seru, który będąc na służbie jednego z misjonarzy, jeździł nieco po świecie i przyglądał się białym.

Patrząc na naszą cywilizację świeżemi oczami pierwotnego dziecka, uznał, że pozostawia ona wiele do życzenia. Bawiąc z swoim panem w Melbourne w Australji, oświadczył tamtejszym dziennikarzom, co następuje:

„Prawdziwym panem u białych jest czas. Ich fetysze to ogromne zegary na gmachach i w domach, oraz mał ezegarki w kieszeniach. Zanim zabierze się do czegoś do pracy, jedzenia, spania czy zabawy, biały patrzy na zegar. Pozatem wszędzie widzi się mnóstwo ludzi, zadużo ludzi, i wszyscy pędzą. Ciągle się śpieszą i robią wielki hałas. Dlaczego? Znów z powodu zegarów. Gdyby się nie śpieszyli, toby się zegary rozgniewały. Biali jednak nie mają odwagi narazić się na gniew zegarów"

Człowiek, który sprzedał swoją głowę

Znany w całej Anglji mnemotechnik, Datas, zawarł w tych dniach ekscentryczny kontrakt, przedmiotem którego była... głowa jego. W myśl kontraktu otrzymuje on natychmiast do ręki sumę 1 000 funtów sterlingów, a pozatem wypłacaną mu będzie stała, roczna renta w wysokości 360 funtów aż do końca życia. Obiecano mu również, iż po zgonie zostanie ciało jego pochowane w przyzwoity sposób. Wzamian za to zobowiązał się Datas wydać po zgonie swoją głowę do rozporządzenia wydziałowi medycznemu londyńskiego Kings College.

Pieniądze zostały ofiarowane i zebrane przez kilku lekarzy, którzy działają incognito. Lekarze ci pragną zbadać dokładnie mózg znakomitego mnemotechnika, aby wykryć, na czem polega tajemnica jego fenomenalnej pamięci. Datas wprawia bowiem w zdumienie wszystkich swojemi niezwykłemi zdolnościami pamięciowemi. Człowiek ten potrafi np. przytoczyć bez omyłki 2 000 wydarzeń i dat z okresu wojny światowej, pamięta nazwę każdego zwycięzcy z Derbów z ostatnich 50-ciu lat, nie zapominając przy tem o nazwisku żokeja i sumie wygranej.

Sposób na sposób

— Lekarz zabronił mi palić przy pracy.
— Co robisz zatem?
— Przestałem pracować.

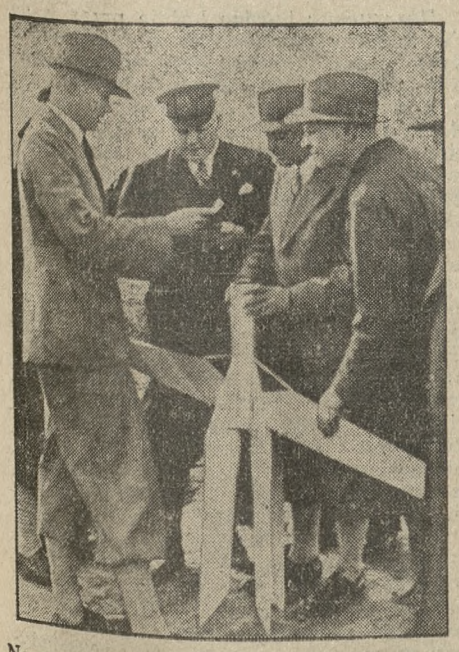

Nową rakietę kosmiczną skonstruował inż. Tiling z Osnabruku Ma ona podobno tę zaletę, że podczas spadku rozwija automatycznie skrzydła i „ląduje" podobnie jak samolot Zdjęcie przedstawia chwilę, kiedy wynalazca wkłada listy w „głowę" rakiety.

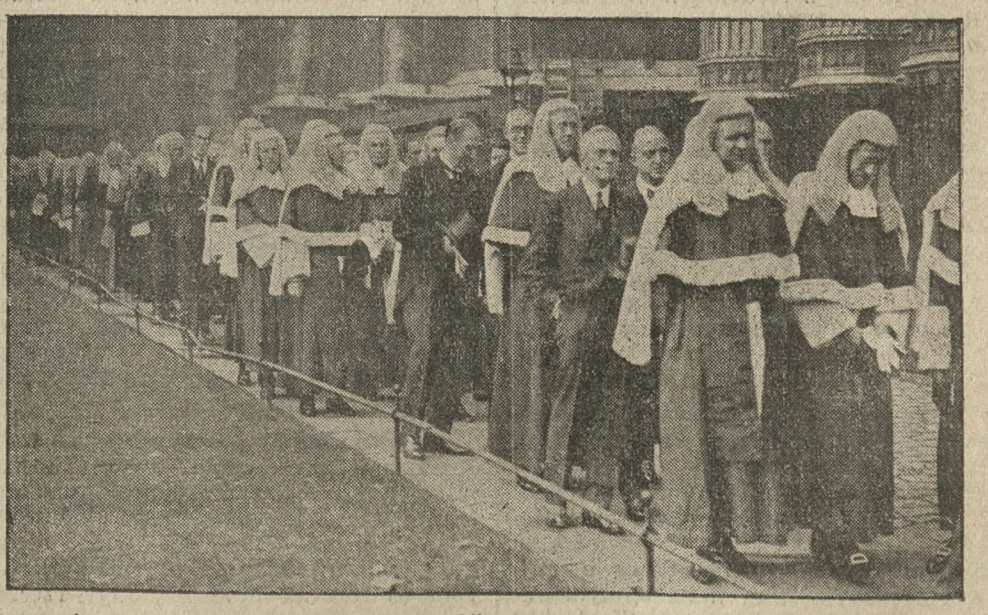

Otwarcie nowego roku sądowego w Anglji połączone jest zawsze z uroczystym pochodem sędziów do opactwa westminsterskiego względnie (dla sędziów wyznania rzymsko - katolickiego) do katedry westminsterskiej: Sędziowie przybrani w peruki i bogato obramowane togi wyglądają jak zjawy dawno minionej przeszłości.

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny: Bogdan Piotrowski.

Rzeczpospolita Akademicka

Związek Narodowy Polskiej Młodzieży Akademickiej

Celem poinformowania szerokich rzesz nowowstępujących studentów, a także starszego społeczeństwa o życiu organizacyjnem polskiej młodzieży akademickiej, zamieścimy szereg artykułów, omawiających ten temat. Pierwszy z nich poświęcamy Związkowi Narodowemu Polskiej Młodzieży Akademickiej.

I.

Struktura życia organizacyjnego młodzieży akademickiej zadziwia bogactwem swych form, rozmachem i różnorodnością. W ramach samorządu szkół wyższych, jedynie pod okiem władz akademickich krzewi się bujnie życie młodzieży, sposobiąc ją w rozmaitych organizacjach wszechstronnie do przyszłej roli w społeczeństwie, roli warstwy przodującej, jego elity. Używamy często nazwy Rzeczypospolitej Akademickiej na określenie ogółu polskiej młodzieży akademickiej, bo tworzy ona wspaniały wzór silnej struktury społecznej, jakby własne państwo z rządem, parlamentem, ministerstwami, specjalnemi organizacjami fachowemi: samopomocowemi, naukowemi, towarzyskiemi, wychowawczemi, sportowemi i wreszcie ideowo - politycznemi, które w myśl swych zasad i programów starają się nadać życiu akademickiemu odpowiedni bieg.

I mimo tej wielości i różnorodności form organizacyjnych panuje w niem przedziwny ład i harmonja, jak w dobrze skonstruowanej maszynie, której wszystkie tryby i kółka zazębiają się o siebie. Jest w tem duża zasługa młodzieży narodowej, która, posiadając na wyższych uczelniach olbrzymią większość, może spokojnie i harmonijnie kierować pracami wszystkich najważniejszych organizacyj.

Ramy zasadnicze Rzeczypospolitej Akademickiej tworzy Związek Narodowy Polskiej Młodzieży Akademickiej (Z. N. P. M. A.), który posiada strukturę, przystosowaną znakomicie do potrzeb życia akademickiego, będącą nadbudową pięciu największych ogólnopolskich związków akademickich, ogarniających mniejwięcej całość życia młodzieży (za wyjątkiem jedynie organizacyj ideowo - politycznych) z Naczelnym Komitetem Akademickim jako władzą na czele. Członkiem Związku, czyli obywatelem Rzeczypospolitej Akademickiej jest ipso facto każdy student-Polak (Żydzi nie są członkami).

Terenem działalności Związku są wyższe uczelnie polskie, politechnika gdańska i te środowiska studentów polskich zagranicą, na które Związek działalność swą roszerzył.

Co dwa lata zbiera się najwyższa i ustawodawcza władza Z. N. P. M. A. Zjazd Ogólny Polskiej Młodzieży Akademickiej, niejako parlament, na który wybierają delegatów w pięcio-przymiotnikowem głosowaniu wszyscy studenci (-tki), proporcjonalnie do liczebności poszczególnych środowisk.

Najwyższą władzą wykonawczą jest Naczelny Komitet Akademicki (N. K. A.) z siedzibą w Warszawie, składający się z 13 osób. Prezesa i 6 członków wybiera Zjazd Ogólny, 6 dalszych członków stanowią tak zwani wiryliści, wchodzący z urzędu. Są nimi: prezes i wiceprezes Ogólnopolskiego Związku Bratnich Pomocy, prezes Ogólnopolskiego Związku Akademickich Kół Naukowych, prezes Związku Polskich Korporacyj Akademickich, prezes Ogólnopolskiego Związku Kół Prowincjonalnych oraz prezes Centrali Akademickich Związków Sportowych. Wiryliści są przewodniczącymi odpowiednich wydziałów N. K. A. — samopomocowego, naukowego, społecznego i sportowego.

Pozatem N. K. A. posiada jeszcze wydział zagraniczny. Z. N. P. M. A. jest członkiem założycielem Międzynarodowej Konfederacji Studentów (C. I. E.), największej organizacji międzynarodowej młodzieży akademickiej, gdzie odgrywa rolę dominującą, o czem napiszemy obszerniej w następnym numerze „Życia". Prezesem N. K. A. jest obecnie kol. Tadeusz Fabiani.

Organami Związku w poszczególnych środowiskach i ich władzami lokalnemi są Miejscowe Komitety Akademickie w składzie, pochodzącym w połowie z wyboru, w połowie z wirylistów: reprezentantów miejscowej Centrali Bratniej Pomocy, Delegacji Kół Naukowych, Koła Międzykorporacyjnego, Zrzeszenia Kół Prowincjonalnych (Regjonalnych) i miejscowego Akademickiego Związku Sportowego. Komitetów środowiskowych jest 7: Poznański (ul. św. Marcina 40, I p. — prezes kol. Feliks Kończal), Krakowski, Lwowski, Wileński, Lubelski, Cieszyński i Gdański. Funkcje Warszawskiego Komitetu Akademickiego spełnia Naczelny Komitet Akademicki.

Związek Narodowy Polskiej Młodzieży Akademickiej istnieje i działa już lat 11. Pierwsza myśl utworzenia organizacji powstała jesienią 1918 r. Delegaci, którzy zjechali się we Lwowie, miast radzić, poszli walczyć w szeregach Orląt. Pracę, rozpoczętą w lutym 1920 r., przerwała wojna z Bolszewją. Dopiero na zjeździe w Wilnie w grudniu 1921 r. rozpoczęto systematyczną pracę. Walki, intrygi i podkopy młodzieży lewicowej pod Związek wypełniają pierwsze lata. Zjazd wileński w roku 1925 odbywa się pod znakiem konsolidacji Związku, któremu podporządkowują się wszystkie nieomal organizacje polskie. Młodzież narodowa zyskuje coraz większą przewagę na terenie akademickim, wybory na Zjazdy Ogólne, które są zarazem rozgrywkami ideowo - politycznemi, przynoszą jej coraz większe zwycięstwo. Staje się to powodem wycofywania się z pracy w Związku organizacyj młodzieży lewicowej i radykalnej (np. Z. P. M. D.).

Mimo tego warcholstwa z lewej strony Związek pracuje coraz lepiej i sprężyściej dla dobra ogółu młodzieży akademickiej i odnosi wielkie sukcesy na terenie zagranicznym. Zupełnie niespodziewanie rok temu ministerstwo W. R. i O. P. wydaje okólnik, uznający Związek za organizację nielegalną, gdyż nie ma statutu zatwierdzonego przez ministra. Młodzież akademicka na wiecach, walnych zebraniach, w uchwałach i rezolucjach protestuje. N. K. A. jest zmuszony odroczyć wybory na VII. Zjazd Ogólny, wszczyna jednak energiczne kroki i uzyskuje nową podstawę prawną dla działalności Związku w postaci pisma rektora uniwersytetu warszawskiego, orzekającego, że Z. N. P. M. A. jest w trakcie legalizowania swojego statutu. Działalność Związku Narodowego w dalszych ciągu trwa energicznie i przynosi nowe sukcesy na ostatnim kongresie Confédération Internationale des Etudiants w Rydze.

Młodzież akademicka z niecierpliwością oczekuje zalegalizowania statutu Związku, o którym wypowiedziały już swoją opinję na ręce rektora uniwersytetu warszawskiego senaty wyższych uczelni. Szerokie rzesze studentów należycie oceniają prace Związku i mają zupełne zaufanie do jego władz, to też będą walczjyjły w jego obronie i w obronie swoich praw.

JANUSZ MAKOWSKI.

O zmianę atmosfery ideowej

Sytuacja polityczna w Polsce, metody walki politycznej, stosowane na terenie starszego społeczeństwa, mają niewątpliwy wpływ na życie akademickie. Walki polityczne, które powinny być, zwłaszcza na terenie akademickim walkami poglądów na świat, walkami w służbie wielkich idei, dziś i na terenie starszego społeczeństwa i na terenie akademickim, przybrały wyraz ordynarnego ubiegania się o ilość zwolenników. Najoczywistsze kłamstwa, insynuacje, ściąganie spraw ogólnych do interesu własnego, partyjnego podwórka, oto metody stosowane i przez starą i młodą „sanację".

Zaczęła się ta walka przed kilku laty, kiedy pod adresem obozu narodowego na uniwersytetach skierowano zarzut, że jest niczem innem jak narzędziem starej „endecji", choć było to oczywiste kłamstwo, bo organizacjom narodowym uniwersyteckim nie chodziło i nie chodzi wyłącznie o pomaganie w walce ruchowi narodowemu w starszem społeczeństwie, lecz o wychowanie studenta Polaka na dobrego obywatela państwa polskiego. Nie nasza w tem rzecz, że w starszem społeczeństwie tylko jeden jego odłam ma narodowy pogląd na świat i dlatego odłam ten jest nam bardzo bliski.

Nie jedyne to kłamstwo w życiu akademickiem. Różne organizacje zapierają się swych własnych zasad, gdy tego wymaga interes polityczny. — „Demokratyczne" i „postępowe" organizacje nie uznają na najbardziej demokratycznych podstawach opartego Naczelnego Komitetu Akademickiego, dlatego, że nie mogą w nim zdobyć wpływu. Choć na innych polach gwałtownie chcą dociągnąć całe życie akademickie do głoszonej przez siebie doktryny — (zsyndykalizowanie Bratniej Pomocy.) Ten brak jasnej i konsekwentnej linji w polityce niektórych organizacyj, jest przyczyną chaosu myślowego wśród młodzieży akademickiej. Sprzyja szerzeniu się najprzeróżniejszych dziwactw ideowych i obłudy.

Po maju, kiedy spostrzeżono, że tzw. młodzieży „państwowej" (czytaj „sanacyjnej") jest niezwykle mało, powołano do życia różne organizacje „ideowe". Stworzono prawdziwe targowisko ideowe wśród młodzieży akademickiej. — Tem, co było dla młodzieży ongiś rzeczą świętą: wyznawaną przez nią ideą zrodzoną nie na rozkaz, lecz będącą wypływem długich wysiłków myślowych i dzisiejszego położenia narodu polskiego, zaczęto szafować bez ograniczeń, bez myśli i najczęściej bez zrozumienia, byle targ szedł, byle obałamucić młodzież, byle zamazać w niej jasną świadomość położenia narodowego. Przeczytajmyż, jaki gulasz myślowy jest w deklaracji „Legjonu Młodych", ile dziwnych łamańców myślowych zawierają pisemka t. zw. „mocarstwowców".

Najgorszym objawem obecnego życia akademickiego, jest fakt, że niektóre organizacje uważają „ideę" za moment atrakcyjny, wabik dla naiwnych i skutego tego zmieniają tę swoją „ideę" zależnie od konjunktury. Z tego przykrego stanu winni zdawać sobie sprawę nowowstępujący, którzy z autopsji nie poznali narodzin różnych pomajowych „idei". Cała ta robota jeden tylko ma cel, jeden jej przyświeca ideał: osłabić wpływy idei narodowej na uniwersytecie, zniszczyć wpływy wszechpolaków i obozowców. Ale to jest tylko negatywna robota, to nie jest idea, to nie zwiąże młodzieży, bo młodzież musi tworzyć, chce celów pozytywnych.

Ta atmosfera, jaką się dziś w życiu ideowem młodzieży rozszerza, musi ulec zmianie w interesie przyszłości polskiej myśli politycznej.

Wychowanie ideowe, służba idei, to wielka rzecz i w walce o jej urzyczywistnienie trzeba przedewszystkiem uczciwości w pracy, bo dziś panuje w życiu akademickim niektórych organizacyj, które prawem kaduka zwą się „ideowemi", zwyczaj, że im parszywsza organizacja, im bardziej podrzędnym celom służy, tem więcej mówi o służbie ideowej, tem obficiej sypie różnemi niezrozumiałemi dla siebie rzekomo ideowemi „frazesami". Im bardziej „głupia" organizacja, tem trudniejsze chce rozwiązać zagadnienia nietylko polskie, ba światowe — ogólnoludzkie. Bądźmy czujni. Rozkładowi ideowemu, który chcą wprowadzić koledzy z platformy „sanacyjnej", przeciwstawmy zwarty narodowy front.

J. Sz.

Czytajcie i prenumerujcie „GŁOS AKADEMICKI"

Z organizacyj akademickich

— **Z Młodzieży Wszechpolskiej.** W dniu 7 bm. odbyło się zebranie członków zwyczajnych M. W Na zebraniu prezes Mł. Wszechpolskiej kol. J. Szyszczyński wygłosił referat na temat zadań organizacji w bieżącym roku akademickim. Pozatem załatwiono szereg spraw organizacyjnych.

W dniu 8. bm. odbyło się zebranie informacyjne M. W. i grupy akad. O W. P dla Wyższej Szkoły Budowy Maszyn. Na zebraniu wygłosił kol. Szyszczyński referat n. t. „Podstawy idei narodowej" i kol Janiszewski n. t. „Organizacja życia akademickiego" z szczegółowem omówieniem akademickich organizacyj ideowych.

— **Z Koła Historyków U. P.** Zarząd Koła Historyków Studentów Uniwersytetu Poznańskiego na rok akademicki 1932/33 ukonstytuował się w składzie: Trzebiński T. — prezes, Turski R. — wiceprezes, Kobzianka H. — sekretarz, Fojudzka M skarbnik, Rakowski F. — bibljotekarz, Błaszczykówna — wolny członek, Cyfrowicz L. — wolny członek.

Z Wydawnictw

— **„Głos Akademicki", nr. 1, rok II.** Dnia 1. bm. ukazał się pierwszy tegoroczny numer „Głosu Akademickiego" w zmienionej szacie zewnętrznej, na lepszym papierze i z ilustracjami. „Głos" nadal wychodzić będzie jako dwutygodnik, o zwiększonej obecnie do 12 stron objętości. Co miesiąc będzie zawierał dodatek o objętości 4 stron p. t. „Samopomoc Akademicka", oficjalny organ Ogólnopolskiego Związku Bratnich Pomocy. Cena w prenumeracie pozostała ta sama: dla młodzieży rocznie 3 zł., trymestralnie 1 zł.; dla starszego społeczeństwa rocznie 6 zł. Zaznaczyć należy, że „Głos Akademicki" stał się już bezsprzecznie najlepszem pismem akademickiem w Polsce.

Nowy numer, bardzo bogaty, przynosi następujące artykuły: „U progu" Stanisława Czapiewskiego, omawiający wszystkie aktualne na początku roku problemy życia wyższych uczelni; „Młodość a drogi ducha", ks. dr. Al Żychlińskiego; „U naszych źródeł", A. Z-skiego, wskazujący na źródło ruchu narodowego wśród młodego pokolenia. Kol. Mieczysław Suchocki w artykule p. t. „Jeszze w sprawie Wielkopolski" daje odprawę osławionemu, zgaszonemu już „Dwutygodnikowi Literackiemu" za jego napad na Wielkopolskę. Udział koleżanek w życiu akademickim omawia kol. Aniela Neymanówna.

Rubryka „Z głosów prasy" przynosi p. t. „Sprawa szkół akademickich" uwagi prof Rybarskiego na temat aktualnych zagadnień życia wyższych uczelni.

W dziale teatralnym znajdujemy artykuł o stosunku młodzieży do teatru p. t. „Teatr a my" Stanisława Krokowskiego oraz „Na marginesie „Nowej umowy małżeńskiej" B. Shawa przez A M. „Przez szybkę" zawiera dwa cięte artykuły: „Bunt Młodych się zbuntował" i „Katolicki „Głos Prawdy" Wiersz „Morze" Stanisława Krokowskiego i „Nieco wakacyjne intermezzo" Zygmunta Sznajdra — oto część literacka numeru. Numer uzupełnia obszerny i barwny artykuł sprawozdawczy z Kongresu Międzynarodowej Konfederacji Studentów (C I E.) w Rydze oraz bogata kronika i szereg drobnych notatek. Egzemplarz kosztuje tylko 20 gr.

Dodać należy, że redakcja i administracja „Głosu Akademickiego" mieszczą się obecnie we własnym lokalu przy ul. św. Marcina 40, I p. (x)

Na marginesie

Rozrzucane bardzo hojnie przez „sanację" akademicką ulotki w sprawie podwyżki opłat akademickich rzucają znakomite światło na chaos myślowy, panujący w obozie „sanacyjnym". „Myśl Mocarstwowa" twierdzi, że nie jest ani „sanacją", ani „endecją" — lecz jedyną organizacją niezależną (!!) młodego pokolenia, jedynie ona jest czemś nowem, wszystko inne — to „burżuje". Tak oto piszą o sobie ci, którzy drukują swe „prace" na łamach „Dnia Polskiego" p Rarziwiłła i krakowskiego „Czasu". Młodzież Demokratyczna znów twierdzi, że tylko ona jedna walczy z opłatami, jako organizacja „postępowa" i „radykalna", formułka szablonowo przez „demokratów" powtarzana — reszta to „burżuje". Któż więc jest teraz „burżujem", a kto postępowcem? Po przeczytaniu tych młodo-„sanacyjnych" ulotek człowiek poważnie zastanawia się, czy ich autorzy naprawdę mają klepki w porządku

Przyjechał do Poznania p. Rowmund Piłsudski, aby mówić na zebraniu informacyjnem „Myśl Mocarstwowa" reklamowała to zebranie ulotką, z której pozwolimy sobie przytoczyć dwa zdania: „Jesteśmy epigonami okresu bezplanowego indywidualizmu. Świat tonie w bezwładzie idei i myśli". Otóż to: niewątpliwie nie tyle idee i myśli, ile „mocarstwowe" mózgi są w bezwładzie. Tak należałoby sądzić po tych zebraniach.

Złoto dla Chrystusa

Niespełna dwa tygodnie dzielą nas od uroczystej chwili odsłonięcia i poświęcenia wspaniałego Pomnika Wdzięczności Narodu wobec Boga za wskrzeszenie Ojczyzny, jaki ofiarny ogół Polski wzniósł w Poznaniu w miejscu, gdzie za czasów niewoli sterczał w mundurze pruskim Bismarck, ten bożek wrażej zaborczości.

Postać Chrystusa, odlana w szlachetnym bronzie, dzieło rąk artysty prof. Marcina Różka, stanęła już na miejscu swego przeznaczenia, we wnęce wspaniałego łuku triumfalnego, zbudowanego wedle projektu arch Lucjana Michałowskiego, który tak szczęśliwie sprostał zadaniu, tworząc masyw pomnikowy pięknie sharmonizowany z budowlami najbliższego otoczenia.

Niebawem rozpocznie się zdobienie posągu, złocenie, by jak najgodniej, jak najokazalej zaprezentowała się tłumom postać Chrystusa w niedzielę 30 października b. r., w święto Chrystusa-Króla.

W ostatniej więc chwili Komitet Budowy Pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa odnosi się do najszerszego ogółu jeszcze raz z gorącą prośbą o hojne składanie ofiar w złocie (monety złote, biżuterję i t. p.) na pozłocenie pomnikowego posągu Chrystusa.

Dary uprasza się przesłać jak n a j w c z e ś n i e j do Sekretarjatu Komitetu Budowy Pomnika przy ul. św. Marcina 69, m. 17. Tel. 24-00.

Ofiarodawcy zostaną wpisani do Złotej Księgi.

Ofiary gotówkowe, w miejsce złota w naturze, nadsyłać można do Komitetu Budowy za blankietem P. K. O. na konto nr. 207 470.

Wielki dzień Seminarjum Zagranicznego

W dniu 15 października, rozpoczął się w Potulicach po sześciotygodniowym postulacie kanoniczny nowicjat 22 kandydatów na przyszłych duszpasterzy wśród rodaków na wychodźtwie. Oto wrażenia naocznego świadka:

„Słoneczny dzień październikowy. Radością grają drzewa parku potulickiego — tysiącem krasnych barw. Czerwone liście dywanem. „Kto się w opiekę" — śpiewa chór rozentuzjazmowanych młodzieńców, przyszłych kapłanów Bożych. Z płonącemi świecami postępuje ten niezwyczajny pochód.

Rozkołysany dzwon. Przepiękna świątynia potulicka powoli do nas podchodzi. Podwoje rozwarte, zapraszające wszystkich. Schody umajone aż po wyścielone dywanami tafle. Zapachem pól nagrzane powietrze wypełnia świątynię. W kwiatach ołtarz. Palmy chwiejące długiemi, zielonemi liśćmi, siostrzyce tych egzotycznych, dalekich.

„Veni creator..." wzbija się pod niebiosa.

Mowa księdza Posadzego jako oliwa w rozpalone Chrystusa miłością serca. Bóg i Ojczyzna — zawołaniem Seminarjum. W trudzie i wyrzeczeniu od lodów Północy aż po prerje dalekiej Argentyny nieść Boga, najmilszym rodakom. 22 wybrańców Bożych krzyżem leży.

„Omnes Sancti et Sanctae Dei intercedite pro nobis".

Wszyscy Święci i Święte Boże, przyczyńcie się za nami. Każdy klęka u stopni Ołtarza, ofiarując całego siebie Temu, który jest Pasterzem dusz.

Chwila najpiękniejsza, w niejednych oczach perły błyszczą, biją upojnie serca. Płaczą mieszkańcy wioski. „Należałoby to spisać na stronach wielu, ale te stronnice nigdy na ziemi czytane nie będą". L. S.

Samoloty dla misyj

(KAP) Z kół watykańskich informują, że w najbliższym czasie Ojciec św. wyda odezwę do całego świata chrześcijańskiego w sprawie zbierania ofiar na zakup 50 samolotów dla potrzeb misyjnych. Samoloty służyć będą przedewszystkiem w rejonach nawiedzonych głodem, epidemjami lub kataklizmami w celu szybszego przewozu personelu ratowniczego i potrzebnych materjałów.

Zapas bogactw naturalnych w Polsce

Według obliczeń geologów, zapasy węgla w Polsce wynoszą około 150.000 miljonów tonn. Wobec tego, że roczna produkcja węgla kamiennego w Polsce wynosi około 40 milj. tonn, przeto zapasy te starczą na około 4000 lat.

Zapasy ropy naftowej wynoszą około 160 milj. tonn, co wobec rocznej produkcji w wysokości 700.000 tonn, daje zapas na 225 lat.

Soli mamy w Polsce około 6000 milj. tonn, a ponieważ roczna produkcja stanowi tylko 570.000 tonn, starczy ich aż na 10 do 11 tysięcy lat. Soli potasowych posiadamy 450 milj. tonn, co przy rocznej produkcji w wysokości 300.000 tonn daje zapas na 1.400 lat.

Memorjał Związku Zrzeszeń Właścicieli Domów

Zarząd Związku Zrzeszeń Własności Nieruchomej Miejskiej w Polsce złoży: ministrowi skarbu, oraz ministrowi spraw wewnętrznych memorjał w sprawie zmiany treści okólnika, dotyczącego pobierania opłat na bezrobotnych od zaległego komornego, oraz zniesienia miesięcznych wykazów tych opłat jako zbyt uciążliwych.

Memorjał zawiera również prośbę o wprowadzenie znaczków na bezrobotnych, nalepianych przy otrzymaniu komornego, zamiast wnoszenia tych opłat gotówką.

Z ruchu przeciwalkoholowego

„Fazy rozwoju chorób alkoholików" — oto temat wykładu jaki wygłosił dr Luziński na zebraniu koła poznańskiego Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej. Prelegent, podniósłszy na wstępie rozliczne przyczyny zewnętrzne i wewnętrzne alkoholizowania się, omówił następnie trzy fazy w rozwoju chorób, powstałych na tle pijaństwa: 1) zatrucie przejściowe, 2) skutki zatrucia stałego w postaci objawów neurastenji i 3) ciężkie zaburzenia psychiczne, objawiające się w szeregu różnorakich chorób. Te trzy stadja rozwijają się stopniowo i sprawiają, iż coraz mniejsza staje się nadzieja wyleczenia. Możliwość poprawy zależy od całkowitego zaniechania używania napojów alkoholowych. Dopiero porażenie wyskokowe i obłęd zazdrości pijackiej wymagają stałego pobytu w zakładzie psychjatrycznym.

Za ten bardzo interesujący referat podziękowano prelegentowi oklaskami. Następnie podał zarząd krótkie sprawozdanie za ostatnie półrocze pracy koła. W maju i czerwcu odbyła się wystawa przeciwalkoholowa na Śródce i na terenie Targów Poznańskich. Poradnia Przeciwalkoholowa urządziła dwie konferencje w sprawie opieki nad alkoholikami, na których zgłosiło się kilkunastu ludzi dobrej woli na pomocników w pracy nad ratowaniem alkoholików. W konferencjach tych brali również udział przedstawiciele władz (magistratu, starostwa grodzkiego, starostwa krajowego) i organizacyj społecznych („Caritas", Konf. św. Wincentego a Paulo, Narod. Organizacja Kobiet, Stacja Opieki nad Matką i Dzieckiem). Ofiarowano dalej 5 720 ulotek na sumę 152 zł dla ośrodków zdrowia w Poznaniu, które to ulotki otrzymały matki przy okazji szczepienia ospy dzieciom.

Poradnia rozpoczęła ostatnio także pracę na terenie więzienia przy ul Młyńskiej, przestępstwa bowiem w większości wypadków są bezpośrednio lub pośrednio związane z alkoholizmem. Zapoczątkowano serję pogadanek z więźniami, delegowano przedstawiciela Poradni do Patronatu Więziennego, ofiarowano książki i wykresy do księgozbioru i czytelni więziennej. Wreszcie Poradnia nawiązała kontakt ze starostwem grodzkiem, otrzymując wykazy osób ujętych z powodu pijaństwa (np. za jeden tylko miesiąc sierpień było 108 takich osób!) Z podobną prośbą zwrócono się także do obu stacyj pogotowia ratunkowego.

Z wdzięcznością należy również podnieść, że Poradnia, pozbawiona niezbędnych podstaw finansowych otrzymała 60 zł subwencji z Ubezpieczalni Krajowej a 30 zł z Krajowego Ubezpieczenia Ogniowego. Zebranie solwował prezes dr A. Niesiołowski, podkreślając ścisły związek pracy przeciwalkoholowej z całokształtem akcji, podejmowanej w obecnej chwili dla odbudowy życia we wszystkich dziedzinach.

Czy wiecie, że...

— Najdroższym metalem na świecie jest indjum którego cena przewyższa dziesięciokrotnie cenę platyny.

— W Pradze stwierdzono wzrost liczby wypożyczonych książek z bibljotek miejskich, co przypisują wzrostowi czytelnictwa wśród bezrobotnych.

— W Czechosłowacji jedno kino przypada na 7500 mieszkańców, w Italji — na 15.000, w Niemczech na 9.000.

— Sądy pracy w Niemczech mają ąmało zajęcia wobec olbrzymiego bezrobocia i zmniejszenia się liczby czynnych przedsiębiorstw.

Czwartkowy koncert symfoniczny

Egon Petri — Bronisław Wolfstal

Po rewelacyjnym sukcesie jaki odniosła na niedzielnym koncercie symfonicznym świetna pianistka Józefa Różańska, usłyszymy w czwartek, dnia 20 października w Teatrze Wielkim głośnego holenderskiego pianistę - wirtuoza Egona Petriego. Artystę tego zalicza prasa do najświetniejszych wśród żyjących pianistów, to też występ jego z naszą orkiestrą wywołał żywe zainteresowanie tem więcej, że Egon Petri wyszedł ze szkoły znanego potentata — fortepianu Busoniego, uznany został jako jedyny jego następca. W świetnej interpretacji tego wielkiego mistrza usłyszymy dwa utwory mianowicie: Bacha koncert d - moll w opracowaniu Busoniego i Fr. Schuberta Fantazje na temat pieśni „Wędrowiec" w orkiestrowem opracowaniu Liszta.

Koncertem czwartkowym dyryguje świetny kapelmistrz prof Bronisław Wolfstal co wieczorowi temu nadaje specjalnie wysoki charakter artystyczny. Pod dyrekcją Wolfstala orkiestra odegra Maliszewskiego „Bajkę" oraz Liszta symfonję „Faust".

Przedsprzedaż biletów w cenie 1 do 5 zł. w firmie A. Szrejbrowski, ul. Gwarna 20.

Egon Petri, sławny pianista, wystąpi w czwartek, 20 bm., w IX koncercie symfonicznym w Teatrze Wielkim.

SPORT

Ciężka atletyka

Walki o mistrzostwo Poznania odbędą się w dniach 21, 22 i 23 bm. w zapasach i podnoszeniu ciężarów. Te ostatnie przeniesione są na piątek, początek o godz. 20. Podczas zawodów p. Kałek z Kl. Sp. „HCP" zamierza pobić własny rekord Polski w rwaniu jednorącz. Walki zapaśnicze rozpoczynają się w sobotę półfinały o godz. 20. Walki te zapowiadają się bardzo ciekawie ponieważ już teraz zgłosiło się około 60 zawodników z klubów: „HCP", „Zbyszko", „Sokół" i „S. S. Swarzędz". Finały naznaczono na niedzielę o godz. 18.

Lekka atletyka

Program meczu Polska — Belgja. Na posiedzeniu belgijskiego związku lekkoatletycznego rozpatrywana była sprawa meczu z Polską w roku przyszłym. Związek belgijski zgodził się w zasadzie na oba spotkania, t. j. w dniu 4 czerwca w Poznaniu i 5 czerwca w Warszawie. Proponuje on następujący program: w Poznaniu biegi na 100, 400, 800, 1500 i 3000 m., sztafeta 400×300×200×100 m., oszczep, dysk i kula. W Warszawie podobny program jak w Poznaniu, tylko zamiast 3000 m Belgijczycy proponują 5000 m. Belgja ma zamiar wysłać do Polski 15 lekkoatletów. (PAT)

Piłka nożna

Skład Polski na mecz z Włochami. Polska reprezentacja piłkarska, jak wiadomo, wyjażdża 25 października do Włoch, gdzie rozegra dwa mecze: z reprezentacją Włoch południowo - środkowych w Neapolu i z reprezentacją Włoch północnych w Genui. Pierwszy mecz odbędzie się 28 bm. a drugi 30 bm. Kapitan związkowy PZPN p. Kałuża ustalił już skład reprezentacji polskiej. Przedstawia się następująco: Albański — Martyna i Bułanow — Kotlarczyk II, Kotlarczyk I i Mysiak — Urban, Matjas, Nawrot, Pazurek i Włodarz. Rezerwa: Fontowicz, Zwierz, Wilczkiewicz, Kossok, Riesner, Przykucki. Skład ten jest identyczny z tym który walczył przeciwko Rumunji. Reprezentacja Włoch południowo - środ. wystąpi w składzie: Gavanna — Vincenzi i del Debbio — Colombari, Santille i Dugoni, — Filoguarisi, Banchero, Sallustro, Scarone (słynny Urugwajczyk) i de Maria. Reprezentacja Ligurji składać się będzie z nast. graczy: de Pra, — Ghilardoni i Pratto — Frisoni, Macossi i Orlandini — Stabile, Ganduglia, Mazzoni, Gulie i Ferrari.

Reprezentacja ligi i drużyna Śląska. Korzystając z wolnej niedzieli z powodu wyjazdu reprezentacji polskiej do Włoch, reprezentacja ligi rozegra mecz z reprezentacją Śląska. Skład ligi zostanie ustalony w najbliższych dniach. (PAT)

Różne

Grecja zwycięża w igrzyskach panbałkańskich. Zakończono w Atenach te igrzyska, które zgromadziły na starcie najlepszych zawodników Grecji, Jugosławji, Rumunji, Bułgarji i Turcji. Pierwsze miejsce zajęła Grecja, zdobywając 145 pkt., 2. Jugosławja 73 pt., 3. Rumunja 63 pkt., 4. Turcja 26 pkt., 5. Bułgarja 18 pkt. (PAT)

RADJO

Programy radjofoniczne:

Środa, dnia 19 października 1932 r.

Poznań (335 m) godz. **11.40** (Warszawa); godz. **13.05** koncert gramof., godz **14.00** notowania giełdy; godz. **14.15** kwadr. Tow. Ziemianek Wlkp.; godz. **16.40** (W); godz. **17.15** płyty gramof.; godz. **17.25** „Ogrom wszechświata w świetle ostatnich badań astronomicznych", — wygł. p. Z Bresiński; godz. **17.40** (W); godz. **17.55** odczyt z dziedziny muzyki nowoczesnej z ilustr. muz. (cz. II) — wygł. dr K Zieliński; godz. **18.25** kwadrans gospodarczy — wygł. p. red. R. Fengler; godz. **18.45** „Kultura filozoficzna renesansu"; godz. **19.28** sygnał czasu; godzina **19.30** tr. z Warszawy; godz. **22.15** sygnał czasu — komunikaty; godz. **22.30** muzyka taneczna z płyt.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** płyty gramofonowe; godz. **16.00** pogawędka dla dzieci starszych: „Zwierzęta też się muszą uczyć" — wygł. prof. Sumiński; godz. **16.13** opowiad. dla dzieci młodszych pt. „Stuku-stuku, dzięcioł stuka" — wygł. wujaszek Jaś; godz. **16.25** płyty gramof.; godz. **16.40** odczyt; godz. **17.00** audycja dla nauczycieli muzyki w szkołach ogólnokształcących; godz. **17.20** płyty gramof.; godz. **17.40** „Opieka nad młodzieżą bezrobotną" — wygł. p. J. Ryngmanowa; godz **18.00** muzyka lekka i taneczna; godz. **19.20** skrzynka pocztowa rolnicza; godz. **19.30** feljeton literacki pt. „Realizm w literaturze współczesnej" — wygł. p. Wacław Rogowicz; godz. **19.45** prasowy dziennik radjowy; godz. **20.00** muzyka lekka z płyt; godz. **20.40** wiadomości sportowe; godz **20.50** koncert kameralny w wyk. kwartetu I. Dubiskiej i T. Wierzbickiego (śpiew); godz. **22.00** „Na widnokręgu"; godz **22.15** muzyka taneczna; godz. **22.40** odczyt w jęz. niemieckim pt. „Rozwój lotnictwa sportowego w Polsce" — wygłosi p. Bohdan Kwieciński; godz. **23.00** muzyka taneczna (d. c.).

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen (1635 m) 20.00 koncert na instr. elektrycznych, 20.50 słuchowisko, 22.40 muzyka cygańska z Budapesztu; **Budapeszt** (550 m) 19.45 do 20.45 koncert, 21.15 koncert, 22.50 muzyka cygańska; **Wiedeń** (516 m) 20.00 koncert z Berlina, 21.10 audycja wesoła z Frankfurtu: **Praga** (489 m) 20.05 audycja złożona — koncert, produkcje wokalne, itd., 23.00 gramofon; **Beromuenster** (459 m) 19.45 jesień w pieśni, 20.40 utw. Bacha, 21.40 z oper; **Rzym** (441 m) 20.45 „Płaszcz" i „Gianni Schicchi" op. Pucciniego; **Londyn** (261 m) 21.15 do 23.15 koncert symfoniczny.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Kółko Rolnicze Poznań-Winiary.** — Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, 18 bm. o godz. 18 w lokalu zebrań p. Kaczmarkówny przy ul. św. Leonarda 2. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy.

— **Koło Senjorów Poznań-Jeżyce.** Plenarne zebranie odbędzie się w środę, 19 bm. o godz. 19,30 w lokalu p. Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego 18.

— **Tow. św. Władysława — filja Łazarz.** Plenarne zebranie odbędzie się 19 b. m. o godz 19 w lokalu p. Chmielewskiego, ul. Marszałka Focha 85.

— **Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego 1918-19 im. Ign. Paderewskiego, dzieln. III Zamek.** W środę, 19 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8, zebranie miesięczne. Na porządku obrad odczyt druha Matelskiego n. t. „Z raju bolszewickiego" oraz inne ważne sprawy.

— **Klub Sportowy „Olimpia" w Poznaniu.** Plenarne zebranie odbędzie się w środę, 19 bm. o godz. 20 w lokalu p. Skrzypczaka przy ul. Stromej. Obecność wszystkich członków ze względu na ważność obrad konieczna.

— **Koło Muzyczno-Sceniczne „Dzwon".** Plenarne zebranie odbędzie się 19 bm o godz. 20 w sali p. Jaszyka przy ul. Kraszewskiego 16. Na porządku obrad wykład „Ciekawy objawy u wielkich kompozytorów."

— **Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego.** Zebranie plenarne w środę 19 bm. o godz. 20 w lokalu p. Dudka ul. Marsz. Focha 62.

— **Sekcja Kajakowców K. H. „Czarni".** Miesięczne zebranie odbędzie się w czwartek, 20 bm. o godz. 20 w lokalu p. Kasprzaka, ul. Kilińskiego 15. Referat p. t. „Zwycięstwo, rekord i cukier" wygłosi kol. St. Waligórski

— **Tow. Uczniów Handlowych Sekcja Związku Pracowników Kupieckich.** Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, 21 bm. w „Ognisku Ucznia Kupieckiego" przy Al. Marcinkowskiego 26 o godz. 20.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **B. C** Składki do Z. U. P. U. płatne są z dołu na każdy miesiąc kalendarzowy i winny być wpłacone do Zakładu najpóźniej w ciągu pierwszych 10 dni następnego miesiąca za miesiąc ubiegły (k)

— **Z. P.** Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, pl. Wolności 1. — G. Gebethner i Wolff, Poznań, Ratajczaka 36. (k)

— **P. Piotrosińska.** Ratajczaka 31, p. Gumowska. (k)

— **J. O.** Wolno brać na podstawie dobrowolnej umowy. Prawo takiej opłaty nie przewiduje ani nie zabrania (k)

— **Ma 29.** Gospodarz może odmówić zezwolenia na odnajem pokoi. Opłaty za takie zezwolenie prawo nie przewiduje, zatem jest to zależne od dobrowolnej umowy. Radzimy przedstawić sprawę Urzędowi Rozjemczemu dla spraw najmu. (k)

— **E. St.** Firma ma prawo wypowiedzieć stosunek pracy, z zachowaniem przewidzianego ustawą czasokresu wypowiedzenia. Pracownik ma prawo do wynagrodzenia za nadliczbowe godziny pracy. Przedawnienie 2 lata. Pracownik może żądać świadectwa zarówno w czasie trwania stosunku pracy, jak przy rozwiązaniu wzgl. po rozwiązaniu tego stosunku. (k)

— **W. C. Grabów.** Niema ustawy, na którejby takie żądanie można oprzeć. Jeżeli szkody są wyrządzone rozmyślnie, miasto może pociągnąć danego urzędnika do odpowiedzialności. (k)

— **W. W Gniezno.** Pańskie stanowisko jest prawnie uzasadnione. Zatem może Pan spowodować wysłanie nakazu zapłaty i w razie sprzeciwu wytoczyć skargę, z widokiem powodzenia. (k)

— **S .S. 100.** Cóż jest pewnego na tym świecie? Nuż jednak wszelkie obawy okażą się w najbliższym czasie płonnemi? Zatem nie ryzykujemy żadnej porady i musi Pan na własną odpowiedzialność coś postanowić. (k)

— **J. D.** Podatek obrotowy wymierzono Panu bezprawnie, również zajęcia dokonano niezgodnie z przepisami prawa. Radzimy interwenjować za pośrednictwem Związku Tow Przem. i Rzem., Poznań, ul. Masztalarska 8 a. (k)

— **Czytelnicy. Plotki!** Może chodzi o rzeźbiarza Haupta? Żyda niema w tem absolutnie (k)

— **St. K., Grobla.** Nie musi Pan ustąpić mimo upływu kontraktu, gdyż korzysta Pan z ustawy o ochronie lokatorów. Wprawdzie gdyby spór poszedł na drogę sądową, nie mógłby Pan liczyć z całą pewnością na powodzenie i prawdopodobnie z lokalu musiałby Pan ustąpić, jednak nie przesądzamy tego. Zatem zalecamy porozumienie. (k)

— **Wołynianka.** Wystarczy podpis bez tej formułki. (k)

— **Willy.** Prywatna taka szkoła ma powstać jeszcze w bieżącym miesiącu. Adres przeczyta Pan w ogłoszeniach. (k)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony

Dnia 15 października zgłoszono:

Kazimierz Stankowski, mistrz szewski 79 l. Henryk Wojciechowski, 2 l. 7 mies 12 dni Małgorzata Leińska, z domu Skrzypińska, wdowa, 88 l. Leokadja Kurowska, z domu Skierska 53 l. Czesław Załuski, 2 mies 25 dni. Marja Styczyńska, z domu Witkowska, 43 l. Jan Sura, 1 i pół dnia. Petronela Czerniakowa, z domu Grabińska, wdowa, 76 l. Marta Grzonka, z domu Krügerówna, 30 l. Weronika Heintze, z domu Ratajczakówna, 29 l.

Dnia 17 października zgłoszono:

Wiktor Borkowski, 16 l. Bolesław Pokora, nauczyciel głuchoniemych, 35 l Walenty Kurnatowski, robotnik, 60 l. Bolesław Banachowicz, ślusarz, 47 l. Kazimiera Kowalakówna, 3 l 8 mies 18 dni Jadwiga Ziemiańska, 1 mies 7 dni Włodzimierz Żakowski, 2 mies 29 dni Stanisław Schulz, kamieniodrukarz, 80 l. Sura Rosenbaumowa, z domu Goldberżanka 57 l. Walerja Nowak, z domu Przybyłówna, 29 l Marjusz Kieszczyński, technik, 34 l. Jadwiga Andruszka, marszantka, 23 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: W. Z. z prośbą o błogosławieństwo dla domu, 2 zł Einbacherowa 20 zł. — Stan. Kwiatkowski (Śniadeckich 16) 5 zł — Jan Budziński (ul. Małeckiego 12) 5 zł. — Marja Zeidlerówna 2 zł. — J W z prośbą o zdrowie i opiekę nad domem 25 zł. — Wiktorja Wojciechowska Poznań, z prośbą o wysłuchanie 2 zł. — N. N 1,50 zł. — Inż. Wanda Łopuszyńska, Murowana Goślina, 3 zł. — Dr. Sew. Chmielewski 20 zł. — Zofja Konarczak 1 zł — Razem z poprzednio pokwitowanemi 533.84 zł.

Na ochronkę Dzieciątka Jezus na P. W. K.: Konstancja Sławska 5 zł. — Kazimierz Osten Sacken 10 zł — Helena M. 1 zł. — Jan Lisiewicz 1 zł — Razem z poprzednio pokwitowanemi 48 zł.

Na rodzinę uczciwego bezrobotnego: A. D. 2 zł. —Zarząd Dóbr Rokosowo p. Gostyń 10 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 22 zł.

Na biedne dzieci „Wesołego Miasteczka“, pozostające pod opieką poznańskiego okręgu „Caritas“: A. W 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 35 zł.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Poświęcenie nowej placówki kulturalnej.

W niedzielę ub. poświęcił O. Szopiński filję Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej przy ul. Chełmońskiego 21 — Od dłuższego czasu domagano się otwarcia filji, która stwarza możność uczniom, mieszkającym w dzielnicy Łazarskiej i Jeżyckiej korzystania z nauki i muzyki bez straty czasu na przejazdy do instytutu głównego, znajdującego się nadal przy ul. Fr Ratajczaka 36. Szczególnie ważną będzie filja przy ul. Chełmońskiego 21 dla dzieci przedszkola muzycznego i orkiestry dziecięcej, która w ostatnich czasach wzbudziła zainteresowanie i podziw nie tylko u nas w Poznaniu, lecz której echa dostały się także poza granice kraju, wywołując wszędzie wielkie zainteresowanie jako rzecz w dziedzinie pedagogiki muzycznej zupełnie nowa. Orkiestra przedszkola muzycznego Wielkopolskiej Szkoły Muzycznej, której ilustrację zamieściliśmy przed niedawnym czasem, uchodzi z swym czteroletnim dyrygentem Jurkiem Barbarskim za najmłodszy na świecie zespół muzyczny.

zg 16361

Dnia 17 b. m. zasnął w Bogu, w 73 roku życia, opatrzony Sakramentami św., nasz kochany ojciec, dziadek, brat i teść, ś. p.

Dr. med. Alfons Chrzanowski

b. długoletni lekarz w Łabiszynie.

Pogrzeb odbędzie się w Łabiszynie w czwartek, dnia 20 b. m., o godz. 11.
Krewnych, Przyjaciół i Znajomych proszą o modlitwę za duszę Zmarłego

w imieniu stroskanej rodziny
synowie.

Łabiszyn, Poznań, Karłowo dnia 17. X. 1932.

Autobus oczekiwać będzie na stacji Brzoza o godz. 11.
Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

zg 16369

Dnia 17 października, w 79 rocznicę swych urodzin, zasnęła w Bogu o godz. 9.30, po krótkich, a ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa siostra, matka, teściowa i babcia, ś. p.

Katarzyna Schaeferowa

z domu **Radajeska**

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 20 b. m., o godz. 15-tej, z kostnicy wojskowej przy Wałach Jana III. na cmentarz św. Marciński przy ul. Bukowskiej, o czem donosi Krewnym i Znajomym

w ciężkim smutku pogrążona
rodzina.

Msza św. odbędzie się w piątek, dnia 21 b. m., o godz. 9.30, w kościele św. Marcina.

dg 1436

---

†

W poniedziałek, dnia 17 b. m., zmarł po krótkich cierpieniach, w godzinach wieczornych, mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, teść, dziadek, brat, szwagier i wuj

mistrz piekarski

Hugo Specht

w 63 roku życia.

W imieniu ciężko strapionych
Łucja Specht z domu Frost.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 21 b. m., o godz. 3 po południu na cmentarz ewangelicki w Szelągu.

Prosimy o nieskładanie kondolencji.

Poznań, dnia 17 października 1932 r.

ng 5888

---

†

Dnia 15 października 1932 r., o godz. 4-tej, zasnęła w Bogu, po długich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, droga najukochańsza mamusia, córka, synowa, bratowa, siostra i ciocia, ś. p.

Walerja Nowak

z domu **Przybył**

przeżywszy lat 29. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 19 b. m., o godz. 3.30 po południu, z domu żałoby ul. Śniadeckich 6 a. na cmentarz Górczyński. Nabożeństwo żałobne odprawi się w czwartek, dnia 20 b. m., o godz. 8.30, w kościele św. Michała przy ul. Śniadeckich.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż z córeczką i rodzina.

Poznań, Paryż. zg 16366

---

†

Dnia 16. 10. 1932 r. zmarł, opatrzony Olejami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany, dobry ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Henryk Chmara

były komisarz obwodowy w Grodzisku Wlkp.

przeżywszy lat 55. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 20 b. m., o godz. 3.30 po poł., z domu żałoby.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci, wnuczek i rodzina.

Grodzisk, Wilno, Leszno, Poznań. zg 16360

---

†

Dnia 17 października 1932 r. zasnął w Bogu, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, ś. p.

Stanisław Ranecki

leśniczy dóbr rycerskich w Siekowie.

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 20 b. m., przed południem na cmentarz parafjalny w Przemencie.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona dzieci. zięciowie i wnuki.

Siekowo, Poznań, Oborniki, Rostoki. Krzeszkowice. zg 16364

Dnia 17 października 1932 r. zmarła w Potulicach Wielka Obywatelka Kraju, Wierna Córka Kościoła, opatrzona Sakramentami św., ś. p.

Aniela hr. Potulicka

Pogrzeb odbędzie się w piątek, 21 b. m., o godz. 11-tej w Potulicach (p. Nakło, woj. poznańskie).
Dobrodziejka i Założycielka Fundacji naszej złotemi głoskami wyryła czyny Swego życia.
Cześć Jej świetlanej postaci!

Kuratorjum
Fundacji Potulickiej im. Anieli Potulickiej.

Pg 5180

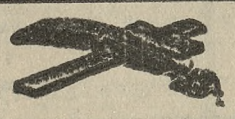

Dnia 17 października, o godz. 18,30, zasnęła w Panu, opatrzona Sakramentami św., patronka kościoła w Ślesinie i Samsiecznie, ś. p.

Aniela hr. Potulicka

Niech Bóg wynagrodzi Jej ofiarne i zbożne życie.

Ks. Płoszyński, proboszcz.
Dozory kościoła w Ślesinie i Samsiecznie.

Ślesin, dnia 18. 10. 1932. dg 1 439

W dniu 16 b. m. zmarł, ś. p.

Bolesław Pokora

nauczyciel Wojewódzkiego Zakładu dla Głuchoniemych w Poznaniu.

W ś. p. Zmarłym stracił Poznański Wojewódzki Związek Komunalny gorliwego i obowiązkowego urzędnika.
Cześć Jego pamięci!

Starosta Krajowy.

ng 5885

Dnia 17 października, o godz. 18,30, zasnęła w Panu, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza przezacna dobrodziejka, ś. p.

hr. Aniela Potulicka

Pogrzeb odbędzie się dnia 21 b. m., o godzinie 11, w Potulicach.

dg 1 438

W imieniu Seminarjum Zagranicznego
Potulice. wdzięczny **Ks. Ignacy Posadzy.**

PODZIĘKOWANIE.

Wielebnemu Ks. Prał. dr. Rolewskiemu, Drugiej Sodalicji Pań Miejskich, Tow. Róż. przy Farze, Gronu Obywateli przy kościele P. Jezusa w Poznaniu i Tow. Krawców za uświetnienie swoją obecnością mszy św., odprawionej z okazji naszych srebrnych godów małżeńskich, oraz Kat. Tow. Rzem. Polskich w Poznaniu i wszystkim za nadesłane nam szczere życzenia, składamy tą drogą nasze podziękowanie staropolskiem „Bóg zapłać"!

FELIKSOSTWO KABATOWIE
ul. Wrocławska 13.

dg 1 442/3

Dnia 17 października 1932 r., o godz. 19,15 zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., najdroższa siostra moja, ś. p.

Jadwiga Sędzierska

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 20 b. m., o godz. 15-tej z kaplicy cmentarza ks. ks Zmartwychwstańców na Wildzie. Autobus oczekuje gości o godz. 14-taj przy ul. Szwajcarskiej 16.

W smutku pogrążony
dg 1 445 **Leonard Sędzierski**

Ś. p.

Marjusz Kieszczyński

zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., dnia 16. X. 1932, o godz. 19-tej, przeżywszy lat 34.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 19 b. m., o godz. 4 po poł., z kaplicy cmentarnej w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążona **rodzina.**

dg 1 444
Zakł. Pogrzeb. „Ceremonjal". Towarowa 25. Tel. 31-60

BACZNOŚĆ
WŁAŚCICIELE DOMÓW

Kto nie skąpi i dachy reperuje, ten majątek swój ratuje.

Mając większe zapasy materjałów wykonuję wszelkie prace blacharskie i dekarskie, jak pokrywanie, reperowanie i smołenie dachów papowych, blaszanych, dachówkowych i t. p. **po cenach bardzo niskich.** Smołę preparowaną papę, lepik i t. p. sprzedaję po cenach fabrycznych.

Ig. Mandowski, mistrz blacharsko-dekarski
Poznań, Grobla 3. Telefon 34-69.

Pg 4 687-57.134

Baczność Fachowcy Skórni!

Olbrzymia zniżka cen!

na skóry garbowane wszelkiego rodzaju. Krupony podeszwowe od 5.— zł za kg., faledry I gat. od 5.50 zł za kg boksy czarne i kol. od 9.5 gr za dcm², bukaty, szewro, konie i t. p. po cenach najniższych poleca Pg 4 686 57.138

IGN. MANDOWSKI, POZNAŃ, Grobla 3 — Telefon 34-69

Futra

gotowe i na miarę, spody pod futra i skóry wszelkiego rodzaju — poleca najtaniej

JÓZEF DAWID
Poznań, ulica Nowa nr. 11.
Firma Chrześcijańska
Przyjmuje asygnaty Tow. „Kredyt"
Pw 4 173-36.85

Kupujemy po najwyższych cenach dziennych

groszek zielony
groch „Victoria“
mak niebieski
gorczycę żółtą
rzepak
rzepik
Ia jęczmień browarowy
owies biały
płatki ziemniaczane
i prosimy o oferty opróbkowane.

Carl Kretschmer & Co.
Leszno (Pozn.) ng 5 889

„CAFÉ ESPLANADE“

Podajemy do wiadomości W. Szan. Klienteli, że **rozpoczynamy od dnia 17-go października r. b. sprzedaż**

ciastek, tortów i ciast na miasto

Aby dać możność przekonania się W. Szan. Klienteli o wykwintnym smaku naszych wyrobów,
codziennie dodajemy do dużej kawy **jedno ciasteczko gratis.**
Do każdych **10-ciu ciastek** sprzedanych na miasto — **prezent** z Fabr. Fajansu St. Mańczak-Chodzież.
Uwaga: Ciasteczka do kawy i herbaty wydawać będziemy aż do odwołania.
Własny wypiek. — — — SPECJALISTA WARSZAWSKI
Pg 5 028-41.35 Z poważaniem **ZARZĄD.**

Polecam
SALKĘ
do zabaw, zebrań i wszelkich uroczystości.
„Restauracja Teatru Wielkiego“
ul. Fredry 9. zg 16 363

Plac przemysłowy

o powierzchni 2 680 □ mtr. przy dworcu towarowym, **korzystnie na sprzedaż.**
Zgłoszenia poważnych reflektantów do eksp. Kurjera Poznańskiego pod **zg 16 368**

PIECE

kuchnie westfalskie, rury, kolana, płyty z kręgami, kuchenki naftowo-gazowe, żelazka elektryczne, gazowe i okowiciane, wagi i ciężarki
tanio
A. KOSZEWSKI
Poznań St. Rynek 61.
Pg 4 980 40.86

Posiadłość

na prowincji, w której od lat zaprowadzony jest dobrze prosperujący interes zbożowy, ze śpichrzem, biurami i szopami, **zaraz na sprzedaż.** Również mechaniczna

czyszczarka

marki „Neusaat“ z zapędem elektrycznym, do czyszczenia wszelkich zbóż i nasion, **tanio do oddania.** Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod **zg 16 323**

Stenotypistka

bardzo biegła (maszyna Reemington) może się zgłosić. Znajomość języka niemieckiego konieczna. Reflektuje się tylko na siłę pierwszorzędną.

Dr. Jan i Dr. Stanisław Sławscy
adwokaci i notarjusze zg 16 365
Poznań, ulica Rzeczypospolitej 1.

LICYTACJA ZASTAWU

W środę 19 października, o godzinie 11-tej, sprzedam w lokalu publicznych licytacyj, ul. Wroniecka 4, na odpowiedzialność zainteresowanych, najwięcej dającemu za gotówkę:
aparat radjowy 3-lampkowy. Pg 5 179-42,22
Pozatem sprzedam dobrowolnie:
2 aparaty radjowe 3 i 5 lampkowe oraz partję płaszczy i kurtek chłopięcych.
Brunon Trzeczak
zaprzysiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, ul. W. Garbary 34, tel. 2126 i 3175.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, 21 X 1932 r., o godz. 12-tej, ul. Towarowa, C. Hartwig, komornik sądowy sprzeda publicznie najwięcej dającemu:
6 maszyn do gięcia i szwejsowania sztab żelaznych.
dg 1 441 **WIERZYCIELE.**

Wierzycielom Banku Przemysłowców

podaje się do wiadomości, że
w czwartek, dnia 20 b. m. o godzinie 10-tej
odbędzie się na sali Ogrodu Zoologicznego
zebranie informacyjne wierzycieli,
na które zaprasza się zainteresowanych. Jako legitymacja wstępu służy książeczka depozytowa złotowa.
dg 1 437/38 **Komitet Wierzycieli.**

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, dnia 19 b. m., o godz. 11 przed południem, sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę w firmie „Express“, Małe Garbary 5:
bieliznę damską, męską, dziecięcą, fartuchy, swetry, ręczniki, pończochy i t. p. rzeczy. ng 5 605
Licytacja odbędzie się nieodwołalnie.
Dawid, kom. sąd. Śniadeckich 26.

PRZYMUSOWY PRZETARG

W środę, dnia 19 b. m., sprzedam w folwarku Lipie o godz. 14-tej publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:
20 jałowic oraz 5 buhajów. ng 5 887
Woźny, komornik sądowy w Gostyniu.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1 SPRZEDAŻE

Losy
1 klasy, najszczęśliwsze, poleca kolektura Kędziory, Poznań, Sieroca 5/6, narożnik Nowej. zdg 32 065

Parcel
kilka w najładniejszej części Poznania korzystnie z powodu wyjazdu sprzeda właściciel. Oferty osobiście 9—10 rano 3—4 Plac Nowomiejski 1 mieszkanie pani Taczanowskiej, tel. 53 13. zdg 37 125

„Antyki“
meble używane, wielki wybór, ceny najniższe. Flasiński, Wożna 9 Pg 5056 57 217

Lornetka
do polowania 5 × system Galilei okazyjnie. Kwiatowa 6, m. 8. zdg 37 582

Antykwarycznie
najkorzystniej. Kupno — Sprzedaż Marcinkowskiego 28. Pg 4 748 40 54

Okazyjnie
sprzedam serwis obiadowy, łóżka żelazne dziecięce, umywalnie Staszewski Wyspiańskiego 15.

Wykorzystaj okazję
kup parcele pod budowę własnego domku na 4—5 letnie rozpłaty, a skończą się twoje kłopoty mieszkaniowe. Cena za metr kwadratowy od 20 groszy. Informacje w Biurze Osiedla Podmiejskiego Poznań Gwarna 9. dg 1 370

Meble
tanio wprost z składnicy poleca K. Bakoś, ul. Wenecjańska 1, Most Chwaliszewski przy krzyżu. zdg 34 821

7 parcel
sprzedamy tanio w osadzie leśnej w Kobylempolu z ładnym drzewostanem sosnowym po około 2 000 m. kw. po 30 gr za m. kw. Przy wpłacie po 20 gr za 1 m. kw. może nastąpić natychmiast przewłaszczenie z uregulowaną hipoteką. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 049

3 płaszcze
męskie, jesienny i zimowe na wysoką figurę, prima nowe półbuciki nr. 44 sprzeda. Solacka 8 od 2—4 zdg 37 145

Futro męskie
piżmowce z wydrą na tęższą osobę nowe. Adres Kurjer Poznański zdg 37 636

Skład kolonjalny
zaprowadzony dobrze prosperujący w śródmieściu Poznania na sprzedaż. Objęcie ca. 10 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 37 642

Lampa
krawcowa orginał „Hanau“, bardzo mało używana. Wierzbięcice 5 mieszkanie 3. zdg 37 644

Maszynę
„Underwood“ najnowszy system cicho piszącą bardzo mało używaną, jak nową korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 646

Płaszcz
zimowy mało używany kilka ubrań średnia figura tanio sprzedam. Kraszewskiego 4 mieszkanie 6. zdg 37 655

Skład
kolonjalny sprzedam, dobrze zaprowadzony z powodu zmian rodzinnych. Wskaże Kurjer Poznański zdg 37 656

Gospodarstwo
70 mórg ziemia pszenna budynkami żywym i martwym inwentarzem ze żniwem stacja kolejowa, 10 kilometrów od Poznania, przy wpłacie 20 000 zł Agenci wykluczeni. — Poznań Wielkie Garbary 48 mieszk. 11. zdg 37 680

Sprzedam
duże lustro stojące marmurową płytą. Dolna nr 1 m. 3. zdg 37 750

Repozytorjum
bufet tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 703

Piece
kuchenki kaflowe przenośne tanio poleca Milich, Dolna Wilda 21. zdg 37 721

Kuchnia
gazowa 4 palniki, piec szamotowy. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 37 756

Pianino
sprzedam, Piotra Wawrzyniaka 8 m. 10. zdg 37 739

Skład z urządzeniem
1 pokojem przy ruchliwej ulicy centrum zaraz odstąpię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 808

Firany
odpasowane od 3.80 zł. Kongres od 45 gr. Tiulowe od 8.50. Kapa pikowa od 4.70. Kapa na 2 łóżka 16.50. Kołdra watowana od 11.50. Raczyk — Poznań Stary Rynek 94. P 5 063/4-41.141

Parcel
największy wybór li tylko w firmie „Osadopol“, Rzeczypospolitej 9. zdg 37 777

Radjo
sprzedam korzystnie z gramofonem na prąd. Adres Kurjer Poznański zdg 37 805

Skład
spożywczy dobrze zaprowadzony przy bardzo ruchliwej ulicy na Jeżycach z kompletnem urządzeniem i pełnym towarem na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 37 790

Lampy
biurko. Matejki 60 m. 7. zdg 37 785

Pianino
„Quandt“ tanio. Górna Wilda 76 mieszkanie 5. zdg 37 764

Zakład fryzjerski
sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 37 847

Skład
kolonjalny, narożnikowy, trzypokojowe mieszkanie sprzedam. — Wskaże Kurjer Pozn. zdg 37 844

Kurtka
damska bronzowa ciepła, skórzany kołnierz, mankiety, pasek mało noszona 50 zł. Podgórna 2 m. 7 II p. zdg 37 839

Futro damskie
oryginalne świstaki orenburskie, mało używane sprzedam korzystnie Wrocławska 31, parter prawo godziny 2—4 zdg 37 807

Resztówkę
70 mórg ziemi buraczanej pobliżu Mogilna pięknemi zabudowaniami dom 10 pokoi na suterynach sprzedam. Cena 26 000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 782

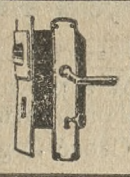

Okucia
budowlane meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań św. Marcin 34. Specjalny skład okuć, telefon 34-31. dg 542/3

Probiernia
i butelkowa sprzedaż wyrobów wódczanych, położona w ruchliwem miejscu, dobrze prosperująca z powodu choroby natychmiast do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 772

Jadalnia
nowa bogato rzeźbioną okazyjnie z powodu zapłacenia podatków. Szyperska 3 mieszkanie 9. zdg 37 769

Lustro
stylowe złocone z płytą marmurową Plac Sapieżyński 2 m. 10. zdg 37 363/4

Maszyna
krawiecka używana w dobrym stanie. Kręta 22, m. 10. zdg 37 365/6

Urządzenia składowe
do sprzedania Strzelecka 2 m. 2. zdg 37 789

Wóz
reklamowy piekarski, dobrym stanie tanio sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 37 928

Piec
kaflowy przenośny tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 702

Miód
gwarantowany czysto pszczelny ze słynnych pasiek Łopuszańskich 3 kg 6.— 5 kg 8.— 10 kg 15 złotych wraz z blaszanką franko wysyła „Pszczelmiód“. Zbaraż Małopolska skrytka 35. ng 3882

Sypialnię
ładna polerowana nowoczesna sprzedam bardzo tanio. Stolarnia Kwiatowa 6. zdg 37 832

Jadalnię
ładna, bufet rozkładany, witryna, zegar, krzesła skórzo, sprzedam tanio. Wierzbięcice 46 mieszkanie 20. zdg 37 833

Stół
rozciągany nowy debowy pól ceny. Skarbowa 11, suterena. zdg 37 811

Dom
piętrowy inwentarzem przedm. Poznania zaraz korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 37 838

Biurko
pięćdziesiątpięć. Józefa 9 m. 8. rg 3724

Restaurację
korzystnie sprzedam, w najlepszym punkcie Poznania. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 885

Miód
prawdziwy pszczelny z własnej pasieki z lipcowego zbioru wysyła za pobraniem franko 5 kg zł 10 10 kg zł 19. Pasieka Braci Kulmatyckich Horodyszcze poczta Kozłów koło Tarnopola. Pg 5167 41.17

Swetry — Pullowery najtaniej
w składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 36 — Dziecięce 1.50 2.25 damskie 3.50; 4.75; męskie 2.45; suwaczem 3.75. Trykotaże zimowe — kalesony 1.90 koszula 2.50, kombinacje dziecięce 1.45, pantalony 1.35 Berety 1.90. Szale jedwabne 1.25. Rękawiczki damskie 1.25, skórkowe 2.45 kozłowe 3.45; Nappa flanela 4.45, Nappa wełna 4.95. Pończochy Bemberga 1.85; strzałka 2.25, 2.50 Skarpetki niciane 0.35; jedwabne 0.75; Bielizna — Krawaty za bezcen. Pg 5 165 57.234

Piecyk
elektryczny, jak nowy. Poznańska 27, m. 5. zdg 37 851

2
francuski gobeliny ręczne okazyjnie do sprzedania. Centrala Tapet, Poznań Gwarna 19. zdg 37 857

Gabinet
leżankę, koszykowe tanio sprzedam. Kanałowa 3, m. 4, od piątej. zdg 37 858

Gospodarstwo
72 morgi przy mieście powiatowem, zabudowanie masywne, inwentarze kompletne 23.000, wpłaty 15.000. Wały Królowej Jadwigi 2, mieszkanie 2. zdg 37 865

Gospodarstwo
64 morgi budynki inwentarzem sprzedam, cena 20.000, wpłaty 7.000 zł. Sowiński, Poznań, Ratuszowa 35, Hala Targowa, tel. 18-97. rg 3 732

Parcelę
sprzedam, Karol Rose, Poznań-Szelag, ul. Wyłom 42. rg 3 730

Anodówki „Emka“ najkorzystniej

150 wolt wykazująca 175 wolt zł 17.90; 120 wolt wykazująca 140 wolt 13.90; — 100 wolt wykazująca 120 wolt zł 11.25; 90 wolt wykazująca 110 wolt zł 10.00; 60 wolt wykazująca 75 wolt zł 7.40. Baterje wysyła się na całą Polskę za zaliczeniem zł 2.— Za przedłożeniem karty gwarancyjnej z barterji anodowej „Emka“ ładujemy jednorazowo akumulator gratis — „EMKA“. Zakłady Radjo elektrotechniczne Radjoaparaty żyrandole gramofony, płyty aparaty fotograficzne właśc. Marjan Włodarczak Poznań Wrocławska 30 telefon 3683. Pg 5 012 40.140

Motocykl
z przyczepką Triumph-Motosacoche sprzeda bardzo tanio Kosczyński, Ogrodowa 15. zdg 37 914

Gospodarstwo
52 morgi znajduje się w bardzo dobrym stanie, inwentarz żywy i martwy nadkompletny jest zaraz na sprzedaż. Cena według ugody. Zgłoszenia pod adresem Jan Kornek, Małe Kobylniki, poczta Kiekrz, pow. Poznań. zdg 37 992

Dom
piekarnia, spichrzem przy rynku w Poznańskiem zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 887

Dom
7 pokojowy w Poznańskiem, spichrzem, spichrzem dworcowym nadający się na przedsiębiorstwo zbożowe korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 886

Sypialnię
dębowa kanapę szafę biurko obrazy z powodu wyjazdu tanio sprzedam Adres Kurjer Poznański zdg 37 925.

Szafa
ogniotrwała, dwudrzwiowa natychmiast do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 934.

Skrzydło orzechowe
Berndt — Breslau, dobrym stanie zł 500.—. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5170 42.30

Znaczki
zagraniczne sprzedaje kupuje — Antykwarjat, Wrocławska 15 piętro. zdg 38 000

Dwuzłotówki
odwrócony orzeł, pięciozłotówki jubileuszowe oddam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 964

Wazony kryształowe
piękne rzeczy, okazyjnie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5175 42.25

Składzik
obuwia z warsztatem dobra egzystencja dla fachowca sprzedam tanio z powodu wyjazdu. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 971

Pianino
sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 975

Restauracja
w śródmieściu z mieszkaniem tanio i korzystnie zaraz do objęcia Agenci wykluczeni. Informacje: Sawicki Kopernika 4 m. 9. zdg 38 024

Leżanki tanio bardzo ładne
solidna praca, tańsze droższe Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5171 42.29

Ładne dywaniki
przed łóżka, owalne proste piękne kolory i rysunki bardzo tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5172-42.28

Aparaty „Minimax“
do gaszenia ognia tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5173-42.27

Partję rogów
wiekesze, mniejsze, ładne okazy, tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5174-42.26

Skład
kolonjalny i delikatesy z towarem i mieszkaniem sprzedam tanio. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 37 969

Maszyna damska
„Westfalia“ okrągłe czółenko wpuszczane jak nowa zł. 260. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5176 42.24

Salonik
prosty styl, 8 części pokryty zielonym adamaszkiem zł 300.—. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5177 42.23

5 KUPNA

Maszyny
do pisania, cenne sprzęty biurowe przyjmujemy do sprzedaży komisowej Skóra i Ska Poznań Aleje Marcinkowskiego 23 zdg 36 245

Kupię używane
nożyce do papieru (Pappscheere) nożyce tarczowe, maszynę do cięcia (gilotynę) maszynę drukarską tygiełkę, formatu 25×35 — Oferty do „Par“ Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 41.99. Pg 5 121 41.99

Szybę
wystawową 2×2 kupię. Garaże Polonia Drużbackiej 2. zdg 37 602

Za gotówkę
skład towarów krótkich przy ożywionej ulicy kupię lub pokaż zadzierżawię. Ul. Siemiradzkiego 2 m. 6. dg 1435

Przewodnikiem
Lwowa i wschodniej Małopolski
jest
Kurjer Lwowski

Opony
i dętki 740×140 poszukuje. Oferty z cena Kurjer Poznański zdg 37 701

Składu
mniejszego poszukuje. Oferty z podaniem ceny i dzierżawy proszę Kurjer Poznański zdg 37 707

Radjo
3—4 lampkowe, sieciowy stały prąd okazyjnie kupię. Oferty z cena Kurjer Poznański zdg 37 719

Sypialnię
ładną tanio za gotówkę kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 722

Dywan
3×4 perski wzór utrzymanie jakość pierwszorzędna, okazyjnie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 734

Kupię
skład mniejszy artykułów spożywczych z 2 pokojowem mieszkaniem Oferty Kurjer Poznański zdg 37 803

Dom
czynszowy przy wpłacie 30 000 bezpośrednio od właściciela kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 37 768 albo tel. 40 63.

Rower
kupię. Oferty cena do Kurjera Poznańskiego zdg 37 665

Meble używane
całe komplety oraz pojedyńcze sztuki kupuje i przyjmuje w komis Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3, telefon 24-42. Pg 4-990 40.124

Patefon
walizkowy, mało używany z płytami kupię. Oferty z ceną do Kurjera Pozn. zdg 37 879

Kupię
piękną willę z kilkunastu morgami dobrej ziemi blisko Poznania. Zgłoszenia osobiste Hotel Hospita, pokój 35. zdg 37 850

Kupię
skład kolonjalny dobrze zaprowadzony z towarem i mieszkaniem małem w cenie do 5.000 — przy objęciu wpłata 3.000, reszta za 1 miesiąc wprost od właściciela. Oferty szczegółowe Kurjer Poznański zdg 37 987

Skrypt W. S. H.
I rok do Technologji i Towaroznawstwa Chemicznego kupię. — Zgłoszenia na Cieszkowskiego 1, mieszk. 4. od godz. 14—15. zdg 37 993

Kupię
dom 1 lub 2 składami tylko przy ruchliwej ulicy w większych miastach w poznańskiem wpłaty do 20 000 zł. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 003

6 KAMIENICE

Kamienicę
4 piętrową komfortem blisko śródmieścia mieszkania 4—3 pokojowe, dzierżawa 19 000 152 000, wpłata 80 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 37 681

Kamienica
centrum dochód 24 tys. cena 160 tys. wpłaty 70. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 716

Dom
w śródmieściu Poznania okazyjnie 25 000 wpłaty 15 000. Chwaliszewo 35 Restauracja. zdg 37 740

Kamienica
komfortowa dochód ustawowy 19500 cena 145 000 wpłaty 65 000 reszta 8% długoterminowa. pozatem wybór kamienic will, poleca „Krakus" Poznań. Pocztowa 30 zdg 37 735

Kamienicę
komfortowa narożnikowa, pięć składów dochód 20 000, cena 160 tys. wpłaty 100 000 sprzeda Centrala Handlowa. Poznań. Św. Marcin 14. zdg 37 [illegible]

7 PIENIĄDZ

Wspólnika
przyjmie skład galanterji. Potrzebny towar. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 666

Listy
hipoteczne sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 669

Z powodu
przejęcia majątku sprzedam moją pierwszorzędną hipotekę 36 000 zł. płatną w roku za 26 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 751

Poszukuję
200 zł krótko, zastaw. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 736

10 000
na I hipotekę nieruchomości poszukuję. dam tanio dwupokojowe mieszkanie komfortowe. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 771

Kupię
niemieckie 6% pożyczki Państw. Oferty Kurjer Poz.n zdg 37 854

Poszukuję
pożyczki na I hipotekę 4 000 zł lub sprzedam dom z urządzeniem, ogrodem i ziemia. St. Włodarczak. Mosina. Poznańska 28. zdg 37 916

Kto
pożyczy właśc. domu zaraz 1 500 zł. za miesięczną odpłatę z odsetkami? Oferty Kurjer Poznański zdg 37 924.

5 000
na hipotekę na nowo wybudowany dom w Poznaniu, wartości 70.000 poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 37 991

8 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
4 pokojowe komfortowe. Jarochowskiego 50. Informacje: Zachodnia 3. m. 4 zdg 37 007

5 pokoi
centralne ogrzewanie, Młyńska, II. piętro odpowiednie dla lekarza, adwokata do wynajęcia 1 listopada od gospodarza. Zgłoszenia telefon 73 90 od 10 do 13. zdg 37 660

Jednopokojowe
mieszkanie wydzierżawi gospodarz. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 37 670

Mieszkanie
3 pokojowe z meblami przynależytościami centrum odstąpię. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 706

Skład
z przyległem mieszkaniem 3 pokoje i kuchnia za dzierżawę zaraz. Pamiątkowa 7 gospodarz. zdg 37 999

Mieszkanko
suterenowe Dzierżawa rok zgóry. Pocztowa 20, portjer. zdg 37 926

Mieszkanie
pięciopokojowe wygody, śródmieście wynajmie gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 708

4 pokoje
przy Górnej Wildzie I. piętro, słoneczne z przejęciem mebli za zgodą gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 37 753

Pokój
i kuchnię wydzierżawie dzierżawa zgóry. Debiec, Świerczewska 19 St. Gilewski. zdg 37 744

2
pokojowe I piętro komfort słoneczne od gospodarza przy ulicy J. Chociszewskiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 770

Pokój
kuchnia. Jeżyce, czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 834

Trzypokojowe
dwupokojowe, wolne. Wskaże Kramarska 9 m. 1. zdg 37 810

Pięć
sześć, siedem, ośmiopokojowe wolne. Czarnecki. Marcina 62 II zdg 37 897

Mieszkanie
trzypokojowe, dwupokojowe, centrum wskaże Metelski. Szewska 11, m. 9. zdg 37 873

3 pokoje
kuchnia frontowe I piętro, Łazarz wprost od gospodarza miesięcznym czynszem wynajmę. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. rg 3 743

Sześciopokojowe
III. piętro, Fr. Ratajczaka od zaraz do wynajęcia. Informacje Bank. Piekary 1. zdg 37 986

2 pokoje
z kuchnią od gospodarza. Palacza 127. zdg 37 990

2
pokoje kuchnia I piętrze od 1. 11. do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 912

Słoneczne
jednopokojowe mieszkanie z meblami korzystnie do przejęcia. — Gdzie? wskaże Kurjer Poznański zdg 37 972

9 SZUKA MIESZK.

4 — 5
pokojowe potrzebne od 1. I. 33. Oferty Kurjer Pozn. zdrg 37 690

Mieszkania
3—4 pokojowego z przynależytościami wprost od gospodarza od 1. 11. Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 692

Poszukuję
próżnego pokoju od gospodarza. Przemysłowa. Zakład Bergera, pokój 35. zdg 37 695

Dużego
próżnego pokoju lub mieszkania 1—2 pokojowego. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 696

Wyższy urzędnik
poszukuje zaraz dwóch pokoi umeblowanych używalności kuchni za dzierżawę (najchętniej Jeżyce). Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 37 733

Mieszkania
pokoju kuchni poszukuje zaraz lub 1 od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 783

4—5
pokoi poszukuje oficer sztabowy. centrum lub okolica. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 762

2—3
pokoje. praktyka lekarska Wierzbięcice okolica poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 761

Mieszkania
2—4 pokojowego przy Rynku Jeżyckim poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 809

Dwu-
trzypokojowego mieszkania śródmieściu Oferty Kurjer Poznański rg 3729

Mieszkania
wprost od gospodarza dwa pokoje poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 37 871

Poszukuję
mieszkanie 1 lub 2 pokoje i kuchnię w śródmieściu wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański rg 3 734

Mieszkania
4 pokojowego w śródmieściu nie wyżej I. piętra. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 962

Urzędnik
państwowy etatowy szuka mieszkania 2—3 pokojowego zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 38 010

Poszukuję
mieszkania 4—5 pokojowego w centrum dzierżawa pół roku zgóry wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 37 960

Urzędnik
miejski starszy samotny pan szuka dwóch pokoi z kuchnią da pożyczkę lub rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 691

Pokoju
z kuchnią poszukuje. rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 821

1—2
pokoi kuchnia poszukuje urzędnik państwowy ½ lub rok zgóry. Tylko Łazarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 914

Dwupokojowe
płace zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 647

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
pokój kuchnie Wilda na takie lub dwupokojowe śródmieście, zgoda gospodarza Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 709

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
najchętniej uczniom lub panienkom wynajmę. Pomoc zapewniona Strzelecka 28 b I. lewo. zdg 37 044

Studentki
dwie na wspólny z utrzymaniem i opieką przyjmie Aptekarzowa Wichrowska Nowy Rynek 5 II. m. 3. zdg 35 274

Panu
pokój utrzymaniem bez. Kraszewskiego 12 m. 5. zdg 37 645

Pokój
ładny. Wierzbięcice 15. m. 4. zdg 37 657

Pokój
ładny panu. Dąbrowskiego 2 mieszkanie 12. zdg 37 658

Tanio
pokoik świeżo odnowiony elektryczność. Śniadeckich 4 parter, prawo. zdg 37 687

Inteligentnej
urzędniczce studentce utrzymaniem lub bez. Św. Józefa 5. mieszkanie 10. zdg 37 550

Frontowy
meblami lub bez. Gasiorowskich 11 — 4. zdg 37 685

Słowackiego
42. mieszkanie 1 elektryczność centralne jeden dwuosobowy. zdg 37 686

Pokój
dla inteligentnego solidnego pana. Wożna 9 mieszkanie 6. zdg 37 687

Piękny
pokój od listopada. Matejki 6, m. 5. zdg 37 728

2 pokoje
umeblowane dla jednego lub dwóch panów. Gdzie? wskaże Kurjer Poznański zdg 37 731

Czysty
Ratajczaka 11 a, — 6. mieszkanie 92. zdg 37 704

Jedno
dwuosobowy. Focha 29. m. 7. przy dworcu. zdg 37 346

Pokój
frontowy umeblowany niekrępujący bez pościeli dwom panienkom. Rybaki 8 I piętro lewo. zdg 37 768

Inteligentowi
dobrze umeblowany. Patr. Jackowskiego 30 m. 9. zdg 37 846

Umeblowane
małżeństwu bezdzietnemu, panom panom na stanowiskach. Wielkie Garbary 21 mieszkanie 6 narożnik Wielkiej. rg 3722

Zaraz
pokój umeblowany słoneczny małżeństwu lub 2 paniom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 908

Jedno
dwuosobowy wolny. Dominikańska 7. m. 8. zdg 37 907

Małżeństwu
umeblowany, piecyk gotowania. Wolnica 6 m. 5. zdg 37 905

Słowackiego
39 m. 9 Inteligentnym pracującym. zdg 37 855

Świętokrzyski
3. mieszk 12. skromny dwuosobowy solidnym. zdg 37 861

Frontowy
Szkolna 7/8. mieszk 14. rg 3 741

Inteligentnym
tanio. Wielka 17. m. 12. rg 3 739

Przecznica
3. I. p., m. 4 zdg 37 985

Centrum
komfortowy, duży, frontowy, inteligentowi. Skarbowa 22 m. 1. zdg 37 919

Dwa
umebl. lekarzowi, adwokatowi. dentyście. Podgórna. Adres Kurjer Poznański zdg 37 920

Pokój
dwu, jednoosobowy niekrępujący, słoneczny tanio. Kanałowa 7 II prawo. zdg 37 921

Jedno
lub dwuosobowy panom od 1 listopada. Patrona Jackowskiego 19, m. 6. zdg 37 930

Duży
słoneczny. Dąbrowskiego 33 — 8. zdg 37 976

Gabinet
sypialnia telefon od 1. Słowackiego wejście Prusa 2, m. 10, od 9—2. zdg 37 977

Pokój
dobrze umeblowany telefon. Słowackiego 27 mieszkanie 10. zdg 37 978

Zaraz
frontowy, ciepły. Bukowska 33, m. 2. zdg 37 578

Tanio
dla dwóch panów od 1 lub zaraz. Jeżycka 35, m. 5. zdg 37 908

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
próżnego z klatki schodowej szukam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 664

Małżeństwo
starsza córeczka szuka pokoju używaniem kuchni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 683

Asystent
Uniwersytetu poszukuje od 1-go pokoju czystego, elektryczność centrum. Warunki do Kurjera Poznańskiego zdg 37 688

Niekrępującego
zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 694

Niekrępującego
utrzymaniem komfortem telefonem, centrum szuka student. — Oferty wyczerpujące Kurjer Poznański zdg 37 712

Urzędniczka
poszukuje pokoiku śródmieściu. Cena oferty Kurjer Poznański zdg 37 758

Poszukuję
pokoju śródmieściu centralne ogrzewanie łazienka, telefon. — Zgłoszenia z ceną Kurjer Pozn. zdg 37 795

Pokoju
jednoosobowego z fortepianem — cena. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 787

Pokoju
bardzo dobrze umeblowanego, niekrępującego w śródmieściu z pierwszorzędnym utrzymaniem — poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 791

Podróżujący
poszukuje pokoju 4—5 dni miesięcznie. Oferty możliwie z ceną Kurjer Pozn. zdg 37 830

Pan
poszukuje pokoju skromnego — śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański rg 3727

Niekrępującego
wygodnego pokoju w śródmieściu poszukuje. Oferty do „Par" pod 57.276. Pg 5166-57.276

Pokoju
umeblowanego ewentualnie próżnego poszukuje zaraz małżeństwo Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 906

Pokoju
niekrępującego, śródmieście, telefon, łazienka poszukuję zaraz. — Oferty „Par" Al. Marcinkowskiego 11 pod 57.272. Pg 5 160 57.272

Pokoju
lub ubikacji próżnej, śródmieściu. Oferty cena Kurjer Pozn. zdg 37 859

Poszukuję
próżnego pokoju okolicy Jeżyc. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 982

Kto
odda pannie solidnej pokój umeblowany za masaż? Oferty Kurjer Poznański zdg 37 988

Centrum
umeblowany u samotnej szuka solidna panna zł 20—25. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 989

Pokoju
elektryczność, okolica Collegium Medicum poszukuje studentka Oferty cena Kurjer Pozn. zdg 37 998

13 LOKALE

Skład
widny suchy 5 ubikacyj 200 mtr. kw. podłogi do wynajęcia zaraz. Wiadomość na miejscu u stróża. Wyspiańskiego 12. zdg 37 659

Lekarzowi
spec. chorób skórnych oddzierża wie 3 ubikacje z urządzeniem w ruchliwem położeniu Poznania na warunkach przystępnych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 720

Ubikację
na maniejeza składnice. centrum poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 723

Biura
Słowackiego — Jasna parter 3 pokoje kuchnia czynsz miesięczny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 817

Skład
przy ul. Żydowskiej (tuż przy Starym Rynku) nadający się na każdą branżę kompletne urządzenie składowe i biurowe długość 17 mtr., dwa okna wystawowe, za miesięcznym czynszem Oferty Kurjer Poznański zdg 37 961

14 DZIERŻAWY

Rzeźnictwo
z urządzeniem, mieszkaniem, zaraz do wydzierżawienia wprost od właściciela Wronki, Sierakowska 34. zdg 37 931

Plac
przy Wałach Jagiełły ca 600 m² z szopami do wynajęcia. Domeracki Droga Dębińska 5 telefon 16-67. zdg 37 755

Skład
z mieszkaniem 4-pokojowem, nadający się na każde przedsiębiorstwo w bardzo dobrem położeniu do wynajęcia Zgłoszenia Skrzypczyk. Barcin. Rynek 19. zdg 37 496

Dzierżawy
800—1 500 mórg dobrej ziemi poszukuje z odpowiednią gotówką. Oferty podaniem warunków Kurjer Poznański zdg 35 646

Willa
komfort wydzierżawię tanio. — Oglądać: Aleja Szelagowska 32. zdg 36 828

Oddam
koncesję wódczaną od 1. XI. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 668

Teren
ca. 8 000 m² w całości lub mniejszych parcelach jako ogrodnictwo do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 754

Składu
próżnego (kolonjalke) od gospodarza poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 838

Dzierżawę młyna
wodnego przy Poznaniu odstąpi Jaśkiewicz Fredry 6 Poznań. zdg 37 882

Tysiąc
mórg żytniej ziemi kompletnym inwentarzem parowym garnitu rem właściciela 10 lat morgi 75 funtów, objecie 25 000. Nowak. Poznań. Kramarska 15 telefon 16-89. zdg 37 967

16. OSOBISTE

Halino
prosze adres Kurjer Poznański zdg 37 634. Witold.

Psychografologowi
Szamarzewskiego 58 wejście II. m. 15 dziękuje za trafne określenie charakteru narzeczonego. — Zakrzewska Sołacz. zdg 37 729

21 ZGUBY

Lornetkę
zostawioną Ludwikowie przy łodziach w niedzielę prosze o łaskawy zwrot za wynagrodzeniem. Śniadeckich 4, m. 8. rg 3 740

22 ROZMAITE

Syrop odżywczy św. Rafała
jedyny środek działający cudownie przy chorobach płuc, kaszlu astmie błednicy ogólnem osłabieniu angielskiej chorobie, daje krew silne mięśnie zdrowe płuca skutek niezawodny butelka 8.—, ½ butelk 4.25 Żądać w aptekach gdzie niema wprost z wytwórni Saint Raphael Poznań Bukowska 9. dg 1 352 3

Skórki
na obsady i kapelusze damskie. najtaniej u P. Szczawińska S-ka Wodna 1. Przyjmujemy asygnaty Kredytu Pg 4161.2-35 96/7

Odpisy
maszynowe tłumaczenia. Ogrodowa 16. II. zdg 37 973

Skrypt W. S. H.
I rok do Technologji i Towaroznawstwa Chemicznego kupię. — Zgłoszenia na Cieszkowskiego 1, mieszk. 4. od godz 14—15. zdg 37 994

Pracownia futer
wykonuje wszelkie prace w zakres kuśnierstwa wchodzące według najnowszych modeli fachowo i solidnie J. Betkowski Poznań Nowy Rynek 5. Pg 5 059-41.78

95 gr
koszula damska z klocka kolorowa z toledo od 1.85 — Garnitur (koszula i pantalony) 3.90, koszula nocna od 3.90 kolorowa z ładną dekoracją od 4.90 pantalony trykotowe od 95 gr jedwabne (milanaise) od 2.90, bielizna elastyczna „Nirwana" i jedwabna z najlepszej przędzy egipskiej, wełnianej i jedwabnej białe i kolorowe, jak: pantalony koszulki kombinacje staniczki, koszule nocne w wielkim wyborze po cenach najniższych poleca Dom Płócien i Fabryka Bielizny J. Schubert. Wrocławska 3 Specjalność: Wyprawy gotowe na zamówienie i z metra, trykoty zimowe. Pg 4 460 37.75

Płaszcze
jesienno zimowe piękne modele po cenach najniższych poleca P. Szczawińska S-ka Wodna 1. Przyjmujemy asygnaty Kredytu". Pg 4158-35.95

Dziurki
okrętkę mereżkę plisowanie dekatyzowanie obciąganie guzików nadrabianie stóp, hafty monogramy najtaniej „Haftoplis" Stary Rynek 10 wejście Kurzanoga. Filja Romana Szymańskiego (plac Świętokrzyski). Pg 3 523-13.12

Futra
skóry blamy w najlepszym gatunku poleca fachowy skład kuśnierski wykonuje reparuje. — Tad Olszyński Poznań Pocztowa 29. zdg 31 325

Książki
powieściowe, naukowe, dzieła artystyczne, poszczególne dzieła i całe bibljoteki kupuje. Płaci najkorzystniej Antykwarjat, Gwarna 29. zdg 37 019

Ważne dla PP. Mechaników i Zegarmistrzów!
Katalog narzędzi i fornitur już wyszedł z druku. Wysyłka franco po nadesłaniu 1.20 zł gotówką lub w znaczkach. Skład zegarów S. Scheiera Kraków Stradom 5e ng 5632

Swetry — szale
wykwintne ręczna praca potrzebuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 757

Futra
reperuje sumiennie tanio. Żupańskiego 2 m 2. zdg 37 768

Kołdry
przerabiam poszywam. — Smoczyńska Kwiatowa 8 zdg 36 496

Filateliści
wybory znaczków najtaniej wysyła czasopismo filatelist. Ikaros. Białystok Warszawska 127. zdg 37 896

Futra
modernizuje podług najnowszych modeli, fachowa pracownia. Ceny niskie. Zalewski Matejki 56, mieszkanie 10 zdg 37 852

Chiromantka
wschodnia sławy wszechświatowej. Bernardyński 3 m 12. zdg 37 918

23 OŻENKI

Kawaler
lat 25, przystojny blondyn poszukuje żony brunetki. Oferty wraz z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 37 677

Wdowa
inteligentna bezdzietna lat 36, posiadająca własny interes bez długu umeblowanie na 3 pokoje i kuchnią poszukuje męża. Panowie inteligentni z małem majątkiem raczą nadesłać zgłoszenia z fotografją. Wdowcy z dziećmi wykluczeni. Dyskrecja zapewniona. Kurjer Poznański zdg 37 682

Pana
inteligentnego na wysokiem stanowisku zapozna przystojną wdowę z urządzeniem i gotówką celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznański możliwie z fotografją zdg 36 896

Kawaler
przystojny lat 34, dobrych zalet, średniego wzrostu posiadający skład w dobrem położeniu Poznania poszukuje sympatycznej zgrabnej żony posiadającej skład wzgl. gotówkę. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 840

Panna
lat 24 posiadająca 150 000 wyjdzie zamąż „Przyszłość", Ogrodowa 5 m. 7. zdg 37 826

Stara panna
lecz przystojna rozumna, wesoła, poślubi pana nieprzeciętnych zalet ze sfer inteligencji małopolskiej. Poważne zgłoszenia oddać prosze w Kurjerze Pozn. zdg 37 820

Kawaler
bankowiec, lat 27, pozna inteligenta i sympatyczną pannę wyższego wzrostu od lat 19—24. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 37 893

Panna
(35) z gotówką 5 000 zł. poszukuje męża Oferty Kurjer Poznański zdg 37 923.

24 NAUKA

Szkoła Tańca Mikołajczak — Kledecka
Pocztowa 29 kurs 10 zł Pg 5 052 41.7

Środa godzina 20-ta Akademicki kurs tańca
w Szkole Makowskiego. — Plac Wolności 14 a. Pg 5151-57.243

Parisienne
Diplôme supérieur donne leçons de français Grammaire — Conversation — Littérature Préparation au baccalauréat s'adresser Ogrodowa 12 log 28 Pour les enfants (de 6 à 12 ans) cours spécial. zdg 28 809

Kursy
stenografji pisania maszyną rozczynam 7 listopada Kantaka 1, II. zdg 36 811

English Lessons
Orzeszkowej 1 parter tel. 73.23. zdg 37 643

Student
doświadczony korepetytor, wychowawca poszukuje lekcyj najchętniej w zakresie klas niższych w kulturalnej rodzinie za mieszkanie i utrzymanie względnie na warunkach do omówienia. Na żądanie pierwszorzędne referencje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 715

Akademicki kurs 10 zł Baletmistrza Szczurka
Tańce nowoczesne narodowe, gwarancja wyuczenia. Zgłoszenia Dom rzemieślniczy ul. Ratajczaka. zdg 37 828

Kursy tańców Szczurkówny Pocztowa 23, parter
Zgłoszenia każdego czasu. zdg 37 812

Studentka
udzieli w centrum za obiady lekcyj gry fortepianowej i języka francuskiego Oferty Kurjer Poznański zdg 37 862

Niemieckiego
za obiady poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 970

Kursy
książkowości stenografji, rachunków kup pisania maszyną Ogrodowa 16 II. zdg 37 974

Tańce
tani kurs, siedm złotych. Św. Marcin 34. Wituszkowscy. Pg 5178 57.281

25 MUZYKA

Duet
pianistę skrzypek na każdą niedziele godz. 5—9. Zgłoszenia osobiste Klub Poznański ul. Mickiewicza 30 środa, czwartek godz. 20—21. zdg 37 870

Stroiciel
i mechanik przyjmuje w dom. poza dom. Św. Marcin 4 m. 8. Jaskólski. zdg 37 752

Pianino
ćwiczeń, lekcje. Młyńska 3 mieszkanie 8. Pg 5 095 57.248

Trio
potrzebne, dobrze zgrane śpiew akordeon. Zgłoszenia podać, warunki, fotografje. Wielkopolanka, Pleszew. ng 5 884

Pianino
za opłatą 28 zł miesięcznie wynajme. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 37 963

26 ROZRYWKA

Gwarna 20
Wypożyczalnia książek największa, najtańsza. Wszystkie nowości. Lektura szkolna. Wszystkie dzieła starszych autorów. Abonament tylko 1½ zł miesięcznie. Katalog bezpłatnie. zdg 37 018

Arora
2 programy sensacyjne razem. „Największy cyrk świata" oraz „Upadek Paryża". zdg 37 778

Miły
pobyt poleca Paryżanka. Półwiejska 30. Koncert. zdg 37 767

TEATRY

Teatr Wielki (Opera): Dziś — „Bajadera".
Środa, 19. 10. — „Madame Butterfly".

Teatr Wielki: Czwartek, — 20. 10. — Dziewiąty Koncert Symfoniczny. — Dyrygent Bronisław Wolfstal. Solista Egon Petri.

Teatr Polski: Dziś — „Wiele hałasu o nic".
Środa, 19. 10. — „Fortepian", premjera.
Czwartek, 20. 10. — „Fortepian".
Piątek, 21. 10. — „Fortepian".
Sobota, 22. 10. — „Fortepian".
Niedziela, 23. 10. — Godz. 3: „Dzika pszczoła".
Niedziela, 23. 10. — Godz. 8: „Wiele hałasu o nic".

Teatr Nowy: Dziś — „Dwór we Włodkowicach", gośc. występ M. Frenkla.
Środa, 19. 10. — Teatr nieczynny z powodu próby generalnej „Plac Paryski 13".
Czwartek, 20. 10. — „Plac Paryski 13", premjera.
Piątek, 21. 10. — „Dwór we Włodkowicach".

Komedja Muzyczna: Dziś — „Wiktorja i jej huzar".
Środa, 19. 10. — „Wiktorja i jej huzar".
Czwartek, 20. 10. — „Wiktorja i jej huzar".

DZISIAJ w KINIE

Słońce: „Głos Pustyni".
Metropolis: „Pat i Patachon jako strzelcy".
Apollo: Teodozja Sewastopol
Aurora: „Największy cyrk świata" oraz „Upadek Paryża".
Corso: „Tajny kurjer".
Colosseum: „Flip i Flap za kratami".
Muza: „Bezimienni Bohaterowie".
Orzeł: „Tajemniczy zabójca" i „Dziewczyna z cyrku".
Odeon: „Jedna noc ewentualnie".
Roxy: „Czerwonoskóry dżentelmen".
Renaissance: „Nieuchwytna szajka".
Sfinks: „Eskadra Orłów".
Tęcza: „Białe Cienie".
Wilsona: „Varieté".

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Sekretarz - książkowy
lat 30 z maturą szkoła kupiecko handlowa i kilkuletnią praktyka biurową w poważnych instytucjach (dobre świadectwa), z ładnym charakterem pisma, pisze także na maszynie szybko sie orjentujący szuka posady zaraz lub później, kierownika biura sekretarza kasjera książkowego, registratora lub innej biurowej. (włada językiem polskim niemieckim i francuskim) miejscowość obojetna, wymagania skromne. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdg 36 767

Ogrodnik
kawaler, z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz za skromnem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 36 066

Korespondent
(bankowość publicystyka językoznawstwo, nauka wychowanie, referencje, kaucja) poszukuje stanowiska. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 735

Dziewczyna
samodzielna chetna i pracowita i bufetowa poszukują posady. — Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 446

Szofer
robotnik kawaler z dobremi poleceniami poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 581

Dziewczyna
porządna samodzielnem gotowaniem i dobrą dla dzieci szuka posady zaraz lub 1 listopada. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 697

Służąca
uczciwą i pracowita szuka posady zaraz do wszystkiego, cośkolwiek gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 640

Szukam
posady wychowawczyni zaraz. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 641

Służąca
czysta chętna, dobremi świadectwami kochająca dzieci poszuku je miejsca zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 649

Posługaczka
poszukuje posługi za pokój. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 673

Panienka
z prowincji lepszej rodziny znająca szycie poszukuje posady od 1. u lepszych państwa, najchetniej jako druga przy kuchni celu wyuczenia sie dobrego gotowania za małem wynagrodzeniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 37 652

Dzielna ondulatorka
szuka posady na prowincji. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 37 684

Student
posiadający dobre rekomendacje poszukuje jakiegokolwiek zajecia nie gardzi żadna praca Łaskawe oferty Kurjer Pozn rg 3 720/1

Osoba
w średnim wieku religijna, znająca się na gospodarstwie szyciu muzykalna szuka odpowiedniego zajecia w Poznaniu lub prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 725

Dziewczyna
wiejska z gotowaniem i własna pościelą poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 726

Posługi
raz lub dwa tygodniu praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 727

Ceglarz - maszynista
żonaty dłuższą kierownicza praktyka szuka posady za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 732

Panienka
z szyciem do dzieci poszukuje posady 1 go. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 747

Gosposia
i pokojowa poszukują posady wspólnej od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 748

Kucharka
przychodnia dobrem gotowaniem i świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 749

Praczka
poszukuje prania Oferty Kurjer Poznański zdg 37 689

Polecam
bonę bardzo dobre świadectwa, język niemiecki pomoc w nauce od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 693

Korespondentka
samodzielna biegła stenografka polsko-niemiecka pisze dobrze na maszynie przyjmie odpowiednia posade Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 843

Służąca
sierota poszukuje posady od 1. do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 639

Starsza
służąca poszukuje posady do wszystkiego lub posługi od 1. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 700

Dziewczyna
skromna uczciwa polecona samodzielnem gotowaniem i prasowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 710

Parobka polecam
do koni i wszelkiej innej pracy. Sumienny pracowity (złoży kaucję). Wynagrodzenie skromne. Zgłoszenia Dziura Mechnacz. p. Kwilcz. zdg 37 901/2

Krawcowa
wykonuje płaszcze suknie kostjumy, dziecięcą garderobę przyjmuje w dom poza Wtorkowska, Ratajczaka 9 front zdg 37 [illegible]

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady z gotowaniem do wszystkiego Oferty Kurjer Poznański zdg 37 802

Cukiernik
poszukuje posady z obsługą gości miejscowość obojetna Sobkowiak ul. Żydowska 29 m. 15. zdg 37 861

Książkowa - maszynistka
z praktyką poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 792

Dziewczyna
do dzieci lub do wszystkiego bez gotowania, lubiąca dzieci szuka posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 37 793

Poszukuję
posady do wszystkiego zaraz ze spaniem lub bez. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 780

Czeladnik krawiecki
szuka pracy miarowej do reki za skromnem wynagrodzeniem lub za utrzymanie Oferty Kurjer Poznański zdg 37 678/9

Poszukuję
nauki jako uczennica w zawodzie introligatorskim Oferty Kurjer Poznański zdg 37 671/2

Kucharka
samodzielna poszukuje posady, zna wykwintna kuchnie i pieczenie ciast Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 717

Skórnik - podróżujący
dobrze zaprowadzony w składach skór i przyborów szewskich na Poznańskie i Pomorze poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 841

Szofer
z kaucją 500—1 000 szuka od 1. 11 stałej posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 822

Praczka
czysto pierze Kanałowa 7 m. 11 zdg 37 819

Ogrodnik
żonaty bezdzietny poszukuje zaraz posady lub dzierżawy. Złoży 1 000 zł kaucji Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 904

Gorzelany
kawaler lat 24 z kilkoletnią praktyką, kursem technicznym poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 903

Służąca - kucharka
poszukuje posady od 1. lub zaraz z dobrem gotowaniem, uczciwa, pracowita z dobremi świadectwami. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 37 884

Służąca
uczciwa zna gotowanie i szycie obejmie posade zaraz lub od 1-go. Rybaki 7. m. 26. zdg 37 899

Gospodyni - kucharka
poszukuje posady zaraz do samotnej osoby. Okolica obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37

Gospodyni
samodzielna poszukuje posady na majątku od 15 11. 32, w najbliższych powiatach Poznania Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 860

Panienka
do bufetu i obsługi gości zaraz poszukuje posady Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 864

Dziewczyna
poszukuje posługi Oferty Kurjer Pozn zdg 37 870

Osoba
uczciwa z dobrem gotowaniem i dobremi świadectwami poszukuje stałej posady najchętniej do samodzielnego prowadzenia domu. Miejscowość obojetna — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 872

Nauczycielka
dobrze polecona, przyjmie obowiązki do dzieci w wieku szkolnym. Przygotowuje do szkoły średniej także z językiem niemieckim. Oferty upraszam Kurjer Pozn zdg 37 983

Pomocnik
piekarski piecowy zna piernikarstwo poszukuje posady Oferty Kurjer Poznań zdg 37 900

Gosposia
oszczędna, gospodarna, czysta zajmie sie gospodarstwem domowem sumiennie szuka posady Wynagrodzenie małe. Oferty Kurjer Pozn zdg 37 878

Inteligentna
panienka przyjmie posadę jako bona względnie jako pielęgniarka do starszej osoby najchętniej na prowincji Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 881

Praczka
dobrze polecona poszukuje posady do zakładu lub prywatnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 883

KWATERY

dla gości przybywających do Poznania na poświęcenie Pomnika N. Serca P. Jezusa 30 b. m. zgłaszajcie licznie po cenach przystępnych w biurze Budowy Pomnika, św. Marcin 69 m. 17. dg 1 440/a

Posługaczka
młodsza poszukuje posługi Oferty Kurjer Pozn. rg 3 742

Młynarz
znajacy sie na motorach ssacogazowych szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 37 890

Panna
inteligentna skromna i uczciwa poszukuje posady do dzieci i pomocy pani domu od 15. 10. lub 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 889

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 917

Posługaczka
pracowita poszukuje posady — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 922

Młodszy
dzielny pomocnik krawiecki poszukuje pracy miejscowość obojetna Oferty Kurjer Poznański zdg 37 933.

Bona - wychowawczyni
z dobrej rodziny, kilkoletnią praktyką kochająca dzieci szuka posady na wsi od 1. 11. lub później. Dobre świadectwa, — referencje Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 38 001

Mamka
zdrowa pokarm wyjątkowo dobry poszukuje posady od 1. 11. Zgłoszenia: Kraszewskiego 11. I. lewo zdg 37 964

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego od 1 listopada Oferty Kurjer Poznański zdg 37 979

Polecam
dziewczynę czystą uczciwą skromnem gotowaniem praniem Oferty Kurjer Poznański zdg 38 004

Gospodyni - kucharka
poszukuje posady 10 lat praktyki pierwszorzędne referencje. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 5890

Mogę polecić
dobrze zaufaną osobe do wszystkiego z gotowaniem mogąca się okazać kilkuletniem świadectwem. — Gabryela Kapczyńska. Grunwaldzka 11 mieszk. 6. zdg 37 995

28 WOLNE MIEJSCA

Poszukuję
dobrego rządcy z kaucją 20 000 zł Posada od zaraz Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego pod zdg 37 020

Krawcowa
do pomocy na wieś potrzebna, złoty dziennie utrzymanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 638

Służąca
starsza także do dzieci na stałą posadę może się zgłosić. Czajkowski Różana 22. zdg 37 650

Gosposi
kucharki zdrowej czystej dobrej prezencji na prowincji poszukuje lekarz. Niemieckie pożądane. Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 505

Kasjerka - książkowa
potrzebna od 15. XI. do przedsiębiorstwa zbożowego Kaucja 2 000. Gwarancja zapewniona. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 676

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych kochajaca dzieci potrzebna Pawlakowa Wielkie Garbary 43. m. 10. zdg 37 730

Uczennica
do krawiectwa zaraz potrzebna. Górna Wilda 24 m. 6. zdg 37 713

Zarobek
uczciwy dla pań i panów wszystkich stanów miast i wsi przez rozpowszechnianie artykułu codziennej potrzeby. Zgłoszenia codziennie od 6—7 wieczorem: Poznań Kwiatowa 9. mieszkanie 7. zdg 37 714

Wspólnika
przyjmę do zakupu wódek monopolowych, gotówki 300—500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 746

Kucharka
znająca wykwintną kuchnie do 2 osób potrzebna. Wymagane dobre świadectwa. Ratajczaka 26 m. 6. zdg 37 705

Z branży dentystycznej
potrzebna ekspedjentka z dłuższą praktyką znajomość języka polskiego niemieckiego oraz lżejszych prac biurowych konieczna. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdg 37 759

Kwiaciarka
dobra siła może zgłosić od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 743

Ekspedjent
samodzielny, energiczny, potrzebny zaraz do sklepu tow kolonjalnych win i wódek z kaucja 2.000 zł Gdynia ul. Centralna Minta. zdg 37 915

Marszantka
młodsza zaraz. F-a Hela Wielka 19 zdg 37 788

Dziewczyna
uczciwa z dobremi poleceniami władająca językiem polskim i niemieckim, z dobrem gotowaniem do wszelkiej pracy. Zgłoszenia Matejki 67 m. 7 od 1—4 zdg 37 781

Potrzebny
urzędnik gosp lub dobry włodarz na samodzielne stanowisko. Majątek 1 000 mórg Kaucja 2 000 zł. Odpis świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 37 773

Uczennica
do cukierni piekarni potrzebna zaraz. Kościelna 18 zdg 37 981

Pomocnik
fryzjerski damsko męski dzielny ondulator potrzebny. St. Markiewicz Środa Dąbrowskiego 3. zdg 37 800

Kuśnierki
pierwszorzędnej poszukuje. Sedziejewski. Stary Rynek 40 II. zdg 37 797

Ekspedjentka rzeźnicka
na sobotę poszukiwana. Oferty Kurjer Pozn zdg 37 796

Krawcowa
potrzebna zaraz Skrzyn 8 m 9. Herbst zdg 37 829

Obuwniczy
pomocnik potrzebny zaraz Kopnickiej 9 zdg 37 929

Przedstawiciele
na Poznańskie i Pomorze zaprowadzeni w składach skór i przyborów szewskich celem zabrania art sezonowego wysoka prowizja Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 842

Apteka
na Pomorzu poszukuje początkującego magistra znającego nieco język niemiecki Zgłoszenia z dokładnem podaniem ostatniej posady i warunków do Kurjera Pozn. zdg 37 895

50 zł tygodniowo
i więcej znajdzie osoba mająca znajomości w tutejszej okolicy. Kapitału niepotrzeba. Spiesznie zgłaszać: Gozakred Lwów. Wałowa 11. Pg 5168-72.57

Pa 3554 31 5

Podróżującego
umiejącego prowadzić samochód do odwiedzania składów kolonjalnych z kaucją lub gwarancją poszukuje poważne przedsiębiorstwo. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 869

Poszukuję
przedstawiciela na Poznań 250 zł gaża miesięczna 1.500 zł kaucja pożądana. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 849

Uczennice
potrzebne zaraz. Mostowa 37, Prasowalnia. rg 3 736

Pomocnik krawiecki
Piekary 10 m 3 zdg 37 528

Służąca
z praniem zaraz do restauracji potrzebna. Czajka, Kraszewskiego 4. zdg 37 980

Technik dentystyczny
może się zgłosić od 1 11. 32 r. który pracuje w złocie i kauczuku. Wolne utrzymanie. Oferty piśmienne oraz świadectwa wymagane Zgłoszenia pod J. W. Młodyszewski (dentysta) Kościerzyna Rynek 3 (Pomorze). zdg 37 894

Zbożowiec
młody zdolny obeznany w handlu prowincjonalnym z gotówka 5 000 może się zgłosić lub młoda kobieta tych kwalifikacyj, gdzie ożenek niewykluczony. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 37 892

6 panów
energicznych którzy podróżowali jako zastępcy mogą się zgłosić do lekkiej pracy zewnetrznej. Emerytowani i zredukowani, urzędnicy, nauczyciele, zostaną przyjęci. Wyszkolenie nastąpi bezpłatnie. Wysoki zarobek zapewniony. Zgłoszenia tylko osobiste Cieszkowskiego 9 m. 2. Pg 5169-37 280

Bona
lub niania do dzieci tylko z dobremi świadectwami może się zgłosić. Aleje Marcinkowskiego 11 m. 4. zdg 37 965

Krawca
na wspólny warsztat przyjmę. — Rom. Szymańskiego 2. m. 3. zdg 37 868

Dziewczyna
uczciwa czysta gotowaniem potrzebna. Adres Kurjer Poznański zdg 38 005

Kolporter
na książki rolnicze na prowincję potrzebny zaraz do objazdu wsi. Zgłoszenia i referencje uprasza się Kurjer Poznański ng 5891

Przedstawicielstwo
na bezkonkurencyjną nowość branża szewsko-mydlarska powierzę energicznemu Oferty Nagiel, Warszawa Smolna 38. m. 5. zdg 38 002

Krochmal ryżowy
w kawałkach firmy „Polska Chiozza" oraz
„Błyszcz" Szczepanowskiego
dostarcza kupcom - hurtownikom
Wytwórnia krochmalu ryżowego
F. L. Szczepanowski Sp. z o. o.
Poznań, Marsz. Focha 88. Telefon 60-36.
zg 16 367

Humor zagraniczny

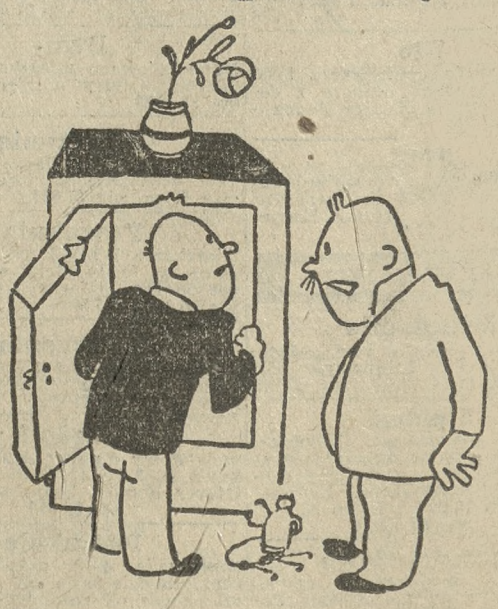

— Kasiarze rozbili nam skarbiec.
— Byle tylko nie rozgłaszali, że był pusty!
(Matin, Paryż). S. F.

Przedpłata na miesiąc listopad 1932 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20, w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne" do godz. 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, święta i nocą tylko 1476, 3524 i 4072, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.